


ZAKLJUČNO POROČILO

O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta


REPUBLIKA SLOVENIJA
POSREDOVATELJ JAVNEGA POOBLASTILA
JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE, LJUBLJANA

1. Naziv težišča v okviru CRP:

Učinkovita in cenejša država	Prejeto: 15-10-2008	Šifra: 0110
		Pril.:
	Šifra zadeve: 63113-326/06	Vrednost:

2. Šifra projekta:

V6-0276

3. Naslov projekta:

Register nesnovne dediščine kot del enotnega registra kulturne dediščine

12

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Register nesnovne dediščine kot del enotnega registra kulturne dediščine

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

The Register of Intangible Heritage as a Part of a General Register of Cultural Heritage

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

Etnologija, nesnovna kulturna dediščina, sistem državnega registra;

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

Ethnology, Intangible cultural heritage, National living human treasures system;

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Znanstvenoraziskovalni center SAZU

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

Slovenski etnografski muzej, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, UP Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Znanstvenoraziskovalno središče – Bistra Ptuj;

6. Sofinancer/sofinancerji:

Ministrstvo za kulturo
ARRS

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

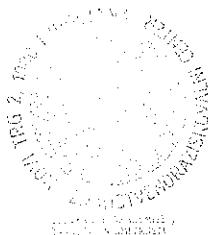
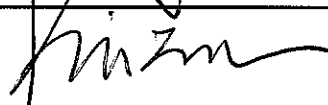
3081

Naško Križnar

Datum: 25. 9. 2008

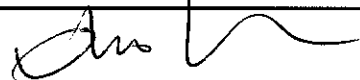
Podpis vodje projekta:

doc. dr. Naško Križnar



Podpis in žig izvajalca:

prof. dr. Oto Lužar



II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

a) v celoti

b) delno

c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

a) da

b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

CRP je bil dvoletni projekt (IX. 2006 – IX. 2008), ki ga je na javnem razpisu dobil Znanstvenoraziskovalni center SAZU. Ustanovljena je bila večdisciplinarna projektna skupina, sestavljena iz raziskovalcev vidnejših raziskovalnih in strokovnih ustanov v Sloveniji, ki se ukvarjajo s preučevanjem kulture, največkrat v referenčnem krogu etnologije. Skupina je sprva štela 16 članic in članov, projekt je končala s 15 članicami in člani.

Slovenija je leta 2007 sprejela zakon o ratifikaciji Unescove Konvencije za varovanje nesnovne kulturne dediščine. Po njej je dolžna vzpostaviti sistem obravnavanja nesnovne dediščine kot je določeno v Konvenciji. Medtem je bil sprejet tudi Zakon o varstvu kulturne dediščine (2008), ki številna določila Konvencije prenaša v nacionalno zakonodajo.

Namen CRP je bil izdelati smernice za vzpostavitev državnega Registra nesnovne dediščine, ki sodi med prve ukrepe držav pristopnic. Projektna skupina je najprej pregledala podobo nesnovne dediščine v Sloveniji in v slovenski etnologiji. Iz nje je izhajala, ko se je nato poglobila v sistem nesnovne dediščine v Konvenciji, v Zakonu o varstvu kulturne dediščine, v dosednje izkušnje z registri v Sloveniji in v sisteme obravnavanja nesnovne dediščine v drugih državah. Na ta način si je ustvarila dober pregled metodologij obravnavanja kulturne dediščine doma in v svetu, kar omogoča koristen disciplinarni razmislek o stanju in možnem razvoju znanstvenega in strokovnega obravnavanja nesnovne dediščine pri nas.

Prva projektna naloga je bila torej usklajevanje strukture slovenske nesnovne dediščine s sistemom in z določili Konvencije ter ZVKD, druga pa izdelava predloga o nastajanju in vzdrževanju registra.

Rezultat našega dela so dokumenti, sestavljeni iz struktur, shem in priporočil, ki skupaj sestavljajo predlog ali boljše široko predstavo o instituciji registra nesnovne dediščine, ki se v Sloveniji vzpostavlja po ratifikaciji Unescove Konvencije za varstvo nesnovne kulturne dediščine.

V zaključnem poročilu izpostavljamo in predstavljamo naslednje aktivnosti in dosežke, ki so hkrati tudi rezultati projekta:

- tabela primerjave stanja na področju evidentiranja in dokumentiranja nesnovne dediščine v dvanajstih državah (Priloga 1),
- izdelava seznama ustanov in podatkovnih zbirk v Sloveniji, ki vsebujejo tudi podatke o nesnovni kulturni dediščini (Priloga 2),
- izdelava seznama vrst in tipov nesnovne dediščine v Sloveniji kot podlage za bodočo klasifikacijo nesnovne dediščine (Priloga 3),
- izdelava evidenčnega seznama nesnovne dediščine v slovenskem etničnem prostoru, ki je nastal po pregledu literature in iz izkušenj članic in članov projektne skupine, strukturiran pa je po sistematiki predlagane klasifikacije nesnovne dediščine (Priloga 4),
- izdelava vzorca podatkovne baze (prototip prijave in vpisnega lista, vzorčni vpisi posameznih vrst dediščine) (Priloga 5). Članice in člani projektne skupine so izdelali 19 vzorčnih primerov, od katerih jih 5 predstavljamo v poročilu (Priloga 6),
- zasnova načel vzdrževanja registra oz. protokol nastajanja registra glede na priporočila Konvencije in ZVKD (Priloga 7),
- izdelava drugih dokumentov, ki so potrebni za nastanek in delovanje registra od prijave do vpisa (merila za vpis v register, potrdilo nosilca in certifikat) (Priloge 8, 9, 10).

Rezultati projekta potrjujejo prvotno domnevo, da bo sistem obravnavanja nesnovne dediščine, kot ga utemeljuje Unescova Konvencija, treba prilagoditi stanju nesnovne dediščine v našem okolju tako na terminološki kot na strukturalni in tehnični ravni. Ta sistem se bo v mnogih postavkah razlikoval tudi od sistema dosedanjega registra nepremične dediščine. Obravnava nesnovne dediščine bo zahtevala več dela z ljudmi, nosilci dediščine, izobraževanje o dediščini in za dediščino, predvsem pa varovanje prostorov v katerih dediščina živi. Po eni strani je etnologija

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

v Sloveniji ustvarila dokaj dober pregled znanja o nesnovni kulturi, po drugi strani pa se pri nas že dalj časa dogaja zelo hitra transformacija t.i. ljudske kulture, ki je podlaga nesnovne dediščine kot jo pojmuje Konvencija. Zato bo oskrbovanje registra zahtevalo podrobnejše tematske raziskave. Predlog za vzpostavitev registra nesnovne dediščine omogoča precejšnjo kompatibilnost med tremi registri, ki jih bomo kmalu imeli (za nepremično, za premično in za nesnovno dediščino), kar bo omogočilo vpogled v kulturno raznovrstnost v Sloveniji. Ohranjanje kulturne raznovrstnosti pa je eden od glavnih ciljev Konvencije o nesnovni kulturni dediščini.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - **prostorsko planiranje mest in podeželja** - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;

² Označite lahko več odgovorov.

- h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

3.1.a), b)

Pregled in pretres problematike nesnovne dediščine v Sloveniji je omogočil nov pogled na problematiko tega znanstveno raziskovalnega področja v Sloveniji. Rezultati projekta bodo nudili podlago za razvoj raziskovalne metodologije pri študiju kulturne dediščine.

Na podlagi analize položaja nesnovne dediščine v slovenski ljudski kulturi so bili izdelani postopki in formularji za delovanja registra nesnovne dediščine kot ga predvidevata Konvencija in ZVKD ter dosedanji sistem registrov kulturne dediščine.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Bodoči Register nesnovne dediščine bo služil pri prostorskem načrtovanju in omogočal boljše pogoje bivanja (d), služil bo kulturnemu razvoju države, zlasti kulturni raznovrstnosti (g) in splošnemu napredku znanja o kulturni dediščini (h). Pridobljeni rezultati se bodo v praksi zelo dolgo uporabljali. Z objavo registra se bo povečala prepoznavnost države v mednarodnem merilu. Omogočeno bo vpisovanje v Unescove sezname svetovne dediščine. Register bo povečal možnosti za ohranjanje kulturne identitete na lokalni in državni ravni.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- a) v domačih znanstvenih krogih;
- b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- c) pri domačih uporabnikih;
- d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

V domačih znanstvenih krogih se bo interes še pokazal. Bodoči register bo zahteval sodelovanje domačih znanstvenih krogov, kar lahko postane del standardnih delovnih nalog javnih ustanov na področju kulturne dediščine.

Še pred koncem projekta smo zaznali povpraševanje s strani potencialnih nosilcev registrirane in razglašene kulturne dediščine in s strani njenih skrbnikov.

Potencialni uporabniki izsledkov projekta so javni zavodi na področju kulture in znanosti (Zavodi za varstvo kulturne dediščine, muzeji, raziskovalni inštituti s področja humanistike, šolstvo na vseh ravneh, zlasti univerzitetni oddelki s področja humanistike in upravne službe na lokalni in državni ravni).

3.7. Število diplomantov, magistrrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

IZPISKE IZ COBISSA GLEJ V PRILOGI !

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani:<http://www.izum.si/>

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

Sklicani so bili naslednji sestanki projektne skupine: 16.10.2006, 6.12.2006, 23.3.2007, 27.3.2007, 6.7.2007 (dopisna), 19.10.2007 (dopisna), 4.11.2007 (dopisna). (16.10., 6.12.2006 in 23. 3. 2007), 30.1.2008 in več dopisnih posvetovanj s posamezniki in s celotno skupino.

Sestanki s predstavniki naročnika, Ministrstva za kulturo (16.11. 2006, 18.4.2007). Za naročnika je bil izveden prikaz faznih rezultatov dne 14.1. in delni 8.4. 2008.

Izdelana so bila naslednja poročila:

Vmesno 2006 (11.11. – 31.3.2007)

Vmesno 2007 (1.4. – 30.9.2007)

Vmesno 2008 (1.1.2008 – 30.4.2008)

Druge aktivnosti:

Terensko preverjanje in dokumentiranje nesnovne dediščine, Krkavče (16.3.2008).

Obiski ustanov: Muzej novejše zgodovine Celje (27.3.2008). Otvoritev razstave: Craft attract, Beltinci (8.1.2008). Več terenskih obiskov na lokacijah bodočih enot registra.

Znanstveni sestanki:

Petra Kavrečič se je udeležila z referatom srečanja strokovnjakov za registre nesnovne kulturne dediščine (Experts meeting on intangible cultural heritage inventory in SEE) v Turčiji (22. – 28.5.2008).

Marija Klobčar je imela vabljen predavanje Kresne pesmi na Slovenskem, na Mednarodnem simpoziju o slovenski ljudski pesmi, Prebold, 20.1.2007. Prebold, 2007.

Marija Klobčar se je udeležila mednarodnih sestankov: 38th International Ballad Conference, Cardiff, Wales, 28. July - 2. August 2008, 29. July 2008. Cardiff, 2008z referatom The distribution of ballads as a question of social (under) development in 9th SIEF Congress "Transcending European heritages, Liberating the Ethnological Imagination, University of Ulster, 16. - 20. June 2008, z referatom Songs of celebration as messages about changing horizons.

Naško Križnar je imel na strokovnem posvetovanju Duhovna kulturna dediščina avstrijske Koroške in Slovenije kot osnova medkulturnemu dialogu (Ljubljana, 8.4.2008), referat s predstavitvijo slovenske nesnovne dediščine v luči projekta Register nesnovne dediščine.

Naško Križnar se je udeležil z referatom seminarja UNESCO za jugovzhodno Evropo o problematiki nesnovne dediščine, v Bolgariji (15.- 21.6.2007).

Naško Križnar. Slike kulture so slike preteklosti, referat na posvetu Slike kulture - nekad i sad : 60 godina Etnografskog instituta SANU, Kruševac 16.-19.10.2007

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.

Monika Kroje se je udeležila z referatoma dveh znanstvenih sestankov: Ljudsko izročilo in religija med tradicijo in transformacij In honorem Niko Kuret, SAZU, Ljubljana, 7.-12.9.2006 (referat: Podoba ženskega lika v ljudskih verskih predstavah in šegah : od starih do sodobnih čaščenj) in "The concept of time and space in European folklore", Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, 7. September 2007 (referat: Mythical beings that personify days and milestones in people's yearly, work, and life cycles).

Mojca Ravnik se je udeležila z referatom Meje in ljudje v dolini Idrije, mejne reke med Slovenijo in Italijo, posvetovanja Kultura, identiteta, ideologije granica : jedna granica, dvije etnologije? v okviru 10. hrvatsko-slovenskih etnoloških paralel, Varaždin, 29.5.-1.6.2008

Andrej Pleterski se je udeležil z referatom Mit vollem Magen lacht Man leichter? : zur Wohnkultur, Ernährung und Gesundheit, 7. posvetovanja Mednarodnega združenja za zgodovino Alp "Alimentation et santé dans les sociétés de montagne du Moyen âge au XX siècle = Ernährung und Gesundheit in Gebirgsesellschaften vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert", Vevey Auditorium Léman, 27.-28.IX.2007.

Ingrid Slavec Gradišnik se je udeležila z referatom On ethnological and folkloristic knowledge production : a Slovenian case, International Conference Reflecting on knowledge production : the development of folkloristics and ethnology, Tartu, Estonia, May 17-19, 2007

Ingrid Slavec Gradišnik se je udeležila z referatom – Ljubljana predverje slovenske urbane etnologije. posvetovanja SED Ljubljana - mesto medkulturnega dialoga : strokovni posvet, Ljubljana, 3.-4. december 2007

Marija Stanonik se je udeležila z referatoma simpozijev: Slovenska narečja med sistemom in rabo : povzetki predavanj = summaries = rezjume dokladov : mednarodni znanstveni simpozij, Ljubljana 15.-17. november 2007 in Mednarodno znanstveno srečanje, Jeruzalem v Slovenskih Goricah 13. in 14. junija 2008.

Urša Šivic se je udeležila mednarodne konference 39th World Conference of the International Council for Traditional Music, 4-11 July 2007. Vienna, 2007, z referatom. Institutional policy and two streams of Slovenian folk music.

Šest članov projektne skupine je habilitiranih visokošolskih učiteljev, ki so izkušnje s projekta prenašali na svoje študente. Trije med njimi so bili tudi mentorji ene doktorske in 26 diplomskih nalog. En član projektne skupine je izdeloval znanstvene filme ena članica pa je bila organizatorica znanstvenega posvetovanja.

Enajst članov projektne skupine je v času trajanja projekta urejalo znanstvene in strokovne publikacije, dva pa sta postavljala muzejske etnološke razstave.

Večina članov projektne skupine je večkrat nastopila v elektronskih in tiskanih medijih z intervjuji ali polemikami.

Iz arhiva Avdiovizualnega laboratorija ZRC SAZU je bila izdelana vzorčna (preizkusna) vizualna dokumentacija za naslednje enote: Košnja (Koprivnik), Jurij Vodovnik (Pohorje), Ovčarji (Pivka), Ciljanje pirhov (Miren), Izdelava oselnikov (Žerovnica), Solinarsko delo (Sečovlje), Lavfarji (Cerkno), Šapanje (Ukve), Izdelovanje »brine« (Ukve), Štehanje

(Zahomec), Kurentovanje (Ptuj), Citira in bunkula (Osojane), Mitska krajina Bohinj,
Borovo gostüvanje (Predanovci), Orači (Okič).

REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE

kot del enotnega registra kulturne dediščine

CRP »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

Šifra projekta V6-0276

Povzetek zaključnega poročila

Namen CRP je bil izdelati smernice za vzpostavitev državnega Registra nesnovne dediščine, ki sodi med prve ukrepe držav pogodbenic Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine (NKD). Prva projektna naloga je bila usklajevanje sistema in določil Konvencije ter ZVKD s strukturo slovenske NKD, druga pa izdelava dokumentov in formularjev, ki so potrebni za nastajanje registra. Izdelana je bila primerjava nekaterih tujih praks registriranja NKD. Izdelan je bil seznam ustanov in podatkovnih zbirk v Sloveniji, ki vsebujejo podatke o NKD. Izdelan je bil seznam vrst in tipov NKD v Sloveniji. Izdelan je bil evidenčni seznam NKD v slovenskem etničnem prostoru. Izdelan je bil vzorec podatkovne baze registra. Članice in člani projektne skupine so izdelali 19 vzorčnih primerov, od katerih jih je 5 predstavljenih v zaključnem poročilu. Izdelana je bila zasnova načel vzdrževanja registra. Izdelani so bili nekateri dokumenti, potrebni za nastanek in delovanje registra od prijave do vpisa (merila za vpis v register, potrdilo nosilca in certifikat).

Rezultati projekta potrjujejo prvotno domnevo, da bo sistem obravnavanja NKD, kot ga utemeljuje Unescova Konvencija, treba prilagoditi stanju NKD v našem okolju tako na terminološki kot na strukturalni in tehnični ravni. Hkrati pa predlog registra omogoča precejšnjo kompatibilnost med tremi obstoječimi registri v Sloveniji (za nepremično, za premično in za NKD), kar bo omogočilo vpogled v kulturno raznovrstnost v Sloveniji. Vendar bo oskrbovanje registra zahtevalo podrobnejše tematske raziskave, ker se t.i. ljudska kultura v Slovenija zelo hitro spreminja in tudi izginja.

Pregled in pretres problematike NKD v Sloveniji omogoča nov pogled na problematiko tega znanstveno raziskovalnega področja. Rezultati projekta nudijo podlago za razvoj raziskovalne metodologije pri študiju kulturne dediščine. Bodoči Register nesnovne dediščine bo služil pri prostorskem načrtovanju in omogočal boljše pogoje bivanja, služil bo kulturnemu razvoju države, zlasti kulturni raznovrstnosti in splošnemu napredku znanja o kulturni dediščini. V času trajanja projekta so se članice in člani skupine aktivno udeležili 16 znanstvenih sestankov, objavili 21 znanstvenih člankov na temo NKD in bili mentorji 26 diplomskih in eni doktorski nalogi.

REGISTER OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

as a part of general register of cultural heritage

Summary of concluding report

The aim of the project was to work out and propose the instructions and principles for the national register of Intangible cultural heritage (ICH) as the first measure after ratification of UNESCO's Convention for safeguarding the intangible cultural heritage (2003). The first task was to harmonize the structure of Slovene ICH with the system and principles of Convention and national Law for safeguarding cultural heritage. The second task was to make the documents and forms necessary to introduce the register. The comparison was made of different systems of national registers in other state parties. The list of archives was made in which there is information on ICH. The comprehensive inventory was made of Slovene ICH. The data base examples of the register and the model of 5 register units were made and present in concluding report. The concept of the procedures in making the register was presented and proposed.

The results of the project prove the hypothesis that the UNESCO's Convention should be harmonize with the system of ICH in Slovenia on terminological, on structural and on technical level. The project's proposition is making possible certain compatibility between three national registers (for immovable, movable and intangible heritage), which will enable an insight into cultural diversity in Slovenia. Traditional culture in Slovenia is going through processes of very fast transformation. Many additional researches will be necessary in order to apply safeguarding measures according to the Convention.

Analyze of the ICH questions in Slovenia is opening new perspectives of this topic. The results are offering the basis for the new development of methodology in the researching of ICH. The future register will help in landscape planning and will open the possibility of better living conditions and the general cultural development of the country especially the existence of cultural diversity. It will influence the better knowledge about cultural heritage. In the time of the project the members of the

project team attended actively 16 scientific conferences, published 21 articles on ICH and mentored 26 BA and one PhD work.

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 –
2013«

REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE
kot del enotnega registra kulturne dediščine
Šifra projekta V6-0276

PRILOGE

Priloga 1
PRIMERJALNA TABELA

Priloga 2
SEZNAM ZBIRK SLOVENSКИH RAZISKOVALNIH USTANOV, KI HRANIJO
TUDI PODATKE O NESNOVNI DEDIŠČINI

Priloga 3
VRSTE IN TIPI NESNOVNE DEDIŠČINE

Priloga 4
SEZNAM NESNOVNE DEDIŠČINE NA SLOVENSKEM

Priloga 5
PRIJAVNI OBRAZEC IN VPISNI LIST

Priloga 6
VZORČNE IZPOLNJENE PRIJAVE IN VPISNI LISTI REGISTRA

Priloga 7
POSTOPKI REGISTRIRANJA NESNOVNE DEDIŠČINE OD PRIJAVE DO VPISA

Priloga 8
MERILA

Priloga 9
IZJAVA NOSILCA

Priloga 10
CERTIFIKAT

Priloga 11
COBISS: IZBRANE BILIOGRAFSKE ENOTE ČLANOV PROJEKTNE SKUPINE

CRP Register nesnovne dediščine kot del etnotnega registra kulturne dediščine
PRILOGA I

PRIMERJALNA TABELA

<i>Država</i>	<i>Ratifikacija</i>	<i>Izrazoslovje</i>	<i>Register na spletu</i>	<i>Oblika objave</i>	<i>Št. enot</i>	<i>Spletni naslov</i>
Avstrija	V postopku	Immaterielle Kulturerbe	-	-	-	www.kulturleben.at/ike
Belgija	2006	Patrimoine culturel immatériel	ne	-	-	http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?cp=BE&topic=mp#TOC2
Bolgarija	V postopku	Nematerialno kulturno nasledstvo	da	evidenčni seznam register	več tisoč enot	http://www.treasures-bulgaria.com/
Braziliija	2006	Patrimônio imaterial	da	register	14	http://portal.iphan.gov.br/portal/montarPaginaInicial.do
Češka	-	Nemotné kulturne dedičstvo	da	register	27	http://www.unesco.org/culture/ich/index.php
Francija	2006	Patrimoine culturel immatériel	da	več registrov	37	http://www.nulk.cz/informace.aspx?sid=15 http://www.culture.gouv.fr/
Hrvaška	2005	Nematerialna kulturna baština	da	register	74	http://www.min-kulture.hr/default.aspx
Japonska	2004	Ningen Kokuhō	da	5 registrov	913	http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?cp=JP&topic=lht
Kanada	2004	Patrimoine culturel immatériel	da	register	422	http://www.ethnologie.chaire.ulaval.ca/
Makedonija	-	Živo nasledstvo	da	register	31	http://www.zivonasledstvo.org.mk/default_en.asp
Nemčija	priprave	Immaterielle Kulturerbe	-	-	-	www.unesco.de/uh1-2007.html?&L=0
Svica	V postopku	Immaterielle Kulturerbe Patrimoine culturel immatériel	-	-	-	www.unesco.ch www.culturaldiversity.cioff.ch/doc/public/CD_basic_information_EN.pdf

**SEZNAM ZBIRK SLOVENSКИH RAZISKOVALNIH USTANOV, KI HRANIJO
TUDI PODATKE O NESNOVNI DEDIŠČINI**

Seznam je rezultat ankete sodelavcev projektne skupine, ki se je zaključila 15. januarja 2007. Dopolnjevanje podatkov, evidentiranje in popisovanje zbirk se bo še nadaljevalo.

Seznam je urejen po ustanovah:

- Slovenski etnografski muzej
- Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik
- Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU
- Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU
- Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete

Slovenski etnografski muzej

NAZIV ZBIRKE : PREMIČNA KULTURNA DEDIŠČINA

MESTO HRAMBE / NASLOV : Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Zbirka kolekcij predmetnega gradiva, zbranega in urejenega po strokovni sistematiki. Kolekcije s področja materialne, socialne in duhovne kulture – orodja za nabiranje rastlin, plodov in drugih samorodnih naravnih pridelkov, orodja in naprave za lov in ribolov, orna orodja, vprega, itd. itd.; lončarska, kovaška, kolarska, tesarska, sedlarska orodja, naprave in izdelki itd. itd.; stavbni deli, pohištvo, gospodinjski predmeti in naprave itd. itd.; kompleti noš, perilo, obleka, obuvala, pokrivala, nakit, notranja tekstilna oprema itd. itd; maske, glasbila, otroške igrače, jaslice, molki, nagrobniki, podobice, razpela, votivne figurice in podobe, panjske končnice itd. itd.

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje in kustosi SEM.

NAČIN UREDITVE : Rokopisne inventarne knjige, kartoteka, elektronska oblika (Minok – vhodni podatki, inventarizacija, povezave ...).

MEDIJ : Predmetno gradivo.

ŠTEVILO ENOT : Okr. 30.000 enot slovenskega predmetnega gradiva (okr. 10.000 enot predmetnega gradiva iz drugih celin).

STANJE ZBIRKE : Podatki o glavnini zbirke so ustrezno urejeni v elektronski obliki – do konca preteklega leta je bilo inventariziranih (opisanih, oštevilčenih, strukturiranih ...) 25.088 predmetov. Njihovo javno dostopnost pomenijo razstave. Strokovni javnosti so podatki dostopni prek muzejskega Oddelka za dokumentacijo oziroma odgovornega kustosa.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Za celotno zbirko je mogoče zapisati, da gre za kolekcije snovne dediščine z nesnovnimi ozadji.

NAZIV ZBIRKE : FOTOTEKA

MESTO HRAMBE / NASLOV : Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Slikovno gradivo z vseh področij strokovne, etnološke sistematike – od obdelovanja zemlje, stavbne dediščine, oblačilne kulture, do letnih šeg, šeg življenjskega kroga, verovanja, magije ...

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke; avtorji fotografij: kustodinje in kustosi SEM, muzejski fotograf; fotografi (zbirke posameznih fotografov) Vesel, Kramarič, Kregar, Šuštaršič, Holynski ...

NAČIN UREDITVE : Inventarna knjiga, kartoteka in elektronska oblika (Minok).

MEDIJ : Fotografije, negativi; digitalne fotografije.

ŠTEVILO ENOT : 59.280 fotografij, 51.573 negativov; 9.590 digitalnih fotografij.

STANJE ZBIRKE : Fototeka je urejena ter v kartotečni obliki tudi javno dostopna (drugače je dostopna s posredovanjem kustosa dokumentalista). Fond digitalnih fotografij je povečini še neurejen.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Tudi tu gre za preplet snovnega in nesnovnega; na primer: fotografija, na kateri so orač, ralo, par vprežne živine in volar oziroma »vodar«, ne priča zgolj o ornem orodju in vpregi ter morda o delovni noši, temveč tudi o načinu vodenja vpreženih volov, o tehniki oranja (ni nepomembno, kod je stopal orač in kako je »vodil« ralo) ipd. ipd. Delež nesnovne dediščine pa je seveda večji v vseh tistih »predalih«, v katerih so v skladu z etnološko sistematiko shranjene fotografije s področij socialne in duhovne kulture.

NAZIV ZBIRKE : DIATEKA

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Enako kot pri fototeki.

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke; avtorji fotografij: kustodinje in kustosi SEM, muzejski fotograf.

NAČIN UREDITVE : Inventarna knjiga, plastični okvirji/plošče z možnostjo hranjenja (ter pregledovanja) niza diapozitivov in elektronska oblika (Minok).

MEDIJ : Diapozitivi (v leica in 6x6 oz. 6x9 formatu).

ŠTEVILO ENOT : 9.764 enot.

STANJE ZBIRKE : Ustrezno urejena, javno dostopna s posredovanjem kustosa dokumentalista.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Enako kot pri fototeki.

NAZIV ZBIRKE : TERENSKE RISBE

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Slikovno gradivo, nastalo povečini v sklopu in v skladu s terenskimi raziskavami Orlovih ekip; teme s področij materialne (risbe raznih orodij in naprav, stavb in stavbnih delov, hišnih notranjščin, ognjišč, pohištva ...) pa tudi družbene in duhovne kulture (risbe iger).

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke; avtorji risb so razni risarji, ki so spremljali Orlove terenske ekipe.

NAČIN UREDITVE : Inventarna knjiga, elektronska oblika.

MEDIJ : Risba oziroma »risan zapis«.

ŠTEVILO ENOT : 4559 prostoročnih in 507 tehničnih risb.

STANJE ZBIRKE : Ustrezno urejena, javno dostopna v obliki tematskih »albumov« kopij risb.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Tudi tu gre za preplet snovnega in nesnovnega. Kot izjemen slikovni zapis nesnovnega je mogoče navesti le nekaj risb ljudskih iger, nastalih na Dolenjskem.

NAZIV ZBIRKE : HIŠNI ARHIV

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Spisovno gradivo (na primer pogodbe o dedovanju, ob sklenitvi zakonske zveze ipd.; osebni dokumenti, raznovrstna spričevala ...); večinoma rokopisni viri za preučevanje prava.

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke.

NAČIN UREDITVE : Inventarna knjiga, elektronska oblika.

MEDIJ : Zapisi na papirju.

ŠTEVILO ENOT : 687 enot spisovnega gradiva.

STANJE ZBIRKE : Ustrezno urejena, strokovni javnosti dostopna prek muzejskega Oddelka za dokumentacijo.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Zbirka je bogat vir podatkov o ljudskem pravu.

NAZIV ZBIRKE : TERENSKI ZVEZKI ORLOVIH EKIP

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Spisovno gradivo – zvezki rokopisnih terenskih zapisov o naslednjih etnoloških temah: o različnih gospodarsko kulturnih načinih (o lovu, ribolovu, nabiralništvu, ornem gospodarstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu, čebelarstvu, gozdarstvu), o prometu, trgovini in obrteh, o noši in stavbarstvu, o ljudskem pravu, o šegah, o pesništvu in pripovedništvu, o ljudski umetnosti, o ljudski medicini, o vražah, o hišnih imenih ...

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke; kustodinje in kustosi SEM, članice in člani Orlovih ekip.

NAČIN UREDITVE : Inventarna knjiga in elektronska oblika, kartoteka pretipkanih zvezkov.

MEDIJ : Zapisi na papirju.

ŠTEVILO ENOT : 586 zvezkov.

STANJE ZBIRKE : Ustrezno urejena, strokovni javnosti dostopna prek muzejskega Oddelka za dokumentacijo (v obliki kopij pretipkanega gradiva).

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Na podlagi pregleda tem posameznih zvezkov je mogoče oceniti, da sta več kot dve tretjini, da so morda kar tri četrtine zbirke posvečene nesnovni dediščini. Kaže, da je v zbirki največ podatkov o ljudskem pravu, o pravljičah oziroma o ljudskem pripovedništvu in o ljudski medicini. Zbirka omenjenih terenskih zvezkov pa je bogata tudi z zapisi nesnovne dediščine znanj, delovnih tehnik in modrosti ipd., zabeleženih v okviru tem s področja materialne kulture.

NAZIV ZBIRKE : FONOTEKA

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Zvočno (terensko) gradivo; etnologija, izgnanci in izseljenci, muzejska zbirka Ricmanje, življenjska in strokovna pot Milka Matičetovega, Boris Orel in raziskovanje oral, kamnolomi in kamnoseki, živinoreja – volarstvo (delovne tehnike, vpreganje, učenje, znanja, modrosti, komuniciranje, zdravljenje ...)

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinje dokumentalistke; posamezne kustodinje SEM.

NAČIN UREDITVE : Elektronska oblika.

MEDIJ : Kaseta (magnetofonska).

ŠTEVILO ENOT : 86 zvočnih kaset.

STANJE ZBIRKE : Zbirka je ustrezno urejena: oštevilčena in opremljena s podatki o kraju, o intervjuvancu (z datumom intervjuja); navedeno je ime kustodinje, ki je opravila intervju, povečini tudi čas trajanja in stanje obdelave (transkribirano ali ne); strukturirana je na podlagi ključnih besed.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Večji del zbirke je posvečen nesnovni dediščini (življenjske zgodbe izgnancev in izseljencev, kamnoseške delovne tehnike in znanja, volarska znanja, delovne tehnike in modrosti, učenja, spretnosti, dojemanja, izkušnje, načini zvočnega in taktilnega komuniciranja z živalmi ...).

NAZIV ZBIRKE : VIDEOTEKA

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2

VSEBINA ZBIRKE : Slikovno zvočno oziroma avdiovizualno gradivo; etnologija, dokumentacija o muzejskih razstavah in delavnicah, dokumentacija o muzejskem delu; ribolov (čupa, ribičevi spomini), poljedelstvo (oselniki, košnja), vrtnarstvo (rožnarce), obrt (piparstvo), notranja oprema (svetila), letne šege (pust, Štefanovo, Gregorjevo) ...

AVTOR(JI) ZBIRKE : Kustodinja za etnografski film; kustodinje in kustosi SEM.

NAČIN UREDITVE : Elektronska oblika (Minok).

MEDIJ : Video (gradivo in nekaj filmov).

ŠTEVILO ENOT : 89 enot.

STANJE ZBIRKE : V okviru navedenega števila enot je zbirka ustrezno urejena (enote so opisane, oštevilčene); strokovni javnosti je dostopna v muzejskem kustodiatu za etnografski film, širši javnosti pa so vsebinsko zaokroženi filmi dostopni na posameznih muzejskih filmskih dnevih ali večerih. V zaenkrat še neurejenem (»neinventariziranem«) delu zbirke kaže omeniti gradivo o miklavževanjih in o delu z vprežnimi voli.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI : Nesnovni dediščini je v celoti posvečenih 12 filmov (oziroma gradiva) – od teh 10 pustovanju, 1 Štefanovem in 1 Gregorjevem. 11 filmov (oziroma gradiva) nosi nesnovna sporočila v snovnem (ribiške, agrarne, vrtnarske in obrtne tehnike ter znanja).

Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

NAZIV ZBIRKE: **Zapuščina dr. Pavla Zablatnika**

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, 10.-
Oktoberstraže 25/3, 9020 Celovec/Klagenfurt

VSEBINA ZBIRKE:

Zablatnikova zapuščina je v zasebni zbirki gospe Metke Končič, dolgoletne Zablatnikove gospodinje. Za ureditev zapuščine skrbita prof. Majda in univ. prof. dr. Peter Fister. Na svoji 82-letni življenjski poti je dr. Zablatnik opravljal številne raznolike dejavnosti, se srečaval z vrsto ljudi iz vseh kulturnih plasti in okolij ter geografsko z vseh kontinentov in imel z njimi bolj ali manj tesne prijateljske, uradne ali strokovne stike.

O tem priča korespondenca, hranjena v velikih mapah, urejena po abecednem vrstnem redu. Dva kletna prostora sta preurejena za depoje, kjer so hranjene vse serijske publikacije, manj pomembno knjižno gradivo, revije in časopisi. Obenem je pripravljen tudi prostor za delo morebitnemu preučevalcu Zablatnikove zapuščine in gradiva.

V Zablatnikovi zapuščini je tudi fotografsko, tonsko in filmsko ter rokopisno gradivo.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Pavle Zablatnik

AVTORJI POPISA: Majda Fister, Peter Fister

NAČIN UREDITVE: arhiv, elektronska oblika (v fazi urejanja)

MEDIJ: foto / dia / film / magnetni trak / kaseta / zapis na papirju

ŠTEVILO ENOT: 30 map korespondence / obsežno fotografsko, tonsko in filmsko gradivo / posamezno rokopisno gradivo / obsežna osebna knjižnica

STANJE ZBIRKE: urejena / opisana v elektronski obliki / deloma oštevilčena // javno dostopna po dogovoru

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Zbirka vsebuje podatke o pripovedništvu, mitologiji, ljudskih pesmih, o ljudskem gledališču (Drabosjnakove igre), šegah in navadah, o ljudski medicini in o kmečki arhitekturi.

NAZIV ZBIRKE: **Zapuščina župnika Vinka Zaletela**

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Pokojni župnik Vinko Zaletel (1912-1995) je velik del svoje obširne dediščine prepustil KKZ oz. inštitutu Urban Jarnik. Na številnih potovanjih po celem svetu je obiskal slovenske

izseljence in shranil potopise o njihovem življenju in kulturnem udejstvovanju v diaslikah in na tonskih posnetkih. V njegovi zapuščini je 95 tonskih trakov ter okoli 30.000 diaslik.

Barbara Jop je presnela 95 tonskih trakov župnika Vinka Zaletela na kasete in jih opisala.

Opisi so objavljeni v interni brošuri Krščanske kulturne zveze iz leta 1993.

Urejanje diapozitivov v zapuščini Vinka Zaletela je leta 1998 prevzela slovenistka dr. Tatjana Schauer-Trampusch. Doslej je oštevilčila in uredila okoli 3000 diaslik, pri čemer je skušala ohraniti sistem, ki ga je uporabljal župnik Vinko Zaletel.

Gradivo vsebuje važne informacije o kulturnem delu Slovencev na Koroškem in po svetu v času po drugi svetovni vojni.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Župnik Vinko Zaletel

AVTOR(JI) POPISA: Tatjana Trampusch Schauer, Engelbert Logar, Barbara Jop

NAČIN UREDITVE: arhiv, elektronska oblika (v fazi urejanja)

MEDIJ: dia / magnetni trak / kaset

ŠTEVILO ENOT: okoli 30.000 diaslik / 95 magnetnih trakov

STANJE ZBIRKE: deloma urejena in opisana / deloma oštevilčena in strukturirana / del diaslik v digitalni obliki (v fazi urejanja) // dostopna za raziskovalne namene

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI

Zbirka vsebuje fotografsko in tonsko gradivo o ljudskem gledališču, o kulturnih prireditvah, o šegah in navadah, o arhitekturi in raznih veščinah.

NAZIV ZBIRKE: **Zapuščina Lajka Milisavljeviča**

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Krščanska kulturna zveza je po smrti sodelavca Lajka Milisavljeviča prejela del njegove zapuščine, v kateri se nahaja njegovo transkribirano rokopisno notno gradivo ter obsežen arhiv tonskih posnetkov. Posnetki so nastali od leta 1970 dalje.

Leta 2004 je prof. Egi Gašperšič prevzel onalogo transkribiranja in notografiranja posnetih pesmi. Ker je na Zilji slovensko narečje najbolj ogroženo, se je Krščanska kulturna zveza odločila, da bo z dokumentacijo in objavo pesmi iz zapuščine Lajka Milisavljeviča začela pri ziljskih pesmih. Lajko Milisavljevič je v Ziljski dolini posnel nad 500 enot. Ob snemanju ljudskih pesmi je Lajko Milisavljevič dokumentiral tudi pripovedke ter šege in navade pri štehanju in ziljski ohceti.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Lajko Milisavljevič

AVTOR(JI) POPISA: Uši Sereinig, Martina Piko-Rustia, Egi Gašperšič

NAČIN UREDITVE: arhiv (v fazi urejanja)

MEDIJ: magnetni trak

ŠTEVILO ENOT: obsežen arhiv magnetnih trakov

STANJE ZBIRKE: osnovno opisana // začasno ni dostopna za javnosti

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Zbirka vsebuje tonsko gradivo in tipkopise o ljudskih pesmih, pripovedništvu, praznovanju, ter šegah in navadah

NAZIV ZBIRKE: **Audiovizualno dokumentiranje koroške kulturne dediščine**

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Konec leta 1995 sta Znanstvenoraziskovalni center SAZU in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik sklenila Sporazum o sodelovanju na področju izdelave vizualne dokumentacije koroške kulturne dediščine. Za partnerja na eni strani je bil določen Audiovizualni laboratorij ZRC SAZU, na drugi strani pa Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik.

Dr. Naško Križnar je na podlagi tega sporazuma posnel videofilme in montažno urejeno gradivo s področja šeg in navad na Koroškem.

V sodelovanju obeh ustanov je nastal tudi videofilm o Urbanu Jarniku in film o potovanju v Prago ob 110-letnici smrti Matija Majarja Ziljskega.

Dr. Naško Križnar je pregledal tudi arhive filmskega gradiva pri zasebnikih na Koroškem. Dokumentacijo hrani AVL ISN ZRC SAZU.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Naško Križnar, sodelavci pri snemanjih

NAČIN UREDITVE: arhiv, elektronska oblika (v fazi urejanja)

MEDIJ: video / film

ŠTEVILO ENOT: arhiv v nastajanju

STANJE ZBIRKE: urejena in dostopna za raziskovalne namene

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI

Zbirka vsebuje filmsko gradivo o praznovanju, o raznih veščinah ter o šegah in navadah na Koroškem.

NAZIV ZBIRKE: Avdiovizualna dialektologija

MESTO HRAMBE / NASLOV: Inštitut za slavistiko Univerze Celovec, Dr. Herta Maurer-Lausegger c/o Universität Klagenfurt / Institut für Slawistik / , Universitätsstraße 65-67, 9020 Klagenfurt / Celovec

VSEBINA ZBIRKE:

Na Inštitutu za slavistiko Univerze v Celovcu poteka od leta 1994 dalje dialektološko-etnološki filmski projekt z naslovom "Dokumentacija stare ljudske kulture v narečju", ki dokumentira narečja dvojezičnih govorcev na južnem Koroškem z videotehniko. Proizvaja dokumentarne filme, pri čemer je središču pozornosti avdiovizualna dialektologija. Na videofilmu se beležijo skupinski pogovori in pripovedovanja posameznikov, njihovi spomini na kmečki vsakdan v časih pred mehanizacijo in izkušnje z najrazličnejšimi opravili. Gre za spontani govor v simuliranem naravnem govornem položaju.

Od novembra 1998 dalje je v ospredju avdiovizualno dokumentiranje življenjskih oblik in delovnih procesov v preteklosti. Kmečka in obrtna opravila s strokovnim izrazjem se dokumentirajo v izvirnem okolju. Cilj zahtevnega dokumentacijskega postopka je sinhron in avtentičen zapis etnografske vsebine in narečnega besedila.

Doslejšnji avdiovizualni zapisi beležijo naslednja področja: mline in žage, ovčerejo, poljedelsko orodje, sani in spravljanje hlodov s konjsko vprego, peko kruha v črni kuhinji in drugo. Dokumentacije je mogoče kupiti kot videokasete z besedilnimi prilogami. Izkupiček bo v celoti služil nadaljnjemu raziskovanju in dokumentiranju.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Herta Maurer-Lausegger

NAČIN UREDITVE: glej domača stran <http://www.kwfilm.com>

MEDIJ: video / film

ŠTEVILO ENOT: arhiv v nastajanju

STANJE ZBIRKE: urejena in dostopna za raziskovalne namene //

Celotna zbirka filmov in prilog k filmom je tudi v arhivu inštituta Urban Jarnik.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI

Zbirka dokumentira funkcijo jezika kot enega izmed temeljev nesnovne dediščine, kar posebej pride do izraza ob primeru sobivanja manjšinskega jezika z večinskim jezikom.

NAZIV ZBIRKE: Serija »Tako smo živeli« in filmske dokumentacije TSŽ

MESTO HRAMBE / NASLOV: Krščanska kulturna zveza / Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Od 1993 do 2003 sta Krščanska kulturna zveza in Slovenski narodopisni inštitut URBAN JARNIK izdajala serijo Tako smo živeli (TSŽ), v kateri je izšlo dvanajst knjig. V njih je objavljenih okoli 150 življenjepisov koroških Slovencev, ki so pomemben vir za preučevanje polpretekke zgodovine koroških Slovencev. Urednica serije je bila dr. Marija Makarovič. Dr. Mojca Ramšak je pripravila geselnik knjižne zbirke TSŽ za deset knjig, ki vsebuje stvarna, krajevna in osebna oz. imenska kazala ter kazala slik.

Filmske dokumentacije sta v sodelovanju z urednico dr. Marijo Makarovič posnela dr. Naško Križnar (2) in Ivan Klarič (26).

AVTOR(JI) ZBIRKE: Marija Makarovič, Naško Križnar, Ivan Klarič, Mojca Ramšak, razni sodelavci

NAČIN UREDITVE: geselnik

MEDIJ: knjiga / video / film

ŠTEVILO ENOT: 12 knjig / 28 življenjepisov (od 1 do 4 kasete na osebo)

STANJE ZBIRKE: urejena / geselnik za knjižno zbirko / filmsko gradivo ni popisano // zbirka je dostopna za raziskovalne namene

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI

Zbirka vsebuje vse segmente nesnovne dediščine.

NAZIV ZBIRKE: FONOTEKA SNIUJ

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Leta 1983 je gospod Helmut Hartman, tedanji vodja Slovenskega sporeda deželnega studia Avstrijske radiotelevizije (ORF) v Celovcu, s posebnim sporazumom Krščanski kulturni zvezi prepustil bogato tonsko gradivo iz radijskega arhiva. Krščanska kulturna zveza je prejela nad 500 tonskih presnetkov, ki jih sedaj hrani Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik.

Gradivo je namenjeno izključno znanstveno-raziskovalnim ciljem.

Že v letu 1983 sta dr. Herta Maurer-Lausegger in dr. Engelbert Logar začela z urejanjem gradiva in gradivo opisala na provizoričnih kartotečnih listih. Trakovi od 1 do 227 so računalniško opisali na Glasbeno-narodopisnem inštitutu v Gradcu pod vodstvom E. Logarja. Pripravili so tudi presnetke na kasetah, ki raziskovalcem olajšajo dostop do tonskega gradiva z dialektološkimi in etnološkimi vsebinami.

AVTOR(JI) ZBIRKE: Slovenski spored ORF

AVTOR(JI) POPISA: Herta Maurer-Lausegger, Engelbert Logar in sodelavci

NAČIN UREDITVE: podatkovna baza na Glasbeno-narodopisnem inštitutu na Visoki šoli za glasbo v Gradcu (SNIUJ hrani iztise iz podatkovne baze vezani obliki)

MEDIJ: magnetni trak / kasete

ŠTEVILO ENOT: nad 400 magnetnih trakov

STANJE ZBIRKE deloma urejena in opisana / oštevilčena / deloma popisana v podatkovni bazi // dostopna za raziskovalne namene

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Zbirka tonskih trakov vsebuje vse segmente nesnovne dediščine. Težišče je na pripovedništvu in ljudskih pesmih, praznovanju, šegah in navadah, ljudskem gledališču in ljudski medicini.

NAZIV ZBIRKE: Fototeka SNIUJ

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Slovenski narodopisni inštitut URBAN JARNIK hrani okrog 6000 enot urejenega fotografskega gradiva in okrog 500 enot različnega ilustrativnega gradiva. Fotografsko gradivo je bilo zbrano pri izvedbi posameznih projektov, pri katerih so raziskovalci upoštevali tudi vizualne vire.

Med pomembnimi nalogami notranjeinštitutskega dela je sistematična ureditev fotodokumentacije in ilustrativnega gradiva po dokumentacijskih predpisih. Boris Gallob je fototeko uredil po sistematiki Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani, ki jo je sproti dopolnjeval in razširil za inštitutske namene. Pri urejanju fotografskega gradiva sta sodelovali tudi Irena Lesjak in Jelka Pšajd, ki sta opravili predhodno etnološko klasifikacijo

fotografskega gradiva. Petra Vilhar je uredila fotografsko gradivo, ki je bilo zbrano pri raznih projektih.

Obsežno fotografsko gradivo v digitalni obliki, ki je bilo zbrano pri raznih projektih v zadnjih letih, ni urejeno in popisano.

AVTOR(JI) ZBIRKE: razni avtorji

NAČIN UREDITVE: kartoteka

MEDIJ: foto

ŠTEVILO ENOT: okrog 6000 enot

STANJE ZBIRKE: urejena / opisana / strukturirana po etnološki sistematiki // javno dostopna

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI

Fototeka vsebuje razne segmente nesnovne dediščine, predvsem s področja šeg in navad ter obrtniških dejavnosti.

NAZIV ZBIRKE: Slovenski nagrobni napisi na južnem Koroškem

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

V letih 1996-1999 je pri Slovenskem narodopisnem inštitutu Urban Jarnik nastala zbirka slovenskih nagrobnih napisov na južnem Koroškem.

Za dokumentacijo nagrobnih napisov so sodelavci pripravili poseben obrazec s podatki, ki so primerni za tovrstno dokumentacijo. Na obrazcu so poleg nagrobnih napisov in splošnih podatkov (informacije o kraju, pokrajini, fari, dekaniji in občini) tudi informacije o lastniku nagrobnika, o avtorju besedila in izdelovalcu kamna (kjer je to bilo mogoče preveriti!) ter mere nagrobnega kamna in skica pokopališča.

Nastala je obsežna fotodokumentacija (okrog 1400 slik) nagrobnih kamnov od Zilje do Podjune. Dokumentirani so napisi na 102 pokopališčih v dekanijah Šmohor, Rožek, Borovlje, Tinje, Dobrla vas, Velikovec in Pliberk.

AVTOR(JI) ZBIRKE IN POPISA: Manfred Tolmajer

NAČIN UREDITVE: kartoteka (urejena) in elektronska oblika (v fazi urejanja)

MEDIJ: zapisi, fotografije

ŠTEVILO ENOT: okoli 1400 slik

STANJE ZBIRKE: kartoteka – urejena in strukturirana // elektronska oblika – nedokončana (besedila brez fotografij) // zbirka je javno dostopna

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Zbirka dokumentira funkcijo jezika kot enega izmed temeljev nesnovne dediščine, kar posebej pride do izraza ob primeru sobivanja manjšinskega jezika z večinskim jezikom

NAZIV ZBIRKE: Dokumentiranje zasebnih zbirk premične materialne dediščine s posebnim ozirom na narečnih izrazih

MESTO HRAMBE / NASLOV: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

VSEBINA ZBIRKE:

Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik od leta 2003 evidentira premično materialno kulturno dediščino Slovencev pri zasebnikih na Zilji, v Rožu in Podjuni. Vzporedno sodelavci inštituta evidentirajo izrazoslovje in jezikovne različice zanjo. Projekt torej obravnava rabo slovenskega jezika, predvsem narečij, v povezavi s posameznimi prvinami materialne kulturne dediščine. Celotna dokumentacija obsega fotografiranje predmetov, vnos podatkov o poimenovanju predmetov, njihovih merah, o namenu njihove uporabe, času uporabe in izdelovalcu v računalniško bazo podatkov.

Inštitut Urban Jarnik je v letu 2006 zaključil dokumentacijo dve zbirk, in sicer:

- dokumentacijo muzejske zbirke v etnološkem muzeju na Kostanjah (zbirka šteje nad 400 predmetov);

- dokumentacijo zasebne zbirke predmetov v lasti družine Lutschounig na Golšovem pri Žihpoljah (zbirka šteje več kot petsto predmetov).

AVTOR(JI) ZBIRKE: Janez Lesjak (zbirka na Kostanjah), zasebniki

AVTORJI POPISA: Uši Sereinig, Polona Sketelj

NAČIN UREDITVE: kartoteka, elektronska oblika (v fazi urejanja)

MEDIJ: zapisi, fotografije

ŠTEVILO ENOT: arhiv v nastajanju

STANJE ZBIRKE: kartoteka in elektronska oblika (v fazi urejanja) // dostopna za raziskovalne namene

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Zbirka dokumentira funkcijo jezika kot enega izmed temeljev nesnovne dediščine.

Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU

NAZIV ZBIRKE: **Družbena kultura**

MESTO HRAMBE: Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

VSEBINA ZBIRKE: Zvočno, spisovno in slikovno gradivo, zbrano v Sloveniji in zamejstvu. Stavbarstvo, letne šege in prazniki

AVTOR ZBIRKE: dr. Mojca Ravnik

NAČIN UREDITVE IN ŠTEVILO ENOT:

- kasete s posnetki terenskih pogovorov – 215 kaset (od teh 69 minikaset)

- digitalizirano, klasificirano in po pokrajinah urejeno terensko besedilno gradivo, med katerimi je večina prepisov kaset, manjši del ostalih terenskih podatkov; (359 MB)

- fototeka (negarivov 6601, digitalnih posnetkov 487) in diateka (1137), posnetki so vpisani v osrednjo ISN zbirko ISN, fotografije so krajevno razvršene v kartoteki (2290 kartonov).

MEDIJ: foto, dia, kasete, CD, iztis na papirju

ŠTEVILO ENOT: gl. način ureditve

STANJE ZBIRKE: urejena, razen najnovejšega gradiva, ki se ureja; dostopna je v dogovoru z raziskovalko

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: predvsem za področje letnih šeg, in praznikov

NAZIV ZBIRKE: **Zbirka vizualne dokumentacije AVL ISN ZRC SAZU (1983-2006)**

VSEBINA ZBIRKE: elektronski vizualni zapisi na videokasetah in zgoščenkah, v glavnem etnološke vsebine.

AVTORJI ZBIRKE: dr. Naško Križnar in drugi sodelavci AVL.

NAČIN UREDITVE: Vsaka nova enota se vpiše v knjigo prihodov in kasete dobi številko ter se uvrsti na polico. Glede na stopnjo oblikovanja se enote delijo na grobo gradivo, na urejeno gradivo in na dokumentarni ali etnografski film. V tehničnem smislu se enote delijo na original, master in kopije. Vsak montirani izdelek se kopira na štiri formate: VHS, mini DV, betacam in DVD.

MEDIJ: magnetni trakovi različnih formatov (VHS, Hi8, U-matic, betacam, miniDV, DVCAM) in zgoščenska (DVD).

ŠTEVILO ENOT: 1100

STANJE ZBIRKE: Zbirka je urejena z evidenco v knjigi prihodov in z oštevilčenjem enot. V delu je vpisovanje v računalniško voden katalog (bazo podatkov). V delu je digitalizacija enot zbirke.

OCENA PODATKOV O ZASTOPANOSTI NESNOVNE DEDIŠČINE:

Šege – (48 enot): pustovanje (in drugi maskiranci: miklavževanje, oteповci), velikonočne šege (ogelj, blagoslov jedi), florjanovanje (jajčarija), gregorjevo (Tržič, Kropa, Kamna gorica, Železniki), martinovo (Bela Krajina, Haloze), pehtna (Podkoren, Šmarjeta), dan mrtvih, tepežkanje, trikraljovski koledniki, štefanovo.

Znanja, delovni postopki in veščine – (25 enot): lončene piščalke in žvrgolci, cvetnonedeljske butarice, venci za mlaj, pleteni koši in košare, mali kruhek, kovanje podkve, lesena maska, solinarstvo, lesena ovčja kamba, rezbarstvo (jaslice), pisanice, trstenke, ljudski inštrumenti, podkovanje vola, lončarstvo, mlinarstvo, peka kruha, prajtelj in presenc, klepanje kose, čebelarstvo.

Prazniki in rituali – (13 enot): nova maša, lepa nedelja, mlaj, štefanovo (maša), ohcet, šranga, poroka, romanje.

Glasba – (8 enot): citira, pritrkavanje, pesmi Jurija Vodovnika.

Ustno slovstvo – (4 enote): Pripovedovalke v Žireh, na Otlici in v Mošnjah.

Igre – (2 enoti): Lutke (Vintarjevec), božična igra v Šentanelu, ljudsko gledališče Kontrabant čez Idrijo.

Zdravilstvo – (1 enota): zagovarjanje.

Prehrana – (1 enota): velikonočne jedi.

Skupaj 101 enota, v celoti posvečena nesnovni dediščini.

NAZIV ZBIRKE: Slovstvena folklor

MESTO HRAMBE: Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU

VSEBINA ZBIRKE: Spisovno gradivo

AVTOR ZBIRKE: dr. Marija Stanonik

NAČIN UREDITVE: kartoteka in oštevilčen mapni arhiv

MEDIJ: rokopisi na papirju in zapisi s pisalnim strojem

ŠTEVILO ENOT: 14.605 (od leta 1993)

STANJE ZBIRKE: delno urejena in strukturirana

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: Zbirko sestavljata poglavji Gradivo s terena in Izpiski iz raznih virov. Prvo šteje 14.605 enot, drugo 39.886. Nesnovna dediščina je zastopana v prvem poglavju z naslednjimi temami: Bajna bitja, hišna, ledinska in krajevna imena, narečno besedje, kletvice, pregovori in reki, uganje, šale, uvere in pripovedi.

NAZIV ZBIRKE: Slovenski pregovori in reki

MESTO HRAMBE: Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU

VSEBINA ZBIRKE: spisovno gradivo s področja etnologije in folkloristike

AVTOR ZBIRKE: dr. Marija Stanonik

NAČIN UREDITVE: elektronska

MEDIJ: Trdi disk in CD

ŠTEVILO ENOT:

STANJE ZBIRKE: v fazi uvrščanja in urejanja

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI V ZBIRKI: Zbirka vsebuje izključno nesnovno dediščino in sicer nabor pregovorov. Sistematska ureditev se načrtuje v naslednjem letu (2007). V zbirki se nahajajo pregovori zbrani na terenu, v zbirkah posameznikov in iz nekaterih literarnih del.

NAZIV ZBIRKE: Slikovno gradivo

MESTO HRAMBE: Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU

VSEBINA ZBIRKE: negativni, fotografije, diapozitivi, D foto

AVTORJI ZBIRKE: sodelavci ISN ZRC SAZU, med njimi največ Niko Kuret, Mojca Ravnik, Saša Poljšak, Helena Ložar Podlogar, Naško Križnar.

SKRBNICA ZBIRKE: Stanka Drnovšek

NAČIN UREDITVE: negativni v mapicah, fotografije na kartotečnih listih, diapozitivi v okvirčkih in folijah, Dfoto na trdem disku in na CD. Računalniški spiski posameznih zbirk
MEDIJ: film, fotopapir, Dfoto, CD

ŠTEVILO ENOT: 11.144 fotografij (od leta 1955 dalje), 5.527 diapozitivov od leta 1955 dalje in 2800 Dfoto.

STANJE ZBIRKE: urejena in delno strukturirana, ni javno dostopna.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: Največ fotografij je posvečenih letnim šegam po vsej Sloveniji in zamejstvu, Pa tudi življenjskim in delovnim šegam ter praznikom ter posameznim etnološkom poglavjem kot npr. glasba, jezik, gledališče, godci, igre, izviri znanja, likovna umetnost, mitologija in verovanje, pesem, petje, ples in vrednote.

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU:

zbirka OSNP; izvaja se digitalizacija gradiva

zbirka rokopisnih zapisov, pesmaric in kopij zapisov iz NUK in tiskanih virov

zbirka zvočnih posnetkov OSNP iz leta 1913

zbirka zvočnih posnetkov od leta 1955 dalje in zbirka zvočnih posnetkov na DAT kasetah;

izvaja se digitalizacija in vključitev v bazo zvočnega gradiva in terenskih zapisnikov, torej podatkov s terenskih snemanj

terenski zvezki

zbirka rokopisnih zapisov raznih zbiralcev

zbirka rokopisnih zapisov in prepisov raznih zbiralcev

zapuščina Franceta Marolta, Franceta Cigana, Radoslava Hrovatina, Valensa Voduška, Ivana Kokošarja, Matevža Kračmana, Oskarja Deva (del), Stanka Vurnika (del),

zbirka fotografskega gradiva; načrtujemo digitalizacijo gradiva in vključitev v bazo

zbirka video gradiva; načrtujemo digitalizacijo gradiva

NAZIV ZBIRKE: Arhiv Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU

MESTO HRAMBE / NASLOV: Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Novi trg 5
Ljubljana

VSEBINA ZBIRKE: GNI ZRC SAZU skupaj hrani okoli 50.000 zapisov ali posnetkov ljudskih pesmi in inštrumentalnih viž., zapise ljudskih plesov in spremljajoče dokumentarno gradivo.

Zapisi in posnetki ljudskih pesmi in inštrumentalnih viž

Rokopisno gradivo

- Zbirka OSNP (275 map, več kot 13.000 zapisov),

- zbirka drugih rokopisnih zapisov (t.i. Štrekljeva zapuščina – 164 map, Glonarjeva zapuščina – 87 map), pesmaric in kopij zapisov iz NUK in tiskanih virov,

- zapuščina Franceta Marolta (32 map), Franceta Cigana (8 map), Radoslava Hrovatina (11 map), Valensa Voduška (12 map), Ivana Kokošarja (15 map) in drugih zbiralcev – zapisi pesmi, plesov in drugo etnomuzikološko gradivo

Zvočni posnetki

- Zbirka zvočnih posnetkov OSNP iz leta 1914 (12 voščenih valjev iz Adlešičev in Preloke, najstarejši zvočni nosilec v arhivu. Presnetki tega gradiva),

- posnetki na gramofonskih ploščah (215 plošč),

- zbirka zvočnih posnetkov na magnetofonskih trakovih od leta 1955 dalje (1628 trakov),

- zbirka zvočnih posnetkov na DAT kasetah (200 kaset DAT);

- zbirka zvočnih posnetkov drugih narodov.

Zbirka rokopisnih zapisov in kinetogramov slovenskih ljudskih plesov (620 zapisov)

Drugo dokumentarno gradivo

- terenski zvezki; nekateri prepisi (šege),
- zbirka fotografskega gradiva;
- fototeka in diateka (ljudski pevci, godci, glasbila, plesi, delo inštituta),
- zbirka filmov s folklorno tematiko (29 filmov), video posnetki,
- transkripcije zvočnih posnetkov, zapisniki,
- dokumentacija delovanja inštituta in starejših akcij zbiranja ljudskih pesmi.

Zbirka ljudskih inštrumentov

AVTOR(JI) ZBIRKE

Avtorji rokopisne zbirke: Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi z zapisovalci, dr. Karel Štrekelj, France Marolt, France Cigan, Radoslav Hrovatin, Valens Vodusek, Ivan Kokošar, Matevž Kračman, Oskar Dev, Stanko Vurnik, drugi zbiralci.

Avtor zbirke voščenih valjev: Dr. Juro Adlešič

Avtorji posnetkov zvočnega gradiva od leta 1955 naprej: Sodelavci Glasbenonarodopisnega inštituta

NAČIN UREDITVE

Vse gradivo v zbirki GNI je popisano v sumarnem popisu., magnetofonski posnetki in kasete s terenskimi zvezki, novejši posnetki na kasetah DAT pa z zapisniki.

Vse starejše gradivo je urejeno tudi s kartoteko. Zbirka Odbora za nabiranje slovenskih narodnih pesmi in poznejši pesni zapisi so urejeni s kartotekami po tekočih številkah, po krajih izvora, po tematiki, po prvem verzu, po začetku melodije in po metriki.

Del zbirke zvočnih posnetkov ljudskih pesmi in inštrumentalnih melodij, ki ima transkripcije, je prav tako urejen po istem principu - s kartotekami po tekočih številkah, po krajih izvora, po tematiki, po prvem verzu, po začetku melodije in deloma po metriki (okoli 29.000 pesmi in inštrumentalnih melodij)

Zbirka posnetkov na kasetah DAT je urejena z zapisniki.

MEDIJ

Težišče arhiva GNI je na zvočnih nosilcih (magnetofonski trakovi, kasete, kasete DAT), starejše gradivo pa je v obliki pisnih zapisov.

To gradivo dopolnjujejo pisni zapisi v obliki terenskih zvezkov oziroma sodobnih zapisnikov, fototeka, filmski in avdiovizualni posnetki.

ŠTEVILO ENOT

Navedeno pri posamičnih enotah.

STANJE ZBIRKE

Zbirka OSNP je delno že digitalizirana, v postopku pa sta tudi digitalizacija zvočnega gradiva in vključitev v bazo.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI,

Zbirka v celoti – razen nekaj primerkov ljudskih inštrumentov - sodi v nesnovno dediščino.

Težišče je na posnetkih pesmi in inštrumentalnega gradiva, pri čemer inventarizirani zvočni zapisi že presegajo enakovredno urejeno rokopisno gradivo.

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF

(nedokončan dokument)

NAZIV ZBIRKE: Fototeka (od leta 1955)

MESTO HRAMBE: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF

VSEBINA ZBIRKE: negativni, fotografije, diapozitivi, D foto

AVTOR ZBIRKE: sodelavci OEIKA.

SKRBNICA ZBIRKE: Mihaela Hudelja

NAČIN UREDITVE: negativi v mapicah, fotografije na kartotečnih listih, diapozitivi v okvirčkih in folijah, Dfoto na trdem disku in na CD. Računalniški spiski posameznih zbirk
MEDIJ: film, fotopapir, Dfoto, CD
ŠTEVILO ENOT:
STANJE ZBIRKE: urejena in delno strukturirana, ni javno dostopna.
OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI:

Inštitut za arheologijo ZRC SAZU

NAZIV ZBIRKE: **Izročilo in prostor**
MESTO HRAMBE / NASLOV: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU
VSEBINA ZBIRKE: Raznovrstno ljudsko izročilo, ki se nanaša na konkretne prostore.
AVTOR(JI) ZBIRKE: študenti arheologije
NAČIN UREDITVE: digitalna podatkovna zbirka
MEDIJ: digitalna besedila
ŠTEVILO ENOT: 70, v nastajanju.
STANJE ZBIRKE: strukturirana, delno že dosegljiva preko medmrežja.
OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI. Zbirka je v celoti posvečena nesnovni dediščini, v njej je največ podatkov za mitsko krajino in bajna bitja.

NAZIV ZBIRKE: **Pripovedi Joža Čopa iz Bohinja**
MESTO HRAMBE / NASLOV: ZRC SAZU (Inštitut za arheologijo - besedila, Inštitut za glasbeno narodopisje - zvočni posnetki, AVL - filmski posnetki)
VSEBINA ZBIRKE: spisovno gradivo, slikovno gradivo, zvočno gradivo; celostno izročilo o starem Bohinju
AVTOR(JI) ZBIRKE: Joža Čop, Andrej Pleterski, Janko Rožič.
NAČIN UREDITVE: papirni rokopisi, digitalne fotografije, digitalni video, digitalni zvočni posnetki.
MEDIJ: papir in digitalni
ŠTEVILO ENOT: 38 digitalnih audiokaset, 6 digitalnih videokaset, 971 digitalnih fotografij, preko 3000 strani rokopisov.
STANJE ZBIRKE: delno urejena, digitalni del je popisano, rokopisni del je delno popisano, kot celota v urejanju.
OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI. Zbirka je posvečena nesnovnemu bohinjskemu izročilu in nesnovni razlagi snovnih spomenikov Bohinja. Odličen vir za mite, običaje.

Pokrajinski muzej Koper

NAZIV ZBIRKE: **Ljudski inštrumenti**
AVTORJI: Dario Marušič, Vlasta Beltram, Marino Kranjac, Zvona Ciglič
MESTO HRAMBE: Pokrajinski muzej Koper, Oddelek za etnologijo
SKRBNICA: Zvona Ciglič
VSEBINA: Ljudski inštrumenti na področju Istre: žični inštr., inštr. z opno (tolkala), raglje, pihala in trobila, harmonike, tehnologija izdelave.
MEDIJ: Klasična kartoteka, videoteka (namenski video posnetki), digitalni medij (trdi disk, CD, DVD)
ŠTEVILO:
STANJE ZBIRKE: Oštevilčeni predmeti, kartoteka s fotografijami in zvokom na CD, katalog.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: Tehnologija izdelave inštrumenotv, zvočna podoba in tehika igranja.

NAZIV ZBIRKE: **Slovar narečnih izrazov**

MESTO HRAMBE: Pokrajinski muzej Koper, Oddelek za etnologijo

AVTORICA IN SKRBNICA: Zvona Ciglič

VSEBINA: Narečni izrazi na območju zaledja obalnih mest slovenske Istre. Največ izrazov je s področja materialne kulture (poljedelstvo, živinoreja, orodje) ter favne in flore.

ŠTEVILO: 2001

MEDIJ: Trdi disk, program excell.

STANJE ZBIRKE: Izrazi z razlago po abecednem vrstnem redu. Se dopolnjuje.

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: Narečno izrazoslovje, jezikovna kultura.

NAZIV ZBIRKE: **Fototeka**

MESTO HRAMBE: Pokrajinski muzej Koper, Oddelek za etnologijo

AVTORJI: Zvona Ciglič (60%), Branko Šalamun, Vlasta Beltram, Dušan Podgornik, Jože Rehberger, Arhiv SEM (Orlove ekipe).

SKRBNICA: Zvona Ciglič

VSEBINA: Kompleksna etnološka problematika na območju delovanja Pokrajinskega muzeja Koper.

ŠTEVILO: 6000

MEDIJ: Negativi, pozitivni, diapozitivi in videokasete

STANJE ZBIRKE: Kartotečni listi s fotografijami in meta podatki, posebej zbirka negativov in diapozitivov, kartoteka tudi na trdem disku (excell).

OPISNA OCENA PODATKOV O NESNOVNI DEDIŠČINI: Od nesnovne dediščine je zastopana problematika kulturne krajine in znanje obdelave kamna v seriji videofilmov Kamniti svet.

VRSTE IN TIPI NESNOVNE DEDIŠČINE

VRSTA: USTNO IZROČILO IN LJUDSKO SLOVSTVO

TIPI: NAREČJA
PREGOVORI IN REKI
UGANKE
ŠALJIVKE, VICI
PESNIŠTVO
PRIPOVEDNIŠTVO
PRIPOVEDOVALCI
MITOLOGIJA IN BAJESLOVJE

VRSTA: UPRIZORITVE IN PREDSTAVITVE

TIPI: GLEDALIŠČE
KARNEVAL
FOLKLORNO TURISTIČNE PRIREDITVE
LJUDSKI PLES
INŠTRUMENTI
GODČEVSKO INSTRUMENTALNE ZASEDBE
LJUDSKO PETJE
LJUDSKE PESMI
LJUDSKI PEVCI IZVAJALCI
GODCI IZVAJALCI
FOLKLORNO-PLESNE SKUPINE
POTUJOČI PEVCI
KLICI
LIKOVNA DELA
IGRE
OTROŠKE
ODRASLE
ŠPORTNE

VRSTA: ŠEGE IN NAVADE

TIPI: LETNE ŠEGE
ŠEGE ŽIVLJENJSKEGA KROGA
DELOVNE ŠEGE
PRAVNE ŠEGE
PRAZNOVANJA

VRSTA: ZNANJA O OKOLJU

TIPI: ZNANJE O RASTLINSKEM SVETU
ZNANJE O ŽIVALSKEM SVETU
ZNANJE O VREMENU
ZNANJE O VODI
ZNANJE O PROSTORU
ZNANJE O VESOLJU
ZDRAVILSTVO
ZDRAVLJENJE ČLOVEKA
ZDRAVLJENJE UROKOV
ZDRAVLJENJE ŽIVALI

VRSTA: GOSPODARSKA ZNANJA

TIPI: GRADBENIŠKA ZNANJA IN VEŠČINE
OBRJNIŠKA ZNANJA
MOJSTRI
POLJEDELSKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE
ŽIVINOREJSKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE
ČEBELARSKO ZNANJE IN VEŠČINE
VINOGRADNIŠKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE
NABIRALNIŠTVO
IZDELOVANJE OPREME, ORODIJ IN STROJEV
LOVSKA ZNANJA IN VEŠČINE
PREHRANA
VSAKDANJA PREHRANA
PRAZNIČNA PREHRANA
DELOVNE JEDI

VRSTA: KULTURNA KRAJINA

TIPI: MITSKA KRAJINA

Komentar:

Spisek vrst nesnovne dediščine je rezultat usklajevanja med določili Konvencije in med slovensko metodologijo in prakso na tem področju. Oral traditions and expressions smo prevedli z Ustno izročilo in dodali Ljudsko slovstvo, najbolj razširjen izraz za vse oblike ljudskega besednega ustvarjanja. Več o vsebini te vrste dediščine povedo navedeni tipi dediščine (narečja, pregovori in reki, uganke, šaljivke in vici, pesništvo, pripovedništvo, pripovedovalci, mitologija in bajeslovje), v katerih najdemo vsebine relevantnih poglavij slovenske etnologije in folkloristike. Alternatvni predlog je podala Marija Stanonik (Glej v nadaljevanju!), od katerega smo sprejeli štiri tipe (pregovore in reke, uganke, pesništvo, pripovedništvo). Nismo se pa odločili za njen predlog glavnega naslova (slovstvena folklor). V celoti se nam je zdel njen predlog preveč podroben za potrebe registra. Lahko pa bo služil kot pomoč pri sistematiziranju predlaganih enot.

Predlog Marije Stanonik za vrsto Ustno izročilo in ljudsko slovstvo

SLOVSTVENA FOLKLORA

FOLKLORNI OBRAZCI

Pregovori

Uganke

Zagovori

Molitve

Otroški folklorni obrzci

PESNIŠTVO

Pripovedne pesmi

Bajčne in pravljlične pesmi; socialne balade

Legende pesmi

Junaški in zgodovinski epi

Živalske pesmi

Lirske pesmi

Pesmi letnega cikla

Kolednice

Jurjevske pesmi

Kresne pesmi

Nabožne pesmi

Pesmi življenjskega kroga

Ljubezenske pesmi

Ženitovanjske pesmi
Pesmi interesnih skupin
Stanovske pesmi
Izseljenske pesmi
Vojaške pesmi
Pivske pesmi
Šaljive pesmi

PRIPOVEDNIŠTVO

Pravljice

Čudežne in realistične pravljice
Živalske pravljice

Povedke

Bajčne povedke
Legende povedke
Zgodovinske povedke
Razlagalne povedke
Socialne povedke
Šaljive povedke

Anekdote

Uprizoritve in predstavitve je pri nas sicer nekoliko neobičajna oznaka vrste nesnovne dediščine, vendar smo se odločili za tako ponašanje oznake Performing arts iz Konvencije. Zanj smo se odločili, ker v naboru slovenskega strokovnega izrazoslovja ni primernega izraza, ki bi združeval tako pisane tipe dediščine kot so: gledališče, folklorne prireditve, petje in pevci, glasba in glasbeniki, likovna dela in igre. To je tudi edino ime vrste dediščine, kjer nismo našli primernejše rešitve v okviru domačega izrazoslovja.

Šege in navade so vrsta dediščine, ki jo Konvencija imenuje Social practices, rituals and festive events. Pri izbiri naslova smo se naslonili na tradicionalno poimenovanje tega segmenta ljudske kulture, ki je še vedno domač v slovenski etnologiji. Uporabili so ga tudi avtorji zbornika Nesnovna kulturna dediščina (2005).

OPIS VRST ŽIVE DEDIŠČINE

Po Konvenciji UNESCO živa dediščina pomeni prakse, predstavitve, izražanja, znanja in veščine kot tudi instrumente, predmete, izdelke in kulturne prostore povezane z njimi, ki jih skupnosti, skupine in posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine in se na tradicionalen način prenašajo iz roda v rod.

Živa dediščina se udejanja na naslednjih področjih:

- ustno izročilo in izražanje, vključno z jezikom kot nosilcem žive dediščine;
- odrske, scenske umetnosti;
- šege, obredi in praznovanja;
- znanja in prakse v zvezi z naravo in svetom;
- tradicionalne obrti in obrtniške veščine.

To dokaj splošno razdelitev smo glede na tradicijo etnološke vede na Slovenskem prilagodili v naslednje vrste nesnovne dediščine:

1)

USTNO IZROČILO IN LJUDSKO SLOVSTVO

Ta vrsta obsega številne človekove aktivnosti povezane z jezikovnim izražanjem, ki je tradicionalno orodje za širjenje ljudskega izročila, podatkov in znanja. Sem spadajo narečja, pregovori in reki, uganke, šaljivke in vici, pesništvo in pripovedništvo ter mitologija in bajeslovje. V register pa sodijo tudi izvajalci del s tega področja.

2)

UPRIZORITVE IN PREDSTAVITVE

V to vrsto sodi tisti del žive dediščine, ki se izraža z javnim nastopanjem. V Sloveniji gre predvsem za oblike glasbenega, pevskega, plesnega, likovnega ali gledališkega predstavljanja, vključno z izvajalci. V to vrsto sodijo tudi folklorno turistične prireditve, temelječe na sestavinah žive dediščine, ki so sčasoma postale same del lokalne in nacionalne tradicije, prav tako folklorno plesne skupine, ali npr. starejši pojav potujočih pevcev in tradicionalnih klicev za sporazumevanje med ljudmi ali med ljudmi in živalmi.

Tudi igre, ki jih razdelimo v otroške, odrasle in športne, so del uprizoritvene žive dediščine. Pri tej zvrsti je treba pazljivo obravnavati in upoštevati prostore v katerih potekajo dejavnosti in ki vplivajo na življenje in ohranjanje dediščine.

3)

ŠEGE IN NAVADE

Ta vrsta predstavlja osrednje in najbogatejše poglavje žive dediščine tako v svetu kot pri nas. Obsega obširna poglavja s področja družbene kulture in sicer letne šege, šege življenjskega kroga in delovne šege, pravne šege in praznovanja v družinskem in skupnostnem okviru. Nosilci so lahko posamezniki in skupine, društva in organizacije. Pri tej vrsti je treba obravnavati in upoštevati območja in prostore v katerih potekajo dejavnosti in ki vplivajo na ohranjanje dediščine.

4)

ZNANJA O OKOLJU

Znanje o okolju je skrito v številnih vrstah dediščine. Sporoča nam ga nesnovno sporočilo v človekovih izdelkih ali pa neposredno izpričano znanje v ustnem izročilu. V Sloveniji lahko pričakujemo izročila o znanju o rastlinskem, o živalskem svetu, o vremenu, o vodi, o prostoru in o veselju. Sledovi tradicionalnega zdravilstva so ohranjeni v znanju o zdravilnih rastlinah, v znanju o zdravljenju človeka in živali in v čarovnem zdravljenju urokov z zagovori in drugimi alternativnimi zdravilnimi praksami.

5)

GOSPODARSKA ZNANJA

Gospodarska znanja so zelo obširna vrsta žive dediščine, kjer se le-ta povezuje z materialno kulturo. Sem spadajo tradicionalne gospodarske veščine, ki izvirajo pretežno iz predindustrijskega ruralnega sveta. Zasledimo jih npr. v gradbeniških veščinah in znanju, v znanju in veščinah tradicionalnega rokodelstva in obrtništvu, v znanju in delovnih praksah poljedelstva, živinoreje in vinogradništva, v čebelarstvu, nabiralništvu, izdelovanju orodij in strojev ter v lovstvu. Pri tej vrsti nesnovne dediščine je treba obravnavati in upoštevati prostore v katerih potekajo dejavnosti in materialno okolje, ki vpliva na ohranjanje dediščine.

Poseben tip žive dediščine v okviru ter vrste je prehrana, ki se veže tako na snovno kot na družbeno kulturo. Govorimo o kulinarčni kulturi, ki se lahko kaže na področjih vsakdanje in praznične prehrane ter delovnih jedi.

6)

KULTURNA KRAJINA

Kulturna krajina je materializacija žive dediščine, to je znanja in veščin, ki se sicer niso ohranile v nobeni drugi obliki. Je večdisciplinaren, neverbalen, vizualen zapis žive dediščine ali vsaj njenih sledov. Poseben tip kulturne krajine je t.i. mitska krajina ki izpričuje mitske razsežnosti dediščine.

OPOMBA

Ni rečeno, da bodo izdelovalci registra naleteli v Sloveniji na vse tipe nesnovne dediščine znotraj posamezne vrste. Nekateri tipi nesnovne dediščine tudi ne bodo primerni za vpis v register, ker njihove enote ne bodo zadoščale glavnim merilom, npr. živosti dediščine, prenašanju izročila, javni dostopnosti ali identifikaciji nosilca. Za te enote bi lahko vodili poseben register za raziskovalne potrebe.

Sistem vrst je odprt za nove tipe oz. za naslove, ko se bodo odkrivale nove enote žive dediščine v postopku izdelave registra.

Kjer je to smiselno, lahko v okviru vsake vrste vključimo kot posebne enote žive dediščine tudi posamezne osebnosti, mojstre, izvajalce. Najbolj gotovo je to pri Gospodarskih znanjih in pri Uprizoritvah in prireditvah.

SEZNAM NESNOVNE DEDIŠČINE NA SLOVENSKEM

Delovni dokument projektne skupine CRP Register nesnovne dediščine

Ta seznam je skupinsko delo članov projektne skupine. Po izdelavi seznama vrst in tipov nesnovne kulturne dediščine smo začeli pregledovati obstoječe vire in literaturo ter svoje zapiske. Seznam ni niti dokončen, niti ažuren. Položaj nesnovne dediščine se v Sloveniji zelo hitro spreminja. Kar je bilo zabeleženo na terenu pred desetimi leti je danes lahko že izginilo. Po drugi strani pa številne sestavine kulture ponovno oživljajo v novi obliki s prizadevanjem novih nosilcev in organizatorjev. V tem pogledu se ob prizadevanju za register nesnovne dediščine kaže velika potreba po namenskih etnoloških raziskavah dediščine v celotnem slovenskem prostoru.

To, kar je pred nami, je nekakšen »cultural mapping«. Predstavlja prvo orientacijo po tematiki in postavlja številna vprašanja etnološki stroki. Vse predlagane enote so sicer obravnavane v strokovni literaturi, ni pa preverjeno, če so danes še žive, niti niso znani njihovi nosilci. Nekatere enote so verjetno že v času objave živele samo še v spominu informatorjev. To za etnološko znanje ni pomembno, za register pa je. Vsako vedenje o preteklem znanju in verovanju je pomembno za ustvarjanje kulturne podobe Slovencev, vendar dediščina, ki ne živi, ki se ne razvija, ne prenaša in ni javno dostopna, ne more biti ustrezno predstavljena v registru kot ga razumeta Konvencija in ZVKD. Nesnovne dediščine v kontekstu registra ne moremo enačiti kar povprek z duhovno razsežnostjo (ljudske) kulture.

Med enotami literature, ki je navedena na koncu seznama, smo se pri pripravi seznama posluževali zlasti naslednjih virov: Slovenski etnološki leksikon, Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja, I-XII, Ljubljana; Narodopisje Slovencev I (1944), II (1952); Nesnovna kulturna dediščina (Damjana Prešeren, Nataša Gorenc ur.) (2005). Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ljubljana; Slovensko ljudsko izročilo (1980); Vilko Novak (1962), Slovenska ljudska kultura. Veliko enot so prispevali člani projektne skupine iz svojih raziskovalnih izkušenj. Pri oblikovanju seznama so razen članov projektne skupine pomagali še: Vesna Mia Ipavec, Maja Godina Golija in Mirko Ramovš.

KAZALO

USTNO IZROČILO IN LJUDSKO SLOVSTVO

NAREČJA

PREGOVORI IN REKI

UGANKE

ŠALJIVKE, VICI

PESNIŠTVO

PRIPOVEDNIŠTVO

PRIPOVEDOVALCI

MITOLOGIJA IN BAJESLOVJE

UPRIZORITVE IN PREDSTAVITVE

GLEDALIŠČE

KARNEVAL

FOLKLORNO TURISTIČNE PRIREDITVE

LJUDSKI PLES

INŠTRUMENTI

GODČEVSKO INSTRUMENTALNE ZASEDBE

LJUDSKO PETJE

LJUDSKE PESMI

LJUDSKI PEVCI IZVAJALCI

GODCI IZVAJALCI

FOLKLORNO-PLESNE SKUPINE

POTUJOČI PEVCI

KLICI
LIKOVNA DELA
IGRE
 OTROŠKE
 ODRASLE
 ŠPORTNE

ŠEGE IN NAVADE
LETNE ŠEGE
ŠEGE ŽIVLJENJSKEGA KROGA
DELOVNE ŠEGE
PRAVNE ŠEGE
PRAZNOVANJA

ZNANJA O OKOLJU
ZNANJE O RASTLINSKEM SVETU
ZNANJE O ŽIVALSKEM SVETU
ZNANJE O VREMENU
ZNANJE O VODI
ZNANJE O PROSTORU
ZNANJE O VESOLJU
ZDRAVILSTVO
 ZNANJE O ZDRAVILNIH RASTLINAH
 ZDRAVLJENJE ČLOVEKA
 ZDRAVLJENJE UROKOV
 ZDRAVLJENJE ŽIVALI

GOSPODARSKA ZNANJA
GRADBENIŠKA ZNANJA IN VEŠČINE
OBRJNIŠKA ZNANJA
MOJSTRI
POLJEDELSKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE
ŽIVINOREJSKA DELA IN DELOVNE PRAKSE
ČEBELARSKO ZNANJE IN VEŠČINE
VINOGRADNIŠKA ZNANJE IN DELOVNE PRAKSE
NABIRALNIŠTVO
IZDELOVANJE OPREME, ORODIJ IN STROJEV
LOVSKA ZNANJA IN VEŠČINE
PREHRANA
 VSAKDANJA PREHRANA
 PRAZNIČNA PREHRANA
 DELOVNE JEDI

KULTURNA KRAJINA
MITSKA KRAJINA

Legenda:

Kraj ali območje: SEP = slovenski etnični prostor

Status: Ž = živa dediščina
R = revitalizirana, rekonstruirana dediščina
N = nedelujoča, izginula dediščina
Stanje: Ra = raziskano
D = delno raziskano
Ne = neraziskano
Raven: Vse enote vpisane v register so nacionalnega pomena
P = planetarna
SEL = Slovenski etnološki leksikon

Poglavje	Naslov enote	Kraj ali območje	Status	Nosilci	Stanje	Pomen
USTNO IZROČILO IN LJUDSKO SLOVSTVO						
NAREČJA						
	Koroška narečja	Rož, Podjuna, Zila	Ž	posamezniki	D	
	Obirsko narečje	Koroška	Ž	skupnost		
	Gorenjsko narečje	Gorenjska	Ž	skupnost	Ra	
	Podjunsko – mežiško narečje	Čezmejno območje	Ž	skupnost		
	Vsa slovenska narečja kot posebne enote RND: 7 narečnih skupn 35 narečij 13 govorov (SEL 355)	SEP	Ž	uporabniki narečij	Ra	
	Rezijanski govor	Rezija	Ž	skupnost	Ra	
	Jeziki nacionalnih manjšin: italijanski, madžarski, kočevski jezik	Istra, Prekmurje, Kočevsko	R	skupnost	Ra	
	Posebni govori: kroparščina, nemškorutarski govor, govor v Danjah...	Kropa Nemški Rut Danje	Ž	skupnost	D	
PREGOVORI IN REKI		Po pokrajinah				
UGANKE						
ŠALJIVKE, VICI						
PESNIŠTVO						
	Bukovniki Andrej Šuster Drabosnjak	Koroška	N		Ra	
PRIPOVEDNIŠTVO						
	Pripovedniško območje	Tuhinjska dolina	Ž	skupnost	D	
	Pripovedniško območje	Rož na Koroškem	Ž	skupnost	D	
	Pravljičarji s povedkami	SEP	N	posamezniki	Ra	
PRIPOVEDOVALCI						
MITOLOGJA IN BAJESLOVJE						
	Kozmogonski miti	SEP	N		D	
	Martin Krpan		R		D	
	Zlatorog		R		D	
	Kralj Matjaž		R		D	
	Lepa Vida		R		D	
	Peter Klepec		R		D	
	Pegam in Lambergar		R		D	
	Veronika iz Kamnika		R		D	
	Kekec					
	Bajna bitja in liki (Ajdi, mokoš, pehtra baba, torka, Čatež, žalik žene, kresnik (Istra), krivopete (Benečija), povodni mož,	SEP Po posameznik likih in krajih!	R		D	

	dovji možje, divje žene, palčki, malávar, rojenice-sojenice, teleba)					
UPRIZORITVE IN PREDSTAVITVE						
GLEDALIŠČE						
	Pasijoni: Škofjeloški Drabosnjakov Kapelški Štebenski	Škofja Loka, Kostanje, Šteben pri Beštanju, Železna Kapla (SEL 607)	Ž R	društva, organizacije,	Ra	P
	Gledališke skupine, Vogrče, Sele, Kambreško, Beneške gledališke skupine	Koroška Kambreško Benečija	Ž	društva, skupine	Ra	
	Lutkarske skupine, Šmihel	Koroška	Ž	društva, posamezniki	Ra	
	Gledališka skupina Lase pur dir, ital. nar. skup.	Piran	Ž	skupnost	N	
KARNEVALI						
	Ptujski karneval	Ptuj	Ž	organizacije	Ra	P
	Cerkniški karneval	Cerknica	Ž	organizacije	Ra	
	Litijski karneval	Litija	Ž	organizacije	Ra	
	Lokalni karnevali...	Videm, Dobova, Cirkulane, Markovci, Dornava, Benečija (mr)	Ž	skupnosti, organizacije		
	Openski pust	Opčine	Ž	organizacija	Ra	
	Kraška ohcet	Repen, Col	Ž	Skupnost, organizacije	Ra	
	Pliberški jormak	Pliberk	Ž	skupnost	Ne	
	Koroški turistični teden	Črna	Ž	skupnost	Ne	
	Od Pliberka do Traberka	Čezmejna Koroška	Ž	organizacija		
	Primorska poje	Zah Slovenija	Ž	organizacija		
	Pustni karneval v Kotljah	Kotlje	Ž	KS Kotlje, Turistično društvo	D	
FOLKLORNO TURISTIČNE PRIREDITVE						
LJUDSKI PLES						
	Metliško kolo	Bela krajina	R	društva	R	
	Črnomaljsko kolo	Bela krajina	R	društva	R	
	Al je kaj trden most	Bela krajina, Gorenjska, SEP	Ž	skupnost	R	
	Mutasto kolo	Bela krajina	R	društva	R	
	Pobeledo pole	Bela krajina	R	društva	R	
	Visoki rej	Koroška	N	skupnost	R	
	Prvi rej	Koroška	Ž	skupnost	R	
	Kovtre šivat	SEP	Ž	skupnost	R	
	Kačo zviijat	SEP	Ž	skupnost	R	
	Štajeriš	SEP	R	skupnost	R	
	Rezijanski ples	Rezija	Ž	skupnost	R	P
	Romarski vrtec	Štajerska	R	skupnost	R	
	Tkalečka	Prekmurje	R	društva	R	
	Mrzulin	SEP	R	društva	R	
	Koroška ovset, Steleraja	Koroška	Ž	folklorna skupina	D	
INSTRUMENTI						
	Izdelovanje žvegle	Haloze	N	posamezniki	D	
	Pastirska glasbila	SEP	R	posamezniki	Ž	

	Trstenke (SEL 645)	Haloze	Ž	posamezniki	R	
	Violina	SEP	Ž	posamezniki	R	
	Harmonika (SEL 136)	SEP	Ž	posamezniki, skupine	R	
	Bas (SEL 281)	SEP	Ž	posamezniki	R	
	Oprekelj (SEL 389)	Primorsko	R	posamezniki	R	
	Boben	Istra	Ž	posamezniki	D	
	Cimbale?					
GODČEVSKÉ INSTRUMENTALNE ZASEDBE						
	Pritrkavanje	SEP	Ž	skupine, društva	R	P
	Tamburaški ansambli	Bela krajina, SEP	Ž	skupine, društva	R	
	Instrumentalni trio	SEP	R	skupine	R	
	Banda	Prekmurje	R	skupine	R	
	Rezijanska citira in bunkola	Rezija	Ž	s skupine, posamezniki	R	P
	Mandolinistična skupina, ital. nar. skupnost	Piran	Ž	skupnost	D	
LJUDSKO PETJE						
	Šestglasno petje	Luče	Ž	društvo, skupnost	R	P
	Petje na iber	Haloze	Ž	društva	R	
	Stopničasto petje	Preska pri Sevnici	Ž	društva	R	
	3-glasno petje	SEP	Ž	društva, posamezniki	R	
	Beneško petje	Slovenska Benečija	Ž	društva	R	
	2-glasno ženske petje	Lipovci, Prekmurja	Ž	društva	R	
	Vasovalske pesmi, podoknice (SEL 661)		N	posamezniki, skupine	D	
LJUDSKE PESMI						
	Pripovedne pesmi (SEL 475)	Slovenija	Ž	posamezniki, skupine	D	
	Pegam in Lambergar (SEL 408)	Gorenjsko	N	posamezniki	D	
	Pesmi o Kralju Matjažu (SEL 248)	Slovenija	N	posamezniki	R	
	Lepa Vida (SEL 280)	Slovenija	R	posamezniki	R	
	Kolednice (SEL 223)	Slovenija	R	skupine	R	
	Kresne pesmi (SEL 253)	Koroška, Štajerska, Bela krajina	N, R	skupine	D	
	Poskočnice (SEL 449)	Slovenija (razen JV obrobja)	Ž, R	posamezniki, skupine	R	
	Slovesa (SEL 555)	Štajersko	Ž, R	posamezniki, skupine	R	
LJUDSKI PEVCI IZVAJALCI						
	Pevki Ana in Romana Črnko	Pohorje	N	posamezniki	R	
	Ljudske pevke Trstenke	Podlehnik	Ž	društvo	R	
	Ljudski pevci Fantje s Preske	Preska	Ž	društvo	R	
	Ljudske pevke KUD Lipovci	Lipovci	Ž	društvo	R	
	Kulturno društvo Bistrške škuorke	Ilirska Bistrica	R	društvo	R	
GODCI IZVAJALCI						
	Sodevski tamburaši	Sodevci (Bela krajina)	Ž	društvo	R	

	Pritrkovalci	SEP	Ž	posamezniki, društva	R	
	Pritrkovalec	Šentvid pri Stični	Ž	posameznik	R	
	Banda Žluk	Čentur (Istra)	Ž	društvo	R	
	Godci AFS Ozara Kranjski furmani Kranj	Kranj	R	skupina	R	
	Janko Balkovec	Perudina, Bela krajina	Ž	posameznik	R	
	Tolovaj Mataj	SEP	R	skupina	R	
	KUD Frajhajmska godba na pihala	Šmartno na Pohorju	Ž	društvo	R	
FOLKLORNO- PLESNE SKUPINE						
	AFS France Marolt	SEP	Ž	društvo	R	P
	FS Beltinci	Prekmurje	Ž	društvo	R	
	FS Predgrad	Bela krajina	Ž	društvo	R	
	FS Val Resia	Rezija	Ž	društvo	R	
	FS Stu ledi	Istra, Primorska	Ž	društvo	R	
	FS Kres	SEP	Ž	društvo		
POTUJOČI PEVCI						
	Jurij Vodovnik	Pohorje	Ž	skupine	R	
KLICI						
	Kupinarji	Prekmurje	N	posamezniki	R	
	Brusači (SEL 50)	Rezija	N	posamezniki	R	
LIKOVNA DELA						
	Panjske končnice	SEP	N	Čebelarški muzej Radovljica	Ra	P
	Pisanice (Pirhi)	SEP	Ž	posamezniki	D	P
	Ornamenti, ornamentika (SEL 391)	SEP	N	posamezniki	D	
	Vezenine	SEP	N	posamezniki	Ra	
	Trniči	Velika planina	Ž	posamezniki	Ra	P
IGRE						
	Razdelitev po SEL (175): lovilne, skrivalne, borilne, preskakovalne, z menjavo mest, približevalno – zadelvalne, z odvzemanjem in privzemanjem, mostne igre, igre presenečenja, posnemovalne, ugibalne, dotikalne, prstne, zibalne, rajalne, plesne;					
	OTROŠKE					
	Prstne igre	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
	Gnilo jajce	SEP	Ž	posamezniki, družine	D	
	Cn'cka (pastirska igra)	Povir, Brestovica	R	posamezniki	D	
	Škarjice brusit	SEP	Ž	posamezniki, družine	D	
	Pandolo	Istra, Piran	Ž	skupnosti, posamezniki	D	
	Moro	Istra	Ž	posamezniki	Ne	
	Biba leze, vaganje, a je Peter doma, kamenčkanje, fucanje, palčkanje,	Koroška in SEP	Ž		Ra	

	frnikolanje, lovljenje, skrivanje, kdo se boji črnega moža, kraljica koliko je ura, slepe miši, ravbarji in žandarji, koza klamf, ristanc, pismo, zemljo krast, gumitvist itd.					
	ODRASLE					
	Most		R		D	
	Kurji boj		R		D	
	Rihtarja bit		R		D	
	Rinčke talat		N		D	
	Kozo zbijat		N		D	
	Rešetca		N		D	
	Turčanje in sekanje pirhov		Ž		D	
	ŠPORTNE					
	Ciljanje pirhov	SEP, Miren	Ž	skupnost	Ra	
	Balnanje					
	Keglanje					
	Pandolo	ital. nar. skup. Piran	Ž	skupnost	D	
ŠEGE IN NAVADE						
LETNE ŠEGE						
	Gregorjeve barčice	Tržič, Kropa, Kamna Gorica, Železna kapla in drugi kraji SEP	Ž +R	skupine	D	P
	Ante pante populore	Železna Kapla	Ž	skupnost	Ra	
	Cvetno nedeljske butarice	SEP	Ž	posamezniki,	Ra	P
	Oljčnica	Istra	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Velikonočna dogajanja (blagoslov ognja, jedi, pirhi, vstajenjska procesija, kresovi, pokanje...)	SEP	Ž	skupnosti in posamezniki		
	Leteče procesije	Koroška	Ž	društva, skupnosti	Ra	P
	8. marec	SEP	Ž	skupnost	Ne	
	Jurjevanje (SEL 196), Zeleni Jurij (705)	SEP, zlasti Bela Krajina, Koroška	Ž	skupnosti	Ra	P
	Sv. Jurij – odhod družin v soline, praznik ital. manjšine	Piran	Ž	skupnost	D	
	Prvi maj (SEL 482)	SEP	Ž	skupnosti	Ra	
	Maja - mlaj	Kanalska dolina (Žabnice)	Ž	skupnost	Ne	
	Majenca (SEL 305)	Dolina pri Trstu	Ž	skupnost	Ž	
	Florjanovanje	SEP	Ž		Ra	
	Jajčarija	Koroška na obeh straneh	Ž	skupnost	Ra	
	Procesije vstajenjske, prošnje, telovske (procesije) SEL 626)	SEP	Ž	skupnosti	D	
	Binkošti	SEP	Ž	skupnost		
	Štehvanje (SEL 615)	Koroška	Ž	skupnosti	Ra	P

	Kres (SEL 252) Kresovanje (SEL 254) Kresnice (SEL 253)	SEP	Ž	skupnosti		
	Točenje ognjenih koles	Rezija		skupnost	Ne	
	Šmarna miša (SEL 610)	Rezija, Ravanca	Ž	skupnost	N	
	Rožinca	Benečija	Ž	skupnosti	Ra	
	Karmenca	Sv. Anton (Istra)	Ž	skupnost	D	
	Žegnanja po SEL (716): Cerkvanje, semenj, sajam, senjam, lepa nedelja, opasilo, shod, šagra, proščenje.	SEP	Ž		D	
	Žegen	Zilja na Koroškem, Kanalska dolina	Ž	skupnost	Ne	
	Romanja (SEL 507)	SEP	Ž	posamezniki, skupnosti	Ne	
	Žegen v Benečiji	Beneška Slovenija	Ž	skupnosti	Ne	
	Praznik kostanja, burnjak	Lig, Benečija, Vitovlje	Ž	skupnosti	Ra	
	Vsi sveti, Vernih duš dan, Martinovo, martinovanje (SEL 310)	SEP	Ž	skupnosti	D	
	Martinovo, martinovanje (SEL 310)	SEP, zlasti vinorodna območja	Ž	skupnosti, posamezniki	Ra	
	Lihardini štruceji (SEL 284)	Kamen, (Koroška)	Ž	skupnost	Ra	
	Pobiranje vina	Istra	Ž	skupnost	Ra	
	Miklavževanje	SEP	Ž	skupnosti, družine	Ra	
	Krampusi	Sveče	Ž	skupnost, organizacija	Ra	
	Koline - furež	Haloze, Tržec, SEP	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Lucijino	Prekmurje, Štajerska	R	skupnosti	D	
	Marijo nosijo (SEL 309)	SEP	Ž	skupnosti	Ne	
	Božične šege (adonisov vrtiček, jedi, čok, jaslice, vigilija...)	SEP	Ž	družina, posameznik, cerkvena skupnost	Ra	
	Jaslice, jasličarstvo, Tekčeve jaslice	SEP, Tržič	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Lučanje sv. Štefana (SEL 301)	Boljunec	Ž	skupnost	Ra	P
	Tepežkanje, šapa, šapanje (SEL 626)	SEP, Kanalska dolina, Koroška	Ž	skupnosti	Ra	P
	Šentjanžovo (SEL 603)	SEP, Predgrad s plesi	R	skupnost	D	
	Štefanovo	Šentjernej, Zanigrad, Šteben, (mr) in drugi krajci SEP	Ž	skupnost	D	
	Silvestrovanje, silvestrovo (SEL 541)	SEP	ž	skupnost, posamezniki, družine	Ra	
	Oteповci	Srednja vas, Stara Fužina, Češnjica, Jereka	Ž	skupnost	Ra	P
	Pehtre, pehtra baba (SEL 409)	Koroška, Gorenjska	Ž	skupnosti	Ra	P
	Trikraljevski koledniki	SEP	Ž	skupnosti	Ra	
	Sv. Anton, licitacija	Mače pri Predvoru + SEP	Ž	Skupine	Ne	
	Svečnica	Štajerska	Ž, R	skupine	R	
	Pustne skupine					

	Blumarji	Črni vrh/Montefosca	Ž		Ra	P
	Borovo gostivanje	Prekmurje, Goričko, Porabje	Ž	skupnosti, društva	Ra	P
	Drežniški pustovi	Drežniške vasi	Ž	skupnosti, organizacije	Ra	P
	Godlarji	Šenčur	Ž	skupnost	Ne	
	Grparski kravneval	Idrija	Ž	skupnost	Ne	
	Lavfarji v Cerknem	Cerkno	Ž	društvo, skupnost	Ra	P
	Liški pust	Kanal, Lig	Ž	društva, skupnost	Ra	
	Orači	Haloze	Ž	društva	Ra	P
	Rusa	Vzhodna Slovenija	Ž		Ra	P
	Pustovanja v Benečiji	Beneška Slovenija	Ž	društva, skupnosti	Ra	
	Rakitovski pust	Rakitovec	Ž	skupnost	Ra	
	Šelma	Kostanjevica na Krki	Ž	skupnost	Ra	P
	Škoromati	Hrušica, Podgrad	Ž	skupnost	Ra	P
	Vrbiške šeme	Vrbica	Ž	skupnost	Ra	
	Ponikvske mačkare (SEL 444)	Ponikve	Ž	skupnost	Ra	
	Zagoriške mačkare (SEL 696)	Zagorica pri Dobropoljah	Ž	skupnost	Ra	
	Vlačenje ploha, plohanje	Koroška na obeh straneh meje	Ž	skupnosti, društva, posamezniki	Ra	
ŠEGE ŽIVLJENJSKEGA KROGA						
	Rojstvo Krst Obhajilo Birna Poroka, zlata poroka Smrt	Specifične slovenske sestavine ženitovanja: poslavljanje neveste tik pred poroko, Tobijeve noči, ženitovnjaške maske.				
	Nastrižno kumstvo	Bela krajina	N	posamezniki	Ra	
	Obhajilo, birna		Ž			
	Rojstni dan, god		Ž			
	Maturantske šege (SEL 314)	SEP	N	skupnosti	Ra	
	Brucovanje (SEL 49)	SEP	Ž	skupnosti	Ra	
	Nova maša	SEP	Ž	skupnost, cerkev	Ne	
DELOVNE ŠEGE						
	Razdelitev po SEL: Ob košnji, ob ličkanju, ob metvi, ob mlačvi, ob preji, ob setvi, ob teritvi, ob žetvi, ob trgatvi, ob obiranju oljk.		N		D	
	Obrtniške šege (SEL 377)		R		Ra	
	Pastirske šege (SEL 405)		Ž		D	
	Skok čez kožo (SEL 536)	Rudarski kraji SEP	Ž	skupnost	N	
	Solinarska praznovanja (SEL 562)	Piran (Sv. Jurij) ital. nar. skup.	N	skupnost	D	P
	Steljeraja (SEL 581)	Mežiška dolina	R	skupnost	D	
	Gnojvoža	Mežiška dolina	R	posamezniki	D	
	Lovske šege	SEP	Ž	društva	D	
	Likofi	SEP	Ž	posamezniki	D	
PRAVNE ŠEGE						
	Pravne starine (462)	SEP	N	posamezniki	D	
PRAZNOVANJA						
	Družinska	SEP	Ž		Ne	
	Osebna		Ž		Ne	

	Krajevna, veselice, sejmi,	SEP	Ž		Ne	
ZNANJA O OKOLJU						
	Imena mesecev (SEL 177)		R		D	
ZNANJE O RASTLINSKEM SVETU						
ZNANJE O ŽIVALSKEM SVETU						
	Znanja o pticah pevkah in lovske veščine briških ptičarjev	Brda	N	posamezniki	Ra	
ZNANJE O VREMENU						
	Ljudska meteorologija, vremenarji, znaki in načini napovedovanja	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
ZNANJE O VODI						
	Solinarji	Sečovlje, Strunjan	Ž	posamezniki	Ra	
ZNANJE O PROSTORU						
ZNANJE O VESOLJU						
ZDRAVILSTVO						
ZNANJE O ZDRAVILNIH RASTLINAH						
ZDRAVLJENJE ČLOVEKA						
ZDRAVLJENJE UROKOV						
	Čaranje, čarovno zdravljenje	SEP	R	posamezniki	D	
ZDRAVLJENJE ŽIVALI						
	Živinozdravilstvo volov	Pivka, Vip.dolina, Koroška, Zasavje, Posavje, Dolenjska	N	posamezniki	Ra	
GOSPODARSKA ZNANJA						
GRADBENIŠKA ZNANJA IN VEŠČINE						
	Suhozid	Sredozemsko območje	Ž	posamezniki	D	
	Butana stena					
	Izdelovanje slamnate strehe (SEL 438)	SEP				
	Izdelovanje skriljnate kritine	Sredozemsko območje, Zali log	N	posamezniki	Ra	
	Izdelovanje skodel in šintelnov	Alpski prostor	Ž	posamezniki	D	
	Streharstvo, krovstvo,	SEP	Ž		D	
	Gradnja kozolcev, glej tudi tesarstvo	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
OBRJNIŠKA ZNANJA						

	Apneničarstvo	SEP	N	posamezniki	Ra	
	Brusaštvo	Rezija	N	posamezniki, organizacije	D	
	Čevljarstvo, coklarstvo	Tržič	N	posamezniki, podjetja	Ra	
	Izdelovanje Gnojnih košev	SEP	Ž	posamezniki	Ne	
	Izdelovanje trstenk (SEL 645)		N		D	
	Izdelovanje žvegel	Haloze	N	posamezniki	D	
	Klavstvo	SEP	Ž	posamezniki	Ne	
	Klekljarstvo (SEL 210)	Idrija, Železniki, Trnovska planota, Poljanska in Selška dolina	Ž	posamezniki, društva	Ra	
	Kamnarstvo (SEL 202)	SEP, zlasti Kras	Ž	posamezniki	Ra	
	Kostanjkarstvo (SEL 238) Burnjak	SEP	Ž	skupnosti	N	
	Kovaštvo (SEL 242): Podkovno Vozovno orodno	SEP	N	posamezniki	D	
	Kletarstvo (SEL 212)	Vinorodna območja SEP	Ž	posamezniki, podjetja	N	
	Krošnjakarstvo (SEL 260) in kramarstvo (mr)	SEP, zlasti Ribnica, Benečija	N	posamezniki	Ra	
	Krušarice	Škedenj	N	posamezniki, skupnost	Ra	
	Ledarstvo	Primorska	N	posamezniki	Ra	
	Lončarstvo (SEL 295)	SEP, zlasti: Kamniško območje (Mlaka, Gora, Podboršt, Gmajnica, Križ, Komenda), Šentjernej, Prekmurje, Prlekija, Ptujsko polje, Krško, Celje, Savinjska dolina, Pilštajn, Bela krajina, Ribnica.	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	
	Medičarstvo in svečarstvo (SEL 315) Lectarji, mali kruhki	SEP	Ž		Ra	
	Mlekarice (SEL 330)	Tržaško, Kras	N	posamezniki	Ra	
	Mlinarstvo, mlinarske veščine in znanja	Dolina zgornje Krke	Ž	Posamezniki	Ra	
	Modrotiskarstvo (SEL 333)		N		Ra	
	Oglarstvo (SEL 381)	SEP	N	posamezniki	Ra	
	Opekarstvo	Letence	Ž	posamezniki	N	
	Pekarstvo, prestarstvo (SEL 409), Kruh (262)	SEP	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	
	Piparstvo	Gorjuše	N	posamezniki	Ra	
	Pranje perila	Bizovik	N	posamezniki, skupnost	Ra	
	Piskroveštvo, brusaštvo (SEL 417, 50)	SEP, Rezija	N		Ne	
	Pletarstvo (SEL 426) Košar, košev,	Šentjernej, Prlekija, Dobrunje, Trebnje,	Ž	posamezniki	Ra	

	Cekarji (slama, ličkanje)	Škofja Loka (Poljanska in Selška dolina) in SEP				
	Sirarstvo	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
	Sitarstvo	Stražišče	N	Gorenjski muzej, posamezniki	Ra	
	Slamnikarstvo (SEL 539)	Ihan, Kamnik, Mengeš, Domžale, Moravče	N	posamezniki, podjetja	Ra	
	Slivarstvo (SEL 541)	Brda, Bizeljsko	N	posamezniki, skupnost	Ra	
	Sodarstvo (SEL 560)	SEP	N	posamezniki, podjetja	Ra	
	Solinarstvo	Sečovelje, Strunjan	Ž	pomorski muzej	Ra	
	Splavarstvo, flosarstvo (SEL 524, 568)	Savinja, Drava, Dreta	N	skupnosti	Ra	
	Strojarstvo (SEL 586)					
	Studenčarstvo, bajaličarstvo (SEL 587)	SEP	Ž	posamezniki	Ne	
	Suhorobarstvo (SEL 588)	Ribniško-kočevsko območje (Lašče, Dobrepolje, Šentjur, Želimlje, Bloke, Sodražicva, Škocjanski hribi).	Ž	posamezniki, podjetja	D	
	Suknarstvo (SEL 588)	Blejski kot, Begunje	N	posamezniki	D	
	Svilogojstvo (SEL 596)	Goriška	N	posamezniki	Ra	
	Šotarstvo (SEL 612)	Ljubljansko barje	N	posamezniki	D	
	Tesarstvo (SEL 629)	SEP	Ž	Posamezniki, podjetja	D	
	Tkalstvo	SEP, zlasti: Škofja Loka, Prekmurje, Bela krajina, Pohorje, Dolenjska, Koroška, osrednja Štajerska.				
	Tovorništvo (SEL 635)	SEP	N	posamezniki	D	
	Usnjarstvo sedlarji	SEP				
	Umetno kovaštvo (SEL 653)	Kropa	Ž	posamezniki, muzej	D	
	Vezilstvo (SEL 670)	SEP	N	posamezniki	D	
	Vrvarstvo	SEP	N	posamezniki	N	
	Zobotrebčarstvo	SEP	N	posamezniki	N	
	Zvončarstvo (SEL 713)	Gorje	N	posamezniki	Ra	
	Žagarstvo (SEL 715)	SEP	Ž	posamezniki, podjetja	D	
	Žebjarstvo (SEL 716)	Kropa, Kamna gorica	N	posamezniki	N	
	Žganjekuha (SEL 721) Sadjevec brinjevec	SEP	Ž	posamezniki	N	
MOJSTRI						
POLJEDELSKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE						
	Razdelitev po SEL: Motično, orno poljedelstvo. Obdelovalni načini, hmeljarstvo,					

	oljkarstvo, vinogradništvo, požigalništvo, kolobarjenje s praho (SEL 440).					
	Požigalništvo	SEP		posamezniki		
	Motično poljedelstvo (SEL 338)	SEP	Ž	posamezniki	N	
	Oranje, razdelitev po SEL (389): Na kraje Na ploh Orašтво, Orno poljedelstvo (SEL 397)	SEP	N	posamezniki	Ra	
	Veščine in znanja oračev	Gorenjska, Koroška	N	posamezniki	Ra	
	Kolobarjenje (SEL 225) praha	SEP	N	posamezniki	Ra	
	Hmeljarstvo SEL 170	Savinjska dolina, Zg. Dravska dolina, Dravsko polje, Posavje	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	
	Oljkarstvo, oljarstvo (B) (SEL 386, 385) Bučno olje Sončnično olje Olivno olje Ričkovo olje	Istra, Brda, Prekmurje, Štajerska, Koroška	R	posamezniki, podjetja	Ra	
	Lan, lanarstvo (SEL 276) (pridelava, sušenje, trenje, preja, tkanje) Davške terice	SEP Davča	R	posamezniki	Ra	
	Delo v vinogradu (SEL 675) Delovne prakse in znanja vinogradnikov	Vinorodna območja SEP	Ž	posamezniki	Ra	
	Trgatev	Vinorodna območja SEP	Ž	skupnosti, posamezniki	Ra	
	Vinarstvo, kletarstvo	Vinorodna območja SEP	Ž	posamezniki	Ra	
	Sadjarstvo (SEL 520)	SEP	Ž	posamezniki, podjetja	Ne	
	Pridobivanje mošta	Koroška, Štajerska	Ž	posamezniki	D	
	Vrtnarstvo (SEL 690)	Goriško, Tržaško, Krakovo, Trnovo	N	posamezniki	D	
	Poljska strašila, tradicionalna izdelava.	SEP	Ž	posamezniki	D	
ŽIVINOREJSKA DELA IN DELOVNE PRAKSE						
	Razdelitev po SEL (169): Hlevska živinoreja Pašna živinoreja Molža Dopolnitev po SEL (723): Govedoreja, konjereja (230), kozjereja, ovčereja, prašičereja,	SEP	Ž		D	

	perutninarstvo, reja kuncev.					
	Klavstvo (SEL 209)	SEP	Ž	posamezniki	D	
	Tranšumanca (SEL 637)	Kras, Brkini, Čičarija, Pivka	N	Posamezniki	Ra	
	Sirarstvo	SEP, planšarska in sirarska območja	Ž	posamezniki	Ra	
	Planšarstvo: z govedom in drobnico.	Bohinj, Velika Planina, Posočje (drobnica), Tolmin, Kobarid, Pivško	Ž	skupnosti	Ra	
	Ovčarska znanja. Veščine in znanja pivških ovčarjev	Trenta, Jezersko, Koroška Pivka	Ž	posamezniki	Ra	
	Vprežna živina		Ž	posamezniki	Ra	
	Komuniciranje z delovnimi voli	Selce, Slavina, Jurišče	N	posamezniki	Ra	
	Konjereja		N	posamezniki	Ra	
	Delovne prakse in znanja konjerejcev	Lipica, Prekmurje Ljutomer, Šentjernej, Sorica	Ž	organizacije, posamezniki	N Ra	
	Kosci (SEL 237), njihove veščine in poznavanje travišč. Klepanje kose (SEL 212)	SEP (Trenta, Vip. dolina, Brkini, Pivka, Cerkljansko, Baška grapa itd.)	Ž	posamezniki	Ra	
ČEBELARSKO ZNANJE IN VEŠČINE						
	Čebelarstvo, znanje in delovne prakse. Čebelarski izdelki.	SEP	Ž	posamezniki, društva, Čebelarski muzej	Ra	
ŽIVINOREJSKA ZNANJA IN DELOVNE PRAKSE						
NABIRALNIŠTVO						
	Oskrba z vodo, Zbiranje vode, kali, izdelava cistem.	Kras, Istra in SEP	Ž	posamezniki	D	
	kostanj, gozdni sadeži, školjke					
IZDELOVANJE OPREME, ORODIJ IN STROJEV						
	Bičarstvo	Opatje selo	N	posamezniki	Ra	
	Mlinsko kamnoseštvo	Jama, Polica pri Naklem, Donačka gora, Rifnik, Dolina zgornje Krke	N	posamezniki	Ra	
	Izdelovanje jarmov in igovcev	Jelše, Zgornje Gorjuše	N	posamezniki	Ra	
	Oselniki	Gradež, Zali log, Koprivnik, Bohinjska Češnjica	N	posamezniki	Ra	
	Izdelava kurentije	Dravsko polje	Ž	posamezniki	Ra	P
	Izdelovanje narodne noše		Ž	posamezniki	D	P
LOVSKA ZNANJA IN VEŠČINE						
	Ptičarstvo (SEL 297) Lov na ptice pevke	SEP, Goriška Brda, Kras	N	posamezniki	Ra	

	Polhanje	SEP	Ž	posamezniki	Ra	P
	Lov na ciplje (SEL 297)	Piranski zaliv	Ž	skupnosti, društva, podjetja	N	P
PREHRANA						
	Razdelitev po SEL: Preskrba z živili, Priprava hrane, Posoda in kuhinjski pripomočki, Uživanje in navade pri jedi, konserviranje in hranjenje živil, hitra hrana, inovacije v prehrani, pravila pri jedi, zadostnost hrane, hrana kot zdravilo, Lakota in zasilna hrana					
	Koline, furež (SEL 224) posebne jedi ob tej priložnosti in načini prehranjevanja.	SEP	Ž	posamezniki, družine	Ra	
VSAKDANJA PREHRANA						
	Značilne jedi (SEL) Kruh, pogača, krofi Gibanica, potica, pršut, kranjska klobasa, bunka, pečenka, žganci, žlikrofi, štruklji, kislja juha, goveja juha, kurja juha, želodec, močnik, polenta, kaša, krompir, mleko, skuta, mohant, maslo, jajca		Ž		Ra	
	Kranjska klobasa	Po območjih	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	
	Pršut	Kras	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	P
	Postne jedi	Po območjih	Ž	posamezniki	Ra	
	Pridelava mesne hrane (svinjska, goveja, ovčja, kozja, perutnina, kunči, divjačina, ribe), sušenje.	Po območjih	Ž		Ra	
	Pridelava mlečne hrane (sir, skuta, pinjenec, maslo, smetana, kislo mleko...)	Po območjih	Ž	posamezniki	D	
	Pridelava rastlinske hrane	Po območjih	Ž		N	
PRAZNIČNA PREHRANA						
	Razdelitev po SEL: JUHE (goveja, kurja, suha...) MESNE JEDI (pečenke, ocvrti in pečeni piščanci, kopuni, koline) Mesni izdelki (klobase, bunke, šunke, želodec, pršut...) MOČNATE JEDI (potice, pogače, kruhi, štruklji, gibanice, krofi, flancati,		Ž		D	

	torte, keksi in drobno pecivo) Pijače					
	Obredne jedi (SEL 374)	SEP	Ž	posamezniki, podjetja	Ra	
	Potica, ocvirkovca, pehtranka, Kruhi in pogače (sadni kruh, bosman, bider...)	Po območjih	Ž	posamezniki, organizacije	Ra	P
	Krofi in flancati	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
	Velikonočne jedi	Po območjih	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Božične jedi Npr. Poprtnik (445)	Po območjih	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Ženitovanske jedi (SEL 719) Presnec (470)	SEP	Ž	posamezniki, družine	Ra	
	Pustne jedi	SEP	Ž	posamezniki	Ra	
DELOVNE JEDI						
	Prehrana ob sezonskih delih (košnja, sečnja, žetev, mlatev, trgatev...)	SEP	Ž	posamezniki, družine	D	
	Prehrana na delovnih mestih in šolah, menze, vojaška hrana					
KULTURNA KRAJINA						
	Pokrajina nabožnih znamenj	Koroška	Ž	posamezniki, skupnosti	Ra	
	Pokrajina kozolcev	Gorenjska, Dolenjska				
	Pokrajina kašč	Koroška	Ž		D	
	Kras		Ž		D	
	Trenta		Ž		D	
	Pot železa in rudarstva	Koroška	Ž	organizacija		
	Dolina Tople	Koroška	Ž	organizacija		
Kulturna območja? Po etnološki regionalizaciji jih je v Sloveniji 96 .						
MITSKA KRAJINA						
	Banjska planota - dolina Soče	Celotna Banjska planota ter dolina Soče pod med Kanalom in Sv.Lucijo	R	Turistično društvo Lokovec	D	
	Police-Šebrelje, Cerčno	občina Cerčno	R	LTO Laufar Cerčno, Društvo laufarija Cerčno	D	
	Bled	občini Gorje in Bled	R	Zavod za kulturo Bled	D	
	Rodik	Zahodni Brkini, prostor med Divačo in Kozino	R	Javni zavod Park Škocjanske jame	D	
	Bohinj	občina Bohinj	R	Muzeji Bohinj, LTO Bohinj	D	
	Gorenji Mokronog	vzhodni del občine Mokronog	R	KS Trebelno	D	
	Slovenj Gradec	Mislinjska dolina	R	Koroški pokrajinski muzej	D	

				Slovenj Gradec		
	Dežela Petra Klepca	Osilnica, osilniška dolina	R			

Literatura

SPLOŠNA

- Baš, Angelos** (ur.) (2004), *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Baš, Angelos** (ur.) (1980), *Slovensko ljudsko izročilo: pregled etnologije Slovencev*. Ljubljana: Cankarjeva založba; Inštitut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.
- Bogataj, Janez** (1996), Sestavine kulturne istovetnosti (identitete) slovenskega podeželja. *Anthropos* 28 (3-4), str. 147–157.
- Bogataj, Janez** (2005), *Ustvarjalna Slovenija: mojstrovine na stičišču evropskih Alp, Mediterana in Panonske nižine*. Ljubljana: Darila Rokus.
- Bogataj, Janez** [et al] (2005), *Nesnovna kulturna dediščina*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. (Zbirka Dnevi evropske kulturne dediščine).
- Etnologija Slovencev na Madžarskem 2** = A Magyarországi szlovének néprajza 2 (1999). Budimpešta: Madžarsko etnološko društvo = Budapest: A Magyar Néprajzi Társaság.
- Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja**. Vprašalnice (1976-1978), Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 12 zv.
- Kotnik, France** (1942), Blagoslov zelišč na kres in čar kresnic. *Etnolog* 15, str. [1]–25.
- Kotnik, France** (1943), *Slovenske starosvetnosti: nekaj zapiskov, orisov in razprav*. Ljubljana: Svet. (Slovenska poljudnoznanstvena knjižnica; let. I, šte. 1).
- Kozar-Mukič, Marija** (1996), *Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem* = A Magyarországi Szlovének néprajzi szótára. Monošter: Zveza Slovencev na Madžarskem, Szombathely: Savaria Múzeum.
- Kühar, Števan** (1988), *Ljudsko izročilo Prekmurja*. Murska Sobota: Pomurska založba. (Zbirka Panonika).
- Ložar, Rajko** [et al] (ur.) (1944-1952), *Narodopisje Slovencev*. Ljubljana: Klas, 2 zv.
- Matičev, Milko** (1948), O etnografiji in folklori zapadnih Slovencev. *Slovenski etnograf* 1, str. 9–56, [5] f. pril.
- Merkù, Pavel** (1976), *Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji: zbrano v letih 1965 - 1974* = Le tradizioni popolari degli Sloveni in Italia: raccolte negli anni 1965 – 1974. Trst: Založništvo tržaškega tiska.
- Möderndorfer, Vinko** (1946), *Verovanje, uvere in običaji Slovencev: (narodopisno gradivo)*. Knj. 5, Borba za pridobivanje vsakdanjega kruha. V Celju: Tiskarna Družbe sv. Mohorja. (Zadružna knjižna izdaja; 19. [Znanstvena knjižnica]; [1]).
- Nicoloso Ciceri, Andreina** (1982), *Tradizioni popolari in Friuli*. Reana del Rojale (Udine): Chiandetti: Società filologica Friulana, 2 zv.
- Novak, Vilko** (1960), *Slovenska ljudska kultura: oris*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Stanonik, Marija** (1999), *Slovenska slovstvena folklor*. Ljubljana: DZS. (Zbirka Klasje).
- Turnšek, Metod** (1943-1946), *Pod vernim krovom: ob ljudskih običajih skoz cerkveno leto*. V Ljubljani: Družba sv. Mohorja. 4 zv.

Krajevne in pokrajinske monografije Marije Makarovič
 Lokalni in regionalni zborniki
 Bibliografije etnologov (raziskovalcev, muzealcev, konservatorjev)

ZA POSAMEZNA PODROČJA

USTNO IZROČILO IN LJUDSKO SLOVSTVO

Narečja, pregovori in reki, uganke, šaljivke in vici, pesništvo, pripovedništvo, pripovedovalci, mitologija in bajeslovje

- Bezljaj, France** (1951), Nekaj besedi o slovenski mitologiji v zadnjih desetih letih. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 342–353.
- Breznik, Anton** (1952), Ljudski jezik. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev* 2. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 5–12.
- Cevc, Tone** (1974), Okamenela živa bitja v slovenskem ljudskem izročilu. *Traditiones* 3, str. 81–112.
- Cvetek, Marija** (1993), *Naš voča so včas zapodval: bohinjske pravljajce*. Ljubljana: Kmečki glas. (Zbirka Glasovi; knj. 5).
- Goljevšček, Alenka** (1988), *Med bogovi in demoni: liki iz slovenske mitologije*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Sledi).
- Grafenauer, Ivan** (1932), Najstarejši slovenski zagovori. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 32, str. 275–293.
- Grafenauer, Ivan** (1944), Slovensko kajkavske bajke o Rojenicah – Sojenicah. *Etnolog* 17, str. 34–51.
- Grafenauer, Ivan** (1942), Prakuilturne bajke pri Slovincih. *Etnolog* 14, str. 2–45.
- Grafenauer, Ivan** (1951), *Slovenske pripovedke o kralju Matjažu* = Slowenische Sagen von Matthias Corvinus. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti. (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae; 4. Institut za slovensko narodopisje. Institutum ethnographiae slovenorum; 1).
- Grafenauer, Ivan** (1952), Narodno pesništvo. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev* 2. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 12–85.
- Grafenauer, Ivan** (1953-1953), Slovenska pripovedka o ujetem divjem možu. *Zgodovinski časopis* 6-7, str. 124–153.
- Grafenauer, Ivan** (1958), Zveza slovenskih ljudskih pripovedk z retijskimi – B. Divji mož sirar – ujeti divji mož. *Slovenski etnograf* 11, str. 49–68.
- Hrovatin, Ivan Marija** (2007), Izročilo o jezeru in zmaju kot kozmogonski mit. *Studia Mythologica Slavica* 10, str. 105–115.
- Jamšek, M.** (1958), Čudna pošast v Kobjeglavi. *Tedenska tribuna*, 15.10.1958, Ljubljana.
- Jukič, Greta** (ur.) (2006), *Nekoč je bilo jezero: storije naše davnine* = Es war einmal ein See: Sagen unserer Vorzeit. Prevalje: Občina. (Projekt Po poteh koroške kulturne dediščine = Projekt Auf den Wegen des Kärntner Kulturerbes).
- Kelemina, Jakob** (1930), *Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva: z mitološkim uvodom*. V Celju: Družba sv. Mohorja. (Znanstvena knjižnica / Družba sv. Mohorja v Celju; knj. 4).
- Koštial, R.** (1996): *Ljudske iz Šavrinske Istre: čiv, čiv, čiv, sen miken, ma sen živ*. Trst: Devin.
- Kotnik, France** (1942), Blagoslov zelišč na kres in čar kresnic. *Etnolog* 15, str. [1]–25.
- Kotnik, France** (1952), Naši bukovniki, ljudski pesniki in pevci. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev* 2. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 86–102.
- Kropej, Monika** (2003), Cosmology and Deities in Slovene Folk Narrative and Song Tradition. *Studia mythologica Slavica* 6, str. 121–145.
- Kropej, Monika** (2008), *Od ajda do zlatoroga: slovenska bajeslovna bitja*. Celovec, Ljubljana, Dunaj: Mohorjeva.
- Kumer, Zmaga** (1974), *Vsebinski tipi slovenski pripovednih pesmi* = Typenindex slowenischer Erzähllieder. Ljubljana: SAZU.
- Kuret, Niko** (1997), K imenu sredozimke. V: Ložar-Podlogar, Helena (ur.): *Opuscula selecta: poglavja iz ljudske kulture*. Ljubljana: SAZU. (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae; 43). Str. 79–84.
- Kuret, Niko** (1997), Sredozimka pri Slovincih / Pehtra baba, torika. *Opuscula selecta: poglavja iz ljudske kulture*. Ljubljana: SAZU. (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae; 43). Str. 66–78.
- Logar, Tine** (1975, tiskano 1976), *Slovenska narečja: besedila*. V Ljubljani: Mladinska knjiga. (Knjižnica Kondor; 154).

- Ložar-Podlogar, Helena** (1998), Ljudska pobožnost. V: Uwe Bornstein [et al.]: *Kronika krščanstva*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 464-465.
- Makarovič, Marija** (1975), *Pregovori – življenjske resnice*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Matičeto, Milko** (1948), Ljudsko pesništvo in pripovedništvo. *Vprašalnice SEM* (tipkopis), Ljubljana, str. 39–49.
- Matičeto, Milko** (1953-1954), Poprtnik. *Slovenski etnograf* 6-7, str. 223–239.
- Matičeto, Milko** (1955), Umita in v prt zavita lobanja pri Slovencih. *Slovenski etnograf* 8, str. 231–254.
- Matičeto, Milko** (1956), Pregovori in uganke. V: Legiša, Lino [et al] (ur.): *Zgodovina slovenskega slovstva* 1. Ljubljana: Slovenska Matica. Str. 115–119.
- Matičeto, Milko** (1956), Pripovedovalci ali pravljíčarji. V: Legiša, Lino [et al] (ur.): *Zgodovina slovenskega slovstva* 1. Ljubljana: Slovenska Matica. Str. 122–124.
- Matičeto, Milko** (1961), *Sežgani in prerojeni človek* = Der verbrannte und wiedergeborene Mensch. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti. (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae; 15. Inštitut za slovensko narodopisje = Institutum ethnographiae Slovenorum; 4).
- Matičeto, Milko** (1958), Kralj Matjaž v luči novega slovenskega gradiva in novih raziskovanj. *Razprave. Razred za filološke in literarne vede – SAZU* 4, str. 101–155. **Matičeto, Milko** (1968), Pregled ustnega slovstva Slovencev v Reziji. *Slavistična revija* 16, str. [203]–229.
- Matičeto, Milko** (1972-73), La fiaba de Polifemo a Resia. *Schweitzerisches Archiv für Volkskunde* 68-69 (1-6), str. 407–415.
- Matičeto, Milko** (1973), Duhovin v Brkinih. *Traditiones* 2, str. 63–78.
- Matičeto, Milko** (1985), O bajnih bitjih Slovencev s pristavkom o Kurentu. *Traditiones* 14, str. 23–32.
- Merhar, Boris** (1956), Ljudska pesem. V: Legiša, Lino [et al] (ur.): *Zgodovina slovenskega slovstva* 1. Ljubljana: Slovenska Matica. Str. 31–114.
- Möderndorfer, Vinko** (1934), *Narodno blago koroških Slovencev*. Maribor: Zgodovinsko društvo. (Narodopisna knjižnica; 2).
- Möderndorfer, Vinko** (1946), *Verovanja, uvere in običaji Slovencev: (narodopisno gradivo)*. Knj. 5, Borba za pridobivanje vsakdanjega kruha. V Celju: Tiskarna Družbe sv. Mohorja. (Zadružna knjižna izdaja; 19. [Znanstvena knjižnica]; [1]).
- Navratil, Ivan** (1885-1896), Slovenske narodne vraže in prazne vere. *Letopis matice slovenske* 1885-1888, 1890, 1892, 1894, 1896.
- Nicoloso Ciceri, Andreina** (1982), *Tradizioni popolari in Friuli*. Reana del Rojale (Udine): Chiandetti: Società filologica Friulana, 2 zv.
- Golež-Kaučič, Marjetka** [et al] (1970-<2007>), *Slovenske ljudske pesmi*. Ljubljana: Slovenska matica. Zv. <1-5>.
- Grafenauer, Ivan** (1944), Slovensko-kajkavske bajke o Rojenicah-Sojenicah. *Etnolog* 17, str. 34–50.
- Grafenauer, Ivan** (1952-1953), Slovenska pripovedka o ujetem divjem možu. *Zgodovinski časopis* 6-7, str. 124–153.
- Ovsec, Damjan J.** (1991), *Slovanska mitologija in verovanje*. Ljubljana: Domus. (Zbirka Sopotja).
- Ovsec, Damjan J.** (1992), *Sol v simbolih, kultu, verovanjih, šegah in vražah*. Piran: Muzej solinarstva.
- Pajak, Jožef** (1884), Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev. [Ljubljana]: Matica Slovenska.
- Prek, Stanko** [et al] (ur.) (1974), *Ljudska modrost, trden je most: pregovori, domislice in reki*. [2. izd.]. Ljubljana: Kmečki glas.
- Radešček, Rado** (1988), *Slovenske ljudske vraže*. 2., dopolnjena izd. Ljubljana: Kmečki glas.
- Rojc, Etbin** (1974), *Pregovori in reki na Slovenskem*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Rožman, Irena** (1995), Teleba – bajeslovno bitje iz vasi pod Bohorjem. *Traditiones* 24, str. 421–423.
- Stanonik, Marija** (1977), Besedna umetnost. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice*. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978. Str. 37–72.
- Stanonik, Marija** (1980), Ustno slovstvo. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovensko ljudsko izročilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 195–206.
- Stanonik, Marija** (1984) Otroška slovstvena folklor. *Traditiones* 10-12 (1981-1983), str. 85–93.

- Stanonik, Marija** (1990), Jezik in slovstvena folklor. *Razprave. Razred za filološke in literarne vede* – SAZU 13, str. 181–202.
- Stanonik, Marija** (1999), *Slovenska slovstvena folklor*. Ljubljana: DZS. (Zbirka Klasje).
- Stanonik, Marija** (2001), *Teoretični oris slovstvene folklore*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Steenwijk, H.** (1992), *The Slovene Dialect of Resia: San Giorgio*. Amsterdam: Rodopi. (Studies in slavic and general linguistics, vol. 18)
- Šašelj, Ivan** (1932), *Živali v slovenskih pregovorih in rekih*. Novo mesto: sz.
- Šašelj, Ivan** (1934), Narodni pregovori glede vremena na dan sv. Medarda 8. junija in potem še 40 dni. *Slovenec* 16.6.1943, št. 135.
- Šašelj, Ivan in Fran Kocbek** (ur.) (1945), *Slovenski pregovori, reki in prilike*. Celje: Družba sv. Mohorja. (Mohorjeva knjižnica; 72).
- Šmitek, Zmago** (2004), *Mitološko izročilo Slovencev*. Ljubljana: Študentska založba. (Knjižna zbirka Posebne izdaje / Študentska založba).
- Štrekelj, Karel** (1895-1923), *Slovenske narodne pesmi*. [Ljubljana]: Slovenska matica. 4 zv.
- Štrukelj, Pavla** [et al] (1964), *Vraževerje na Slovenskem: (od mlajše kamene dobe do amuletov 20. stoletja): Slovenski etnografski muzej, Ljubljana 1963-1964*. V Ljubljani: Slovenski etnografski muzej.
- Terseglav, Marko** (1987), *Ljudsko pesništvo*. [Ljubljana]: Državna založba Slovenije. (Literarni leksikon. Študije; zv. 32).
- Terseglav, Marko** (1996), *Uskoška pesemska dediščina Bele krajine. Uskoška pesemska dediščina Bele krajine*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU. (Zbirka ZRC; 11).
- Terseglav, Marko** (2002), Šalo na stran ali šala kot kratka oblika ustnega slovstva. *Traditiones* 31 (2), str. 55–83.
- Trdina, Silva** (1965), *Besedna umetnost. D. 2, Literarna teorija*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Slavistična knjižnica. Učbeniki; št. 1).
- Trinko, Ivan** (1884), Divje žene ali Krivjopete. *Ljubljanski zvon*.
- Trstenjak, Davorin** (1858 in 1860), Mythologične drobtine. *Slovenski glasnik* 4 in 6.
- Urbas, Wilhelm** (1869), O pregovorih in prilikah, posebno slovenskih. *Meunter Jahresbericht der k.k. Ober Realschule in Goerz, Goerz*.
- Valens Vodušek** (1959), Arhaični slovanski peterec-deseterec s slovenski ljudski pesmi. *Slovenski etnograf* 12, str. 181–202.

UPRIZORITVE IN PREDSTAVITVE

Gledališče, karnevali, folklorno-turistične prireditve, ljudski ples, inštrumenti, godčevske instrumentalne zasedbe, ljudsko petje, ljudske pesmi, ljudski pevci izvajalci, godci izvajalci, folklorno-plesne skupine, potujoči pevci, klici, likovna dela, igre.

GLEDALIŠČE

- Kotnik, France** (1952), Verske ljudske igre. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev 2*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 103–121.
- Kuret, Niko** (1937-1938), O nastanku in razvoju velikonočnih iger. *Čas* 32, str. 239–246.
- Kuret, Niko** (1938-1939), O nastanku in razvoju božičnih iger. *Čas* 33, str. 175–177.
- Kuret, Niko** (1951), Trikralske igre in kolede na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 240–275.
- Kuret, Niko** (1958), Ljudsko gledališče pri Slovencih. *Slovenski etnograf* 11, str. 11–48.
- Kuret, Niko** (1986), *Slovenska koledniška dramatika*. Ljubljana: Slovenska matica.
- Romuald** (1999), *Škoffeloški pasijon: preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Klasiki Kondorja; 30).

PLES

- Hrovatin, Radoslav** (1950-1951), O slovenskem ljudskem plesu. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 276–296.
- Makarovič, Marija** [et al] (2003), *Dediščina Lancove vasi in okolice: noša, plesi in maske*. Ptuj: Znanstvenoraziskovalno središče Bistra, Lancova vas: Folklorno društvo.
- Paletti, Luigi** (1991), *Storia del gruppo folkloristico Val Resia: 1838–1990*. [S.l. : s.n.].

Ramovš, Mirko (1967), Srečanje z rezijanskimi plesi. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 8 (1), str. 2–3.

Ramovš, Mirko (1976-1977), Ples na Anževo v Predgradu. *Traditiones* 5-6, str. 305–311.

Ramovš, Mirko (1977), Romarski vrtec. *Traditiones* 4, str. 47–78.

Ramovš, Mirko (1980), *Plesat me pelji: plesno izročilo na Slovenskem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Ramovš, Mirko (1989), Folklorne skupine. V: Javornik, Marjan [et al] (ur.): *Enciklopedija Slovenije* 3. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 130–131.

Ramovš, Mirko (1992), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Gorenjska, Dolenjska, Notranjska*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko (1995), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Bela krajina in Kostel*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko (1996), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Prekmurje in Porabje*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko (1997), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Vzhodna Štajerska*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko (1998-1999), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Od Slovenske Istre do Trente*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko (2000), *Polka je ukazana: plesno izročilo na Slovenskem: Koroška in zahodna Štajerska*. Ljubljana: Kres.

Ramovš, Mirko in Gian Paolo Gri (1988), *Folklore in Val resia*. Udine: Societat Filologiche Furlane.

GLASBA

Hrovatin, Radoslav (1963-1964), Kvintna pentatonika na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 16-17, str. 65–88.

Kumer, Zmaga (1968, tiskano 1969), *Ljudska glasba med rešetarji in lončarji v Ribniški dolini*. Maribor: Obzorja.

Kumer, Zmaga (1983), *Ljudska glasbila in godci*. Ljubljana: Slovenska matica.

Omerzel-Terlep, Mira (1990), Oprekelj na Slovenskem etničnem ozemlju. *Traditiones* 19, str. 177-210.

Srajnar, Julijan (1987), Rezijanska citira. *Traditiones* 16, str. 255–271.

Srajnar, Julijan (1988), *Citira: la musica strumentale in Val di Resia* = Inštrumentalna glasba v Reziji. Videm: Pizzicato, Trst: Založništvo tržaškega tiska.

Vodušek, Valens (1960), Kratke poskočne pesmi v Sloveniji. V: Kumer, Zmaga (ur.): *Rad IV. Kongresa folklorista Jugoslavije* (Bled, 1959). Ljubljana: SUFJ. Str. 55–78.

Vodušek, Valens (1969), Über den Ursprung eines charakteristischen slowenischen Volksliedrhythmus. V: Kuret, Niko (ur.): *Alpes Orientales* 5: acta quinti conventus de ethnographia Alpium Orientalium tractantis, Graecii Slovenorm, 29. III. 1967-1. IV. 1967. Ljubljana: SAZU. (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae; 24. Institut za slovensko narodopisje = Institutum ethnographiae Slovenorum; 10). Str. 151–182.

PETJE

Brenk, Kistina (ur.) (1984), *Pojte, pojte, drobne ptice, preženite vse meglice: [slovenske ljudske pesmice za otroke]*. [4. natis]. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Deteljica).

Cvetko, Igor (2004), *Trara pesem pelja: [slovenska otroška glasbila, zvočila in zvočne igrače]*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Pred+šolska vzgoja).

Gariup, Mario (2005), *Holmar: voci che si stanno spegnendo. Raccolta di notizie sul canto e la musica degli sloveni della Val Canale e il loro problemi etnico – linguistici*. Trst: Mladika.

Kumer, Zmaga (1995), *Mi smo prišli nócoj k vam: slovenske koledniške pesmi*. Ljubljana: Kres.

LIKOVNA DELA

Cevc, Emilijan (1973), *Poslikane panjske končnice*. Radovljica.

Gnilšak, Ida (1992), *Pripovedi s panjev*. Radovljica: Čebelarski muzej.

Karlovšek, Jože (1935-1937), *Slovenski ornament*. V Ljubljani: Udruženje diplomiranih tehnikov. 2 zv.

Karlovšek, Jože (1957), *Osnova in razvoj ornamenta = Jože Karlovšek*. Ljubljana: [s.n.].

Kuret, Niko (1967), Reménke, remenice. V: Koren, Vlasta (ur.): *Etnografija Pomurja* 1. Murska Sobota: Pomurska založba. Str. 159–172.

Kuret, Niko (1981), *Jaslice na Slovenskem: kulturnozgodovinski in narodopisni oris*. Ljubljana: Družina.

Ložar, Rajko (1939), »Mali kruhek« v Škofji Loki in okolici. *Etnolog* 10-11, str.[169]–197.

Makarovič, Gorazd (1962), *Poslikane panjske končnice*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Likovni zvezki / Mladinska knjiga; zv. 2).

Makarovič, Gorazd (1962), Slikanje ljudskih slik na steklo na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 15, str. 107–118.

Makarovič, Gorazd (1972-1973), *Cvetlični motivi v ljudski umetnosti: motivi v oblikovanju za kmetije: vodnik po razstavi*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.

Makarovič, Gorazd (1981), *Slovenska ljudska umetnost: zgodovina likovne umetnosti na kmetijah*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Makarovič, Gorazd (1989), Slikarije na pročeljih čebelnih panjev. V: Makarovič, Gorazd [et al]: *Der Mensch und die Biene*. Ljubljana: Slowenisches ethnographisches Museum; Wien: Österreichisches Museum für Volkskunde. (Veröffentlichungen des Österreichischen Museums für Volkskunde; Bd. 24). Str. 53–81.

Makarovič, Gorazd (1988/1990), O vlogah in pomenih ljudske umetnosti v življenju agrarnega prebivalstva. *Slovenski etnograf* 33-34, str. 461–479.

Makarovič, Marija (1986), *Slovenske ljudske vezenine*. [Ljubljana]: Slovenski etnografski muzej.

Novak, Anka (1970-1971), Poslikano pohištvo v Dolini. *Slovenski etnograf* 23-24, str. 19–38.

Niklsbacher, Neli (1968), *Narodne vezenine na Slovenskem* [1]. *Pisane vezenine po štetih nitih*. V Ljubljani: Centralni zavod za napredek gospodinjstva. (Knjižnica Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva).

Sedej, Ivan (1961), *Podobarstvo na loškem ozemlju*. Loški razgledi 8.

Sedej, Ivan (1985), *Ljudska umetnost na Slovenskem*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Sič, Anton (1918), *Narodne vezenine na Kranjskem*. V Ljubljani: Kleinmayr & Bamberg. 4 zv.

Sič, Anton (1922), *Narodni okraski na pirhih in kožuhih*. Ljubljana: Drž. zaloga šolskih knjig in učil. (Zbirka narodnih ornamentov = Ornaments nationaux Yougoslaves = Narodni ornamenti).

Sič, Anton (1923), *Narodni okraski na orodju in pohištvu*. V Ljubljani: Kr. zaloga šolskih knjig in učil. (Zbirka narodnih ornamentov = Collection d'ornaments nationaux yougoslaves = Jugoslavenski narodni ornament; 2).

Višner, Marija Justina (1989), *Slovenske narodne vezenine*. Koper: Ognjišče.

Zadnikar, Marjan (1964), *Znamenja na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenska matica.

IGRE, IGRAČE

Bičič, Elio (2003), *Pandolo 1994-2003: 10 let turnirja Sv. Jurij Piran = 10 anni torneo S. Giorgio Pirano*. Piran : [s. n].

Cevc, Tone (1976–1977, tiskano 1979) Otroške živalske igračke – »buše«. *Traditiones* 5-6, str. 69–78.

Cvetko, Igor (1996), *Slovenske otroške prstne igre*. Radovljica: Didakta.

Cvetko, Igor (2000), *Najmanjše igre na Slovenskem*. Radovljica: Didakta.

Kolter, Rezi in Ivana Stefaner-Weiss (2005), *En, dva, tri – leto se vrti: priročnik za predšolsko vzgojo* 1. Celovec: Strokovno pedagoško združenje.

Koterle, Branko (2007), *Tradicionalna igra pandolo ob prazniku Sv. Jurija v Piranu: diplomatska naloga*. Portorož: [B. Koterle].

Kuret, Niko (1942), *Veselja dom. Igre in razvedrila v družini*. Ljubljana: Konzorcij »Slovenca«. 3 zv. (Slovenčeva knjižnica; 31, 32, 33).

Kuret, Niko (1959), *Igra in igrača v predšolski dobi*. Maribor: Obzorja.

Kuret, Niko (1977), Igra odraslih in otroška igra. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice* 9. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978. Str. 119–125.

Rovšek, Simona (1996), *Pojem, plešem, se igram: priročnik za predšolsko vzgojo*. Celovec: Strokovno pedagoško združenje

Schmidt, Gordana (2002), *Gibalne in rajalne igre: zbirka primerov za usmerjanje igralne in gibalne dejavnosti*. Radovljica: Ustanova Poti kulturne dediščine Slovenija. (Knjižna zbirka PKD Ne-znano).

Sereinig, Ursula (2003), *Križ kraž kralj Matjaž: otroške pesmi, igre in igrače na južnem Koroškem*. Celovec: Slovenski narodopisni inštitut in društvo Urban Jarnik.

Stanonik, Marija (1992-1993), Zgodovina otroštva. Otroštvo med igro in delom. *Žirovski občasnik* 13-14 (19-20), str. 105-140.

Šavli, Andrej (1938-1939), Pedagoška tradicija kmečkega doma. *Popotnik: časopis za sodobno pedagogiko* 60 (7-8), str. 194-197; (9-10), str. 254-257.

Šmitek, Zmago (1972), Otroške igre v stari Kropi. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 13 (2), str. 9-13.

Terčak, Stane (1956), Otroške igre v Lahovem grabnu pri Jurkloštru. V: *Kotnikov zbornik: narodopisni zapiski z Gornjegrajskega in Kozjanskega*. Celje: Mestni muzej v Celju.

Tomazič, Tanja (1999), *Igrače: stare in nove, moje in tvoje: zbirka igrač Slovenskega etnografskega muzeja, 3. junij 1999 - januar 2000* = Toys: old and new, mine and yours: the collection of toys of the Slovene ethnographic museum, 3 June 1999 - January 2000. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.

Vogelnik, Marija (1990), *Ura je ena, medved še spi: slovenske ljudske naštevanke, odštevanke in izštevanke, igre in poigranke, nagajivke in posmehulje*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Mladi oder).

ŠEGE IN NAVADE

Letne šege, šege življenjskega kroga, delovne šege, pravne šege, praznovanja.

LETNE

Brence, Andrej (2003), Pustni orači iz Zgornjega Gruškovja v Halozah. V: Fikfak, Jurij [et al] (ur.): *O pustu, maskah in maskiranju: razprave in gradiva*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Opera ethnologica slovenica). Str. 103-112.

Ciglencečki, Slavko (1999), Late Traces of the Cults of Cybele and Attis – The origins of the Kurenti and the Pinewood Marriages. *Studia mythologica Slavica* 2, str. 21-31.

Eperjessy, Ernő (1999), Borovo gostüvanje pri porabskih Slovencih = Rönkhúzás a Raba menti szlovéneknél. *Etnologija Slovencev na Madžarskem* 2, str. 9-128.

Fikfak, Jurij [et al] (ur.) (2003): *O pustu, maskah in maskiranju: razprave in gradiva*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Opera ethnologica slovenica).

Gačnik, Aleš (2004), *Dediščina kurenta v kulturi Evrope: etnološko muzeološki vidik*. Ptuj: Znanstvenoraziskovalno središče Bistra.

Gerndt, Helge (1973), *Vierberglauf. Gegenwart und Geschichte eines Kärnten Brauchs*. Klagenfurt: Geschichtsverein für Kärnten, Bonn: In Kommission bei Rudolf Habelt Verlag GmbH. (Aus Forschung und Kunst, 20).

Gnilšak, Ida (1989), Običaji in verovanja v slovenskem čebelarstvu. V: Makarovič, Gorazd [et al]: *Der Mensch und die Biene. Ljubljana: Slowenisches ethnographisches Museum; Wien: Österreichisches Museum für Volkskunde*. (Veröffentlichungen des Österreichischen Museums für Volkskunde; Bd. 24). Str. 117-120.

Gregorič, Julijan (1994), Božič v Dekanih. *Naš koledar*, str. 72-79.

Koštiál, Rožana (2001), Oljčna nedelja in oljčna vejica v šegah in navadah slovenske Istre. *Annales, Series Historia et sociologia* 11 (2=26), str. 433-452.

Križnar, Naško (2003), Skupne prvine pustovalske kulture na primerih vizualne dokumentacije. V: Fikfak, Jurij [et al] (ur.): *O pustu, maskah in maskiranju: razprave in gradiva*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Opera ethnologica slovenica). Str. 21-40.

Kuhar, Boris (1963-1964), Borovo gostüvanje: ob spremembah, ki jih prinaša čas. *Slovenski etnograf* 16-17, Ljubljana, str. 133-148.

Kuret, Niko (1960), »Babo žagajo«. Slovenske oblike pozabljenega obredja in njegove evropske paralele. *Slovenski etnograf* 13, str. 115-144.

- Kuret, Niko** (1963), *Ziljsko štehanje in njegov evropski okvir*. Ljubljana: SAZU (Dela II. razreda SAZU; 16. Inštitut za slovensko narodopisje; 5).
- Kuret, Niko** (1972), Obredni obhodi pri Slovencih. *Traditiones* 1, str. 93–112.
- Kuret, Niko** (1984), Jurjevanje. V: *Enciklopedija Slovenije* 4. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 358.
- Kuret, Niko** (1984), *Maske slovenskih pokrajin*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Kuret, Niko** (1989), *Praznično leto Slovencev. Starosvetne šege in navade od pomladi do zime I.–II.* [2. dop. izd.] Ljubljana: Družina, 2 zv.
- Kuret, Niko** (1991), Naše panonske »Licije«. V: *Razprave II. razreda SAZU* 14, str. 165–184.
- Kuret, Niko** (1995), Sredozimske maske. Poglavje iz primerjalnega narodopisja. *Etnolog* 5 (56), str. 13–49.
- Kuret, Niko** (1997), *Marijo nosijo. Marijino popotovanje ali adventna devetdnevica*. Ljubljana: Družina.
- Ložar Podlogar, Helena** (1998), Kres: die Sonnwendbräuche der Slowenen. *Studia mythologica Slavica* 1, str. 225–242.
- Ložar Podlogar, Helena** (1989), Zagoriške mačkare med šego in ljudsko igro. *Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropolje* 20, str. 219–226.
- Ložar Podlogar, Helena** (2003), Vrbiške šjeme: skrivnost pustne tradicije v Vrbici pri Ilirski Bistrici. *Traditiones* 32 (2), str. 71–89.
- Ložar Podlogar, Helena** (2004), Bórovo gostüvanje. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 41.
- Majenca 2000**: Dolina 3.5.-9.5.2000. [Dolina]: Odbor Majence 2000.
- Maj 1958**: Dolina. Dolina: Dolinski fantje in dekleta.
- Maj 1959**: Dolina. Dolina: Dolinski fantje in dekleta.
- Majenca v Dolini nekoč in danes** (1970), [S. l. : s. n.].
- Marolt, France** (1935), *Slovenske narodoslovne študije* 1. *Tri obredja iz Zilje*. V Ljubljani: Glasbena Matica.
- Matičev, Milko** (1953), Le rotelle infuocate nelle Alpi Orientali. *Ce fastu?* 27-28 (1951-1952), str.111–127.
- Orel, Boris** (1944), Slovenski ljudski običaji. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 263–349.
- Orel, Boris** (1952), Slovenski ljudski običaji. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev* 2. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 134–166.
- Orožen, F.** (1901), Praznovanje sv. Jurija na Štajerskem. *Ljubljanski zvon* 21.
- Ota, Damiana** (1996), Maji v Bregu. *Kras* 3 (13), str. 36–37.
- Pajak, Jožef** (1884), *Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev*. [Ljubljana]: Matica Slovenska.
- Pangerc, Boris** (1992), *Majenca*. Ljubljana: Prešernova družba.
- Pšajd, Jelka** (2004), *Poroka z borom: borovo gostüvanje*. Murska Sobota: Turistično društvo Šalamenci.
- Ravnik, Mojca** (2004), Sv. Štefan v Zanigradu, praznik sorodstva, vasi in soseske. *Traditiones* 33 (1), str. 97–115.
- Ravnik, Mojca** (2005), Sv. Štefan v Zanigradu ob desetletnici žeganja konj: popravki in dopolnitve. *Traditiones* 34 (2), str. 255–259.
- Šašel, Josip** (1952), Leteče procesije ob Gosposvetkem polju. *Slovenski etnograf* 5, str. 143–159.
- Trusgnach-Škejcova, Lucia** (2007), *Rožinca je naša: festa dell'Assunzione a Drenchia*. Cividale del Friuli, = Čedad: Most: Kulturno društvo Ivan Trinko = Circolo di Cultura Ivan Trinko.
- Turnšek, Metod** (1943-1946), *Pod vernim krovom: ob ljudskih običajih skoz cerkveno leto*. V Ljubljani: Družba sv. Mohorja.
- Zablatnik, Pavle** (1982), *Od zibelke do groba: ljudska verovanja, šege in navade na Koroškem*. Celovec: Mohorjeva družba.

ŽIVLJENJSKI KROG

- Barle, Janko** (1889), Ženitovanjski običaji Belih Kranjcev. *Letopis Matice Slovenske*, str. 64–87.
- Baš, Angelos** (1967), Prekmurski pozvačin. V: Koren, Vlasta (ur.): *Etnografija Pomurja* 1. Murska Sobota: Pomurska založba. Str. 121–142.

- Bogataj, Janez** (1997), *Gaudeamus igitur: šege in navade maturantov na Slovenskem*. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Golobič, L.** (1932), Porod, svatba, smrt. *Zbornik za narodni život i običaje* 28 (2), str. 193–215.
- Karba, J.** (1882), *Ženitva. Obrazec iz Ljutormertske okolice*. Celovec.
- Kotnik, France** (1912), Ženitovanijske navade v Slovenjem Plajberku. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 9, str. 128–133.
- Kuret, Niko** (1989), Godovanje. V: *Enciklopedija Slovenije* 3. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 258.
- Ložar Podlogar, Helena** (1973), Ženitovanijske šege v Prekmurju s posebnim ozirom na Porabje. *Traditiones* 2, str. 121–146.
- Ložar Podlogar, Helena** (1980), Šege življenjskega kroga. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovensko ljudsko izročilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 155–164.
- Ložar Podlogar, Helena** (1995), *V adventu snubiti – o pustu ženiti: svatbene šege Ziljanov*. Celovec: Mohorjeva družba.
- Ložar Podlogar, Helena** (1999), *Smrt v slovenskih ljudskih šegah in verovanju. Tihi pomniki minljivega časa*. Ljubljana: Forma 7.
- Marinac, Bogdana** (1993), Pomorski krst kot iniciacijski obred. *Annales* 3 (3), str. 257–268.
- Mavrel, Blaž** (1938), *Koroški ženitovanijski običaji in nove camarske pesmi*. V Celju: Mohorjeva tiskarna.
- Mulec, K.** (1856), Običaji štajerskih Slovencev pori snubljenju in svatbah. *Novice* 14, str. 14–15.
- Novak, Vilko** (1935), Ženitovanijski običaji v Slovenski krajini. *Mladika* 16, str. 65–67.
- Novak, Vilko** (1942), Apotropejske prvine v slovenskih ženitovanijskih običajih. *Etnolog* 14, str. 46–52.
- Obalovič, D. M.** (1885), Ženitovanijski običaji v tržaški okolici. *Letopis Matice Slovenske*, str. 110–116.
- Orel, Boris** (1942), Ženitovanijski običaji na Dravskem polju, niže Ptuja: [Sv. Marko (Markovci), Nova vas, Bukovci, Stojnci]. *Etnolog* 14, Ljubljana, str. 96–110.
- Orel, Boris** (1943), Čarodejni obred in mit nakolenčiča ter bosmana v slovenskih ženitovanijskih običajih. Nakolenčič. *Etnolog* 14, str. 74–95; Bosman. *Etnolog* 15, str. 25–62.
- Remec, F. J.** (1885), Ženitovanijski običaji na Gorenjskem. *Letopis Matice Slovenske*, str. 94–110.

PRAVNE ŠEGE

- Dolenc, Metod** (1938), *Simbolična pravna dejanja in izražanja med Slovenci*. Ljubljana: [s. n]. (Knjižnica "Slovenskega pravnika"; št. 1).
- Vilfan, Sergij** (1944), Očrt slovenskega pravnega narodopisja. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 217–262.

DELOVNE ŠEGE

- Ložar Podlogar, Helena** (1988), Delovne šege. V: *Enciklopedija Slovenije* 2. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 219–220.
- Minnich, Robert Gary** (1979), *The homemade world of Zagaj: an interpretation of the "Practical life" among traditional peasant-farmers in West Haloze - Slovenia, Yugoslavia*. Bergen: Sosialantropologisk institutt, Universitetet. (Occasional paper; 18).
- Minnich, Robert Gary** (1987), Koline kot darilo in izražanje identitete v slovenski kmečki družbi. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 27, (3–4), str. 115–122.
- Šarf, Fanči** (1967), Žetev in mlatev v Prekmurju. V: Koren, Vlasta (ur.): *Etnografija Pomurja* 1. Murska Sobota: Pomurska založba. Str. 44–64.
- Zablatnik, Pavle** (1989), Teritev na Koroškem. *Traditiones* 3, str. 149–154.

ZNANJA O OKOLJU

Znanje o rastlinskem in živalskem svetu, o vremenu, o vodi, o prostoru, o veselju.

- Gavazzi, Milovan, Matičetov, Milko in Vilko Novak** (1985), Klicanje dežja z ognjem na vodi. *Traditiones* 14, Ljubljana, str. 169–170.

- Kogej, Katja** (1987), Znanje o vremenu v Goriških Brdih. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 27 (1-2), str. 47–50.
- Kozar Mukič, Marija** (1979), Ljudska meteorologija na Gornjem Seniku. *Etnografija Južnih Slavena u Mađarskoj* 3.
- Krese, Meta** (1996), *Oljka v starem Sredozemlju. Etnobotanični vidik: magistrska naloga*. Ljubljana: [M. Krese].
- Matiččetov, Milko** (1972), Koroško zvezdno ime »Škopnjekovo gnezdo«. *Traditiones* 1, str. 53–64.
- Novak, Anka** (1977), Znanje o živalskem svetu. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice* 11. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978.
- Smerdel, Inja** (2005), »Bol si pámetæn ku člòvk,« je rekel volu? O razmerju človek – vol v vsakdanu in kulturi pivškega kmeta. V: Boštjančič, Janko (ur.): *Slavenski zbornik*. Vrhnika: Galerija 2. Str. 341–379.
- Stabej, Jože** (1967), Slovenska imena mesecev. *Koledar Mohorjeve družbe za leto 1967*.
- Terseglav, Marko** (1977), Znanje o vremenu. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice* 11. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978.
- Vodušek, Valens** (1977), Znanje o rastlinskem svetu. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice* 11. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978.

ZDRAVILSTVO

Zdravljenje človeka, zdravljenje urokov, zdravljenje živali.

- Dolenc, Milan** (1973), Ljudske medicinske knjige v okolici Škofje Loke. *Loški razgledi* 20, str. 69–80.
- Dolenc, Milan** (1977), O dozdej zbranih ljudskomedicinskih rokopisih. *Traditiones* 4 (1975), str. 248–258.
- Dolenc, Milan** (1999), *Zagovor v slovenski ljudski medicini ter zarotitve in apokrifne molitve*. Ljubljana.
- Grafenauer, Ivan** (1937), Najstarejši slovenski zagovori. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 32, str. 275–293.
- Karlin, M.** (1969), Kamilica in slovenska ljudska medicina. *Farmaceutski vestnik* 20.
- Kotnik, France** (1937), Skoz potegniti, skoz vleči, skoz iti ali lesti – kot zdravilno in čarovno sredstvo. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 32, str. 294–299.
- Kotnik, France** (1952), Iz ljudske medicine. V: Grafenauer, Ivan [et al]: *Narodopisje Slovencev* 2. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Str. 122–133.
- Kropej, Monika** (2000), Magija in magično zdravljenje v pripovednem izročilu in ljudsko zdravilstvo danes. *Etnolog* 10=(61), str. 75–84.
- Makarovič, Marija** (2008), *Podoba zdravstvene kulture koroških Slovencev v kmečkem okolju od Zilje do Podjune v 19. in 20. stoletju*. Celovec: KKZ.
- Möderndorfer, Vinko in P. Košir** (1926), Ljudska medicina med koroškimi Slovenci. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 21, str. 85–112.
- Möderndorfer, Vinko** (1964), *Ljudska medicina pri Slovencih*. Ljubljana: SAZU. (Gradivo za narodopisje Slovencev = Materialia ad ethnographiam Slovenorum spectantia; 1).
- Rožman, Irena** (1997), Zgodovinski oris babištva na Slovenskem in porodna pomoč v fari Velike Brusnice na Dolenjskem od 1840 do 1945. *Etnolog* 7=(58), str. 241–288.
- Smerdel, Inja** (2007) O skrbi za zdravje delovnih volov na Slovenskem od konca 18. do konca 20. stoletja. *Etnolog* 17=(68), str. 193–208.
- Zadavec, Jože** (1985), *Ljudska medicina v Prekmurju*. Murska Sobota.
- Židov, Nena** (2000), Ali so metode alternativne medicine v Sloveniji res nekaj povsem novega? *Etnolog* 10=(61), Ljubljana, str. 139–159.

GOSPODARSKA ZNANJA

Gradbeniška znanja in veščine, obrtniška znanja, mojstri, poljedelska znanja in delovne prakse, živinorejska znanja in delovne prakse, čebelarstvo in veščine, vinogradniška znanja in delovne prakse, nabiralništvo, izdelovanje opreme, orodij in strojev, lovski znanja in veščine.

Baš, Angelos (1967), *Gozdni in žagarski delavci na južnem Pohorju v dobi kapitalistične izrabe gozdov*. Maribor: Obzorja.

Baš, Angelos (1970-1971), Obiranje hmelja na kmečkih posestvih v Savinjski dolini. *Slovenski etnograf* 23-24, str. 71-98.

Baš, Angelos (1972-1973), O dravskih splavarjih. *Slovenski etnograf* 25-26, str. 143-156.

Baš, Angelos (1974), *Savinjski splavarji*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Baš, Angelos (1980), Poljedelstvo. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovensko ljudsko izročilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 22-30.

Baš, Angelos (1980), Vinogradništvo. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovensko ljudsko izročilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 45-48.

Baš, Angelos (2003), Splavarstvo na Slovenskem. *Traditiones* 32 (2), str. 7-31.

Baš, Franjo (1928), *Vetrenjače u Sloveniji*. Beograd: Skerlić.

Baš, Franjo (1953-1954), Pripombe k požigalništvu. *Slovenski etnograf* 6-7, str. 83-102.

Baš, Franjo (1984), *Stavbe in gospodarstvo na slovenskem podeželju: izbrani etnološki spisi*. Ljubljana: Slovenska matica. (Razprave in eseji / Slovenska matica; 28)

Blaznik, Pavle (1970), Poljska razdelitev. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev 1*. Ljubljana: SAZU. Str. 185-196.

Bogataj, Janez in Ljudmila Bras (1977), Rokodelstvo in obrt. V: Kremenssek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice*. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978.

Bogataj, Janez (1982), *Mlinarji in žagarji v dolini zgornje Krke*. Novo mesto: Dolenjski list: Dolenjski muzej, v Ljubljani: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja.

Bogataj, Janez (1989), *Domače obrti na Slovenskem*. Ljubljana: DZS.

Bogataj, Janez (1993), *Ljudska umetnost in obrti v Sloveniji*. [Ljubljana]: Domus.

Bras, Ljudmila (1968), *Lončarstvo na Slovenskem: [vodnik po razstavi]*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.

Bras, Ljudmila (1968-1969), Izdelovanje cvetnih butaric v okolici Ljubljane. *Slovenski etnograf* 21-22, str. 25-44.

Bras, Ljudmila (1973), *Pletarstvo na Slovenskem: [vodnik po razstavi]*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej. (Slovenski etnografski muzej, Ljubljana. Razstave; [5])

Bras, Ljudmila (1982), Ribnica, njena suha roba in lončarstvo. *Kronika* 30 (2), str. 144-151.

Bras, Ljudmila (1991), Kovaštvo. V: Javornik, Marjan [et al] (ur.): *Enciklopedija Slovenije 5*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 340-342.

Cevc, Tone (1984), *Arhitekturno izročilo pastirjev, drvarjev in oglarjev na Slovenskem: kulturnozgodovinski in etnološki oris*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Cevc, Tone (1988), *Kmečke hiše v Karavankah: stavbna dediščina hribovskih kmetij pod Kepo, Stolom, Košuto, Obirjem, Pristovškimi Storžičem in Peco*. Celovec: Drava, Trst: Založništvo tržaškega tiska. (Slovenija).

Čeh, Majda (1976), Cepjarstvo in trsničarstvo. V: Cobelj, Štefka: *Gorice in vino: vinarska zbirka etnološkega oddelka Pokrajinskega muzeja Ptuj 1976: [uvod]*. Ptuj: Pokrajinski muzej.

Dular, Andrej (1991), Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju. *Slovenski etnograf* 33-34, str. 61-82.

Dular, Andrej (2000), *Modeli za modrotisk: zbirka Slovenskega etnografskega muzeja*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej. (Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja = Slovene Ethnographic Museum Library, 7).

Glaser, Janko (1939), Mravljinjaki na Pohorju. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 34 (1-2), str. 149-141.

Grafenauer, Bogo (1970), Poljedelsko orodje. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev 1*. Ljubljana: SAZU. Str. 201-218.

Grafenauer, Bogo (1970), Nabiralništvo. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev 1*. Ljubljana: SAZU. Str. 465-467.

- Grafenauer, Bogo** (1970), Poljedelski obdelovalni načini. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str.225–250.
- Grafenauer, Ivan** (1962), Brezen in brezova voda. *Slovenski etnograf* 15, str. 101–106.
- Hlaj, N.** (1998), Kamnoseško izoročilo v Istri. *Primorska srečanja* 22.
- Jelinčič, Zorko** (1967), *Razvoj slovenskega ribištva ob tržaški obali*. Trst : Založništvo Tržaškega tiska.
- Jovan, J.** (1904), Domači obrti na Kranjskem. *Dom in svet* 16, str. 611–616.
- Karlovšek, Jože** (1951), Lončarstvo na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 87–111.
- Kobe Arzenšek, Katarina** (1967), *Sitarstvo na Gorenjskem: (zgodovinski oris)*. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije. (Vodniki / Tehniški muzej Slovenije; 13).
- Kogej, Katja** (1992), Izdelovanje prunel v Brdih. *Etnolog* 2= (53) (1), str. 19–27.
- Koren, Vlasta** (1952), Oskrba z vodo in oblike vodnjakov v Prekmurju. *Slovenski etnograf* 15, str. 85-99.
- Koren, Vlasta** (1967), Kmečko vinogradništvo v vzhodnih Slovenskih gorica. V: Koren, Vlasta (ur.): *Etnografija Pomurja* 1. Murska Sobota: Pomurska založba. Str. 67–106.
- Kužnik, Lea** (2002), »Branje« mravljinčjih jajc. V: Hazler, Vito (ur.): *Vsakdanjiki in prazniki Skomarjanov*. Zreče: LTD Rogla. Str. 39–56.
- Lenček, Rado** (1947), Gradivo o slovenskih ribičih ob Jadranskem morju. V: Lenček, Rado (ur.): *Ob Jadranu*. Trst: [s.n.]. Str.32–49.
- Ljubič, Tone** (1950-1951), Izumrle panoge domače obrti v okolici Turjaka. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 28–67.
- Ložar, Rajko** (1939), »Mali kruhek« v Škofji Loki in okolici. *Etnolog* 10-11, str.[169]–197.
- Ložar, Rajko** (1944), Ljudsko čebelarstvo. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 179–184.
- Ložar, Rajko** (1944), Lov in ribolov. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 101–118.
- Ložar, Rajko** (1944), Nabiranje rastlin in sadežev. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 100–101.
- Ložar, Rajko** (1944), Poljedelstvo. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 119–144.
- Ložar, Rajko** (1944), Pridobivanje hrane in gospodarstvo. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 98–184.
- Ložar, Rajko** (1944), Živinoreja. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 144–154.
- Makarovič, Gorazd** (1989), Raba in pomen čebelarških proizvodov na Slovenskem. V: Makarovič, Gorazd [et al]: *Der Mensch und die Biene*. Ljubljana: Slowenisches ethnographisches Museum; Wien: Österreichisches Museum für Volkskunde. (Veröffentlichungen des Österreichischen Museums für Volkskunde; Bd. 24). Str. 127–173.
- Makarovič, Marija** (1970), *Klekljane čipke: [vodnik po razstavi]*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej, Idrija: Mestni muzej.
- Makarovič, Marija** (1974), Modrotisk na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 25-26 (1972-73), str. 53–65.
- Makarovič, Marija** (1978), *Kmečko gospodarstvo na Slovenskem [načini, orodja in naprave]*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Mohorič, Ivan** (1957), *Zgodovina obrti in industrije v Trziču* 1. V Ljubljani: Državna založba Slovenije.
- Mrkun, Anton** (1943), *Obrti in trgovina velikolaškega okraja*. Ljubljana: [s. N.]. (Narodopisna knjižnica; zv. 2).
- Muzej Solinarstva /Museo delle saline** (1992). Piran.
- Novak, Anka** (1965), *Domača obrt na Gorenjskem*. V Kranju: Gorenjski muzej. (Gorenjski muzej, Kranj: razstave; [2]).
- Novak, Anka** (1987), Planinsko sirarstvo. V: Dežman, Jože (ur.): *Bohinjski zbornik*. Radovljica: Skupščina občine. Str. 73–84.
- Novak, Vilko** (1951), Lončarstvo v Prekmurju. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 111–131.
- Novak, Vilko** (1952), Ljudski lov na Slovenskem v luči narodopisja /etnologije/. *Lovec*, str. 444–450.

- Novak, Vilko** (1957), Vprašanje nabiralništva pri Slovencih. *Slovenski etnograf* 10, str. 19–28.
- Novak, Vilko** (1970), Živimoreja. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 343–394.
- Orel, Boris** (1951), O izdelovanju živinskih zvoncev v okolici Gorjan pri Bledu. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 132–141.
- Orel, Boris** (1951), Piparstvo na Gorjušah v Bohinju - naša stara domača obrt. *Slovenski etnograf* 3-4, str. 75–86.
- Orel, Boris** (1955), Ralo na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 8, str. 31–68.
- Orel, Boris** (1961), Ralo na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 14, str. 15–40.
- Pahor, Miroslav in Tatjana Poberaj** (1963), *Stare piranske soline*. V Ljubljani: Mladinska knjiga. (Spomeniški vodniki; zv. 4).
- Pertot, Ivan** (1997), *Kamnita dediščina Krasa: obdelava in projektiranje kamna v kamnoseški obrti: gradivo s tečajev za obdelovalce in oblikovalce kamna pri Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu* 2. Trst: Mladika.
- Pivko, Ljudevit** (1935), Ribništvo v Dravi in njenih potokih. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 30 (3), str. 157–166.
- Počkar, Ivanka** (1982), *Slivarji*. Brežice: Posavski muzej. (Vodič k razstavi; 9).
- Rajšter, Brigita** (2007), Cesta mošta kot turistični »produkt«. V: Oder, Karla in Anja Serec (ur.): *Etnologija in regije: Koroška: zbornik znanstvenih in strokovnih člankov*. Ljubljana: Slovensko etnološko društvo. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva, 40). Str. 97–105.
- Repinc, Martina** (1987), Etnološki pregled vinogradništva v Tržaški pokrajini. V: Gruden, Rado [et al]: *L'uomo e la vite = Človek in trta*. Trst, = Trieste: [s.n.].
- Rus, Jože** (1941), *Suha roba ali ribniški mali človek*. Ljubljana: Ribniški klub v Ljubljani. **Slovenski etnograf** 3-4 (1953). Prispevki o problematiki domače obrti, suhi robi, piparstvu, lončarstvu, zvončarstvu, tkalstvu...
- Smerdel, Inja** (1975-1985), Kako so želi, mlatili in čistili žita v vasi Selce na Pivki. V: Fatur, Silvo [et al] (ur.): *Ljudje in kraji ob Pivki*. Postojna: Kulturna skupnost. Str. 183–197.
- Smerdel, Inja** (1989), *Ovčarstvo na Pivki: transhumanca od srede 19. do srede 20. stoletja ali trije "ovčarji": etnološka razprava*. Koper: Lipa.
- Smerdel, Inja** (1998), Dediščina lanu in in platna na Slovenskem = The Slovene linen-making tradition. V: Moro, Paolo in Giorgio ferigo (ur.): *Linen on net: the common roots of the European linen patterns: Finland, Italy, Slovenia, Sweden*: [proceedings of the Congress, held at Hämenlinna (Finland), 13-21 September 1998, Long Life to the Linen], (European Commission's Raphael programme). [Udine]: Arti Grafiche Friulane. Str. 73–96.
- Smerdel, Inja** (1992), Med smrtjo na krožniku in ječarsko ljubeznijo ali o ptičjem lovu v Brdih. *Etnolog* 2=(53) (1), str. 29–78.
- Smerdel, Inja** (1994), *Oselniki: zbirka Slovenskega etnografskega muzeja*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej. (Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja, 4).
- Smerdel, Inja** (1995), Pastirji se vračajo (ali res?). *Etnolog* 5=(56), str. 105-130.
- Smerdel, Inja** (2002), Mati naša, daj nam danes naš vsakdanji kruh!: o izdelovanju, prodaji in rabi žrnelj v odmaknjenih predelih Slovenije = Notre mere, donnez-nous aujourd'hui notre pain quotidien: de la fabrication, de la vente et de l'emploi du molin a bras. *Etnolog* 12=(63), str. 195–225.
- Smerdel, Inja** (2005), "Bol si pámetn ku člóvk," je rekel volu: o razmerju človek - vol v vsakdanu in kulturi pivškega kmeta. V: Boštjančič, Janko (ur.): *Slavenski zbornik*. Vrhnika: Galerija 2. Str. 341–380.
- Smerdel, Inja** (2006), Kamni, ljudje in voli (?). *Etnolog* 16=(67), str. 17–35.
- Šašelj, Ivan** (1943), Narodni pregovori glede vremena na dan sv. Medarda 8. junija in potem še 40 dni. *Slovenec* 16.6.1943, št. 135.
- Šarf, Fanči** (1967), Žetev in maltev v Prekmurju. V: Koren, Vlasta (ur.): *Etnografija Pomurja* 1. Murska Sobota: Pomurska založba. Str. 43–66.
- Šarf, Fanči** (1976), Lesene strehe v Sloveniji. *Slovenski etnograf* 29, str. 53–74.
- Šarf, Fanči** (1991), Košnja. V: Javornik, Marjan [et al] (ur.): *Enciklopedija Slovenije* 5. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 332–333.
- Šarf, Fanči** (1996), Brana na Gorenjskem. *Slovenski etnograf* 8, str. 81–92.

Šega, Polona (1997), *Slovenski kostanjarji na Dunaju: prebivalci nekdanjega velikolaškega okraja kot kostanjarji v cesarskem mestu*. Novo mesto: Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba. (Seidlova zbirka; knj. 19).

Štrukelj, Pavla (1958), Pranje perila v okolici Ljubljane. *Slovenski etnograf* 11, str. 131–154.

Umek, Ema (1957), Prispevek k zgodovini ovčereje na Krasu in v slovenski Istri. *Slovenski etnograf* 10, str. 71–76.

Umek, Ema (1970), Lov in lovstvo. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 469–494.

Umek, Ema (1970), Ribištvo in ribolov. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 495–520.

Urbas, Tončica (1955), Nekaj ugotovitev o pohorskem ralu »kavlju«. *Slovenski etnograf* 8, str. 69–80.

Urbas, Tončica (1961), Črtalo v severovzhodni Sloveniji. *Slovenski etnograf* 14, str. 41–50.

Valenčič, Vlado (1959), O slamninarski domači obrti. *Kamniški zbornik* 5.

Valenčič, Vlado (1970), Hmeljarstvo. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 309–315.

Valenčič, Vlado (1970), Kulturne ratsline. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 251–272.

Vilfan, Sergij (1957), K obdelavi polja v Slovenski Istri. *Slovenski etnograf* 10, str. 61–70.

Volpi Lisjak, Bruno (1995), *Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave*. Trst: Mladika.

Walter, Sepp (1971), *Štajerski etnografski muzej iz Gradca gostuje z razstavo Štajerski lectarji in svečarji*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.

Žagar, Zora (1984), Oljčni mlini in pridobivanje olivnega olja v vaseh Slovenske Istre v 19. in prvi pol. 20. stol. = I frantoi d'olive e la produzione dell'olio d'oliva nell'Istria slovena nel XIX secolo e nella prima metà del XX secolo. *Slovensko morje in zaledje* 7 (6-7), str. 81–92.

Žagar, Zora (1988), Življenje in delo v solinah. V: Žagar, Zora (ur.): *Sečoveljske soline včeraj - danes - jutri = Le saline di Sicciole ieri - oggi - domani: katalog k razstavi: Piran*. [Ponatis]. Piran: Pomorski muzej "Sergej Mašera". (Katalog; št. 5).

Žagar, Zora (1993), Solinarstvo na severovzhodni obali Jadranskega morja. V: *Kultura narodnostno mešanega ozemlja slovenske Istre*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. (Razprave Filozofske fakultete). Str. 117–125.

Žagar, Zora (1997), *Oljkarstvo v Slovenski Istri. V: Zbornik Primorske - 50 let*. Koper: Primorske novice. (Knjižnica Primorskih novic; 5). Str. 166–167.

Žontar, Joža (1970), Gojitev sviloprejk. V: Blaznik, Pavle, Grafenauer, Bogo in Sergij Vilfan (ur.): *Gospdarska in družbena zgodovina Slovencev* 1. Ljubljana: SAZU. Str. 409–415.

Žontar, Majda (1974), *Mlini na Gorenjskem: razstava Gorenjskega muzeja, Kranj*. Kranj: Gorenjski muzej.

PREHRANA

Vsakdanja, praznična, delovna.

Baš, Angelos (1965), Prehrana gozdnih in lesnih delavcev na južnem Pohorju. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, str. 176–186.

Baš, Angelos (1980), Hrana. V: Baš, Angelos (ur.): *Slovensko ljudsko izročilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 111–119.

Bogataj, Janez (2007), *Okusiti Slovenijo*. Ljubljana: Darila Rokus.

Godina Golija, Maja (1996), *Prehrana v Mariboru v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja*. Maribor: Obzorja.

Godina Golija, Maja (2006), *Prehranski pojmovnik za mlade*. Maribor: Aristej. (Zbirka Pojmovniki; knj. 5).

Grum, Andreja (1964), *Slovenske narodne jedi*. [V Ljubljani: Centralni zavod za napredek gospodinjstva]. (Knjižnica Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva).

Guštin Grilanc, Vesna (1997), *Je več dnevou ku klobas: nekdanje prehrabene navade in recepti tržaškega podeželja*. Trst: Devin.

- Jakomin, Dušan** (1987), *Škedenjska krušarca = Servola: La portatrice di pane*. Trst : Dom Jakoba Ukmarja.
- Kotnik, France** (1943), Presnec. *Etnolog* 16, str. 29–43.
- Kuhar, Boris** (1992), *Prazniki in praznične jedi na Slovenskem: 14 praznikov, 100 prazničnih jedi*. Ljubljana: Delo-Prodaja.
- Ložar, Rajko** (1944), Ljudska hrana. V: Ložar, Rajko [et al]: *Narodopisje Slovencev* 1. Ljubljana: Klas. Str. 192–216.
- Makarovič, Gorazd** (1986), Kuhinjska oprema, kuhinje, kuharice in prehrana v XVII stoletju na Slovenskem. *Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu* 50, str. 43–72.
- Makarovič, Gorazd** (1988-1990), Prehrana v 19. stoletju na Slovenskem. *Slovenski etnograf* 33-34, str. 127–205.
- Mlakar Adamič, Jana** (2002), *Teknilo nam je!* Trbovlje: Zasavski muzej.
- Novak, Vilko** (1947), *Ljudska prehrana v Prekmurju: etnografska študija*. V Ljubljani: Slovenski knjižni zavod. (Pogledi; 15, 19).
- Novak, Vilko** (1976), Prehrana. V: Kremenšek, Slavko [et al] (ur.): *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice* 5. Ljubljana: Raziskovalna skupnost slovenskih etnologov, 1976-1978.
- Orel, Boris** (1939), Od kruha do »malega kruhka«. *Etnolog* 10-11, str. [198]–219.
- Rajšter, Brigita** (2003), *Knapovska košta: prehrana in prehrambena kultura rudarjev mežiškega rudnika v 20. stoletju*. Mežica: Rudnik svinca in cinka Mežica v zapiranju.
- Reja, Magda in Tatjana Sirk** (1997), *Briška kuhinja: kuhinja in kulinarčna kultura v Goriških Brdih*. Ljubljana: Viharnik.
- Renčelj, Stanko** (1990), *Suhe mesnine – narodne posebnosti*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Renčelj, Stanko** [et al] (1993), *Kruh na Slovenskem*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Renčelj, Stanko** [et al] (1995), *Siri nekdanj in danes*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Repinc, Martina** (2000), *Mlekarice iz tržaške okolice = Le donne del latte dei dintorni di Trieste*. Opčine: SKD Tabor, = Opicina: A.S.C. Tabor.
- Židov, Nena** (1994), *Ljubljanski živilski trg: odsev prostora in časa (1920-1940)*. Ljubljana: Viharnik: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

KULTURNA KRAJINA

- Cevc, Tone in Jaka Čop** (1993), *Slovenski kozolec = Slovene hay-rack*. Žirovnica: Agens. (Zbirka Pot kulturne dediščine).
- Culiberg, Metka** [et al] (ur.) (1999), *Kras: pokrajina, življenje, ljudje*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Melik, Anton** (1931), *Kozolec na Slovenskem*. V Ljubljani: Znanstveno društvo. (Razprave Znanstvenega društva v Ljubljani; 10. Etnografsko-geografski odsek; 1).
- Ogrin, Dušan** (ur.) (1997), *Krajinska arhitektura: oblikovanje krajine, krajinsko planiranje, varstvo narave, varstvo okolja, prostorsko planiranje: 25 let: 1972-1997*. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo.
- Ogrin, Dušan** (1997), *Slovenske krajine*. Ljubljana: DZS.
- Oražem, France** (1995), *Govorica bogoslužnih znamenj*. Ljubljana: Salve. (Zbirka Teološka knjižnica / Katehetski center; 14).
- Suhodolčan, Liljana** (1996), *Kašče v Mežiški dolini: razstava Koroškega muzeja, Ravne na Koroškem, 8. november do 1. december 1996*. Ravne na Koroškem: Koroški muzej.

MITSKA KRAJINA

- Čop, Joža** (2006), O Črnem biku ali Črnem juncu. *Studia mythologica Slavica* 9, str. 345–355.
- Medvešček, Pavel** (1992), *Skrivnost in svetost kamna: zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem*. Trst: Založništvo tržaškega tiska. (Knjižna zbirka Kulturna dediščina).
- Medvešček, Pavel** (2006), *Let v lunino senco: pripovedi o starih verovanjih*. Nova Gorica: Taura.
- Pleterski, Andrej** (1996), Strukture tridelne ideologije v prostoru pri Slovanih. *Zgodovinski časopis* 50 (2), str. 163–185.
- Pleterski, Andrej** (1997), *Mitska stvarnost koroških knežjih kamnov*. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije. (Zbirka Zgodovinskega časopisa; 17).

- Pleterski, Andrej** (2004), Idejni sistem blejske župe. V: Dežman, Jože (ur.). *Bled: 1000 years = [1000] Jahre = [1000] let: [Auserlesene Kapitel aus dem Jubiläumssammelband Bled tausend Jahre, Sammelband von Bled 2004]*. Radovljica: Didakta. Str. 119–123.
- Pleterski, Andrej** (2006), Poliški tročan. *Studia mythologica Slavica* 9, str. 41–58.
- Puhar, Jana in Andrej Pleterski** (2005), Krkavški Kamen v ustnem izročilu in v sklopu obredne prostorske strukture. = The stone of Krkavče in oral tradition and in the context of ritual landscape structure. *Studia mythologica Slavica* 8, str. 57–74.
- Slapšak, Božidar in Katja Hrobat** (2005), Detecting ritual landscape in oral tradition: the case of Rodik-Ajdovščina. *Histria antiqua* 13, str. 301–310.
- Štular, Benjamin in Ivan Marija Hrovatin** (2002), Slovene Pagan Sacred Landscape. *Studia mythologica Slavica* 5, str. 43–68.

NARODNE IN ETNIČNE SKUPNOSTI V SLOVENIJI

- Ferenc, Mitja in Max Mische** (ur.) (2001), *Gottschee: the lost cultural heritage of the Gottscheer Germans*. Louisville, CO: Gottscheer Heritage and Genealogy Association.
- Ferenc, Mitja** (2005), *Kočevska - pusta in prazna: nemško jezikovno območje na Kočevskem po odselitvi Nemcev*. 1. izd. Ljubljana: Modrijan.
- Hudelja, Mihaela** (1994), Judje v Ljubljani od 13. do 19. Stoletja. *Etnolog* 4=(55), str. 119–128.
- Klopčič, Vera** (ur.) (1991), *Romi na Slovenskem*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja. (Razprave in gradivo - Treatises and Documents; 25).
- Kundergraber, Marija** (1992), *Volkskunde Gottschee 1330-1941* 3, Weilheim.
- Küzmič, F.** (1997), *Židje v Prekmurju: katalog stalne razstave*. Murska Sobota.
- Petronio, Prospero** (1681), *Memorie sacre e profane dell'Istria*. Trieste-Fiume: Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume.
- Ramovš, Mirko** (1979), Ples na Anževo v Predgradu. *Traditiones* 5-6 (1976-1977), str. 305–311.
- Štrukelj, Pavla** (1980), *Romi na Slovenskem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Travner, V.** (1934), *Židje v Mariboru. Mariborske slike*. Maribor.
- Valenčič, Vlado** (1992), *Židje v preteklosti Ljubljane*. Ljubljana: Park.

Italijanska narodna skupnost

- Apollonio, Almerigo** [et al] (ur.) (2005), *El sal de Piran*. Ljubljana: DZS, Portorož, = Portorose: Soline, Pridelava soli, Produzione di sale. (Lasa pur dir: periodico della Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" di Pirano).
- Bičič, Elio** (2003), *Pandolo 1994-2003: 10 let turnir Sv. Jurij Piran = 10 anni torneo S. Giorgio Pirano*. Pirano : [s. n.].
- Hmeljak, Franko** (1994), *Pandolo*. Koper: Capris, društvo za oživljanje starega Kopra.
- Hmeljak, Franko** (1995), Patroni se vračajo. *Primorska srečanja* 19 (166), str. 119–120.
- Koterle, Branko** (2007), *Tradicionalna igra pandolo ob prazniku Sv. Jurija v Piranu: diplomatska naloga*. Portorož: [B. Koterle].
- Lusa, Ondina** (2004), *Le perle del nostro dialetto*. Pirano: Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini".
- Lusa, Ondina** [et al] (ur.) (2006), *El mar de Piran*. Pirano: Il Trillo. (Lasa pur dir : periodico della Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" di Pirano).
- Pauletich, Antonio** (ur.) (2003), *Inni e canti delle genti dell'Istria, Fiume e Dalmazia: con la collaborazione di Giuseppe Radole, Gianpietro Devescovi, Vlado Benussi*. Fiume: Unione italiana, Trieste: Università popolare, Rovigno, Trieste: Centro di Ricerche Storiche. (Collana degli atti: extra serie / Centro di Ricerche Storiche Rovigno; 5).
- Pucer, Alberto** (1995), Praznovanje piranskega zavetnika Sv. Jurija nekoč. *Primorska srečanja* 19 (166), str.123.
- Pucer, Alberto** (1997), April se predstavi. *Portorožan* 7 (4), str. 10.

CRP Register nesnovne dediščine kot del registra enotnega kulturne dediščine
PRILOGA 5

1.
PRIJAVNI OBRAZEC

2.
VPISNI LIST

Na podlagi pridobljenega znanja o potencialnih enotah nesnovne dediščine smo izdelali strukturo enote registra, tako da smo primerjali obstoječi slovenski register nepremične dediščine in Navodila za pripravo predloga za vpis v register nepremične kulturne dediščine (Ministrstvo za kulturo, Ljubljana, april 2007).

Hkrati smo imeli pred očmi tudi primere registrov iz drugih držav, zlasti uspešne primere iz Kanade, Francije, Brazilije in Hrvaške. Le-ti se med seboj močno razlikujejo; njihova skupna značilnost je, da nesnovno dediščino obravnavajo drugače kot nepremično. Nesnovne dediščine ne moremo na kratko označiti s številkami in šiframi. Potrebujemo več kvalitativnih podatkov, ki jih lahko prenesemo samo z opisovanjem in prilogami (foto, video, avdio). Zato so tudi v naši strukturi registra rubrike, ki predvidevajo dokaj obširno opisovanje. Prav tako v veliki večini primerov ni mogoče datirati nesnovne dediščine, razen nekaterih njenih podatkov, npr. kdaj se je v družini ali v kraju začela določena dejavnost. To pa je mogoče zabeležiti tudi v opisu dejavnosti in ni vedno odločilno za razumevanje dediščine. Čeprav smo se v nekaterih npostavkah močno približali praksi slovenskega registra nepremične dediščine, ki spomenike označuje zgolj s suhoparnimi podatki, smo v vpisni list vendarle vnesli nekatere posebnosti, lastne nesnovni dediščini, npr. obširnejši opis dediščine in obvezne avdiovizualne dodatke. Slednji so nujno potrebni zaradi značilnosti nesnovne dediščine, da živi v številnih variantah, ki se ohranijo le v gibljivih slikah in hkratni zvočni predstavitvi. S tem spodbujamo nastajanje sistematičnega vizualnega arhiva nesnovne dediščine. Tudi pri prijavi nesnovne dediščine za Unescove Mojstrovine človeštva je obvezen kratek dokumentarni film. Glede na slovenski način ustvarjanja registra s posredovanjem Koordinatorja za varstvo žive dediščine predlagamo dvostopenjski sistem nastajanja registra. Prijavni obrazec izpolni prijavitelj, vpisni list pa Koordinator. S tem bi radi dosegli, da se prijavitelj ne bi obremenjeval s strokovnimi in tehničnimi vprašanji, temveč naj bi se osredotočil na vsebino. Koordinator pa naj vpiše EDŠ, GIS, ter pretehta povezave z drugimi enotami, z ustreznimi ustanovami in z drugimi registri. Koordinator doda tudi podatke, ki se tičejo vodenja enote v registru (sprejem, izbris itd.).

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

1.
PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE
Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

2. Vrsta

3. Tip

4. Kraj

5. Prostor ali območje

6. Predstavitev dediščine

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

Funkcija v okviru prijavljene dediščine

Naslov,

Telefon/fax,

E-pošta

Web

8. Opis

a) Strokovno in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt.

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

9. Utemeljitev prijave

10. Stanje dediščine

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

Video

Fotografije

Avdio

12. Povezave na zbirke

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Naslov

Telefon/fax

E-pošta

Web

14. Datum predloga

Navodila za izpolnjevanje obrazca

1. Ime

Ime naj bo čimbolj jedrnato in naj zadene bistvo vsebine dediščine. Če gre za predloge dediščine z istim imenom v več različnih krajih, naj se imenu doda kraj. Imenu naj se doda tudi sinonim, če je značilen za dediščino v tistem kraju.

2. Vrsta

Pred izpolnjevanju prijavnice je treba najprej preučiti Spisek vrst in tipov žive dediščine ter Merila za uvrščanje dediščine v register in izbrati pravo vrsto in tip. Pri tem se velja opreti tudi na informativni Seznam žive dediščine v Sloveniji, ki je na voljo pri koordinatorju. V spornih primerih bo o vrsti in tipu odločal koordinator.

3. Tip

Glej navodilo pri prejšnji rubriki!

4. Kraj

Navesti kraj iz šifranta slovenskih krajev, razen, če manjši kraj ali zaselek ni vpisan. Državo navesti samo v primeru, če se prijavljena dediščina nahaja na področju slovenske manjšine onstran državne meje.

5. Prostor ali območje

Zabeležiti območje razširjenosti dediščine oz. njenega vpliva, predvsem pa prostor ali območje v katerem dediščina živi in od katerega je odvisen njen obstoj. To je lahko stavba ali širše območje, ki ga bo treba varovati skupaj s prijavljeno dediščino. Navede naj se morebitna povezava v registru nepremične dediščine.

6. Predstavitev dediščine

Jednat problemski prikaz dediščine v najširšem okviru, njen položaj v sistematiki kulture. Izvor in razvoj dediščine, stopnja raziskanosti in dokumentiranosti. Današnje okoliščine dediščine.

7. Nosilci izročila, znanja ali dejavnosti

Zaželeno je, da se navede samo en nosilec, najbolje tisti, ki bo tudi po uvrstitvi v register opravljaj obveznosti v zvezi s tem.

8. Opis

9. Utemeljitev prijave

Navedejo naj se glavni razlogi in argumenti za vpis v register, zlasti mesto, vloga in pomen dediščine v današnjem času in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

10. Stanje dediščine

Možni odgovori so: živa, oživljena, izginula.

11. Priloge

Bibliografija in filmografija

Naj se navede izbor referenčne znanstvene, strokovne in poljudne literature.

Video

V spletni objavi bo registru dodan reprezentativni odlomek video gradiva, za promocijo dediščine pa tudi oblikovan film v trajanju največ 20 minut, v produkciji znanstvene ustanove ali kakovosten prispevek javnega elektronskega medija.

Fotografije

Izbor fotografij z izbranimi značilnimi prizori dejavnosti ali postopka, fotografije okolja in nosilcev. Število fotografij naj bo primerno obsežnosti tematike.

Avdio

Značilen zvočni posnetek bo dostopen na spletni strani dediščine, če bo vsebina to zahtevala.

12. Povezave

Navedejo naj se ustanove in zbirke, ki hranijo gradivo, povezano z obravnavano enoto. Če ni spletnih objav zbirk ali registrov, naj se navedejo imena in poštni naslovi ustanov.

13. Podatki o predlagatelju

14. Datum predloga

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

2.

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

2. Ime

3. Vrsta

4. Tip

5. Opis dediščine

6. Stanje dediščine

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

Naslov

Telefon/fax

E-pošta

Web

8. Kraj

9. GIS

10. Prostor ali območje dediščine

11. Varstveni režim glede na status dediščine

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

13. Pristojnosti

--

14. Povezave z ustanovami

--

15. Povezave z drugimi registri

--

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

--

17. Priloge

--

Navodila za izpolnjevanje obrazca

1. ESD

Enotna številka dediščine, ki jo doda koordinator.

2. Ime

3. Vrsta

4. Tip

5. Opis dediščine

Strnjen opis dediščine, ki naj na kratko predstavi zgodovinske, razvojne in metodološke podatke, stopnjo raziskanosti in dokumentiranosti, stopnjo ogroženosti in utemeljitev predloga.

6. Stanje dediščine

Možni odgovori so: živa, oživljena ali izginula.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Naj se navedejo podatki o posameznikih, skupnostih, skupinah, društvih, organizacij, muzejev, družin ali podjetij, ki so nosilci dediščine. Potrebno je navesti: Ime in priimek /naziv, Naslov, Telefon/fax, E-pošta, Web.

8. Kraj

Navedejo naj se kraj (tudi zaselek, če je to potrebno), občina in država, če gre za dediščino slovenske manjšine v sosednji državi.

9. GIS

Ta podatek naj se navede tam, kjer je smiselno.

10. Prostor ali območje dediščine

Mišljeno je geografsko območje v katerem dediščina živi ali se odvija in ki ga bo treba varovati z varstvenimi ukrepi, če bo dediščina razglašena za spomenik. Na tem mestu naj se navede tudi morebitna povezava z registrom nepremične dediščine.

11. Varstveni režim glede na status dediščine

Možni so naslednji odgovori: na nacionalni listi, na preventivni listi, razglašena enota dediščine, vpis v mojstrovine človeštva.

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Navesti nadrejeno enoto, ki združuje več enot dediščine istega tipa v okviru ene vrste ali prostora.

13. Pristojnosti

Navedejo se strokovna področja, ki so pristojna za enoto, npr. etnologija, antropologija, arheologija, umetnostna zgodovina, geografija, biologija)

14. Povezave z ustanovami

Poiskati in navesti ustanove in zbirke, ki hranijo gradivo povezano z obravnavano enoto ter povezave z on-line podatkovnimi zbirkami in registri, ki vključujejo obravnavano enoto ali podatke o njej.

15. Povezave z registri

Poiskati smiselne povezave z drugimi registri kulturne dediščine: nepremične (prizorišče, stavbni kompleks), integralne (kulturna krajina) in premične kulturne dediščine (muzejske zbirke). Navesti ime registra in EŠD.

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

Datum in potrditev predloga za vpis v register s strani komisije koordinatorja, datum sprememb, datum izbrisa, zakoni in predpisi po katerih je urejen register.

17. Priloge:

Fotografije: Izbor iz predloženih fotografij. Video: reprezentativni odlomek iz gradiva ali urejena enota. Avdio: zvočni posnetek značilnega odlomka.

VZORČNE IZPOLNJENE PRIJAVE IN VPISNI LISTI REGISTRA

1. ORAČI – OKIČ: Prijava in vpisni list
2. IZDELOVANJE KURENTIJ: Prijava in vpisni list
3. ŠKOFJELOŠKI PASIJON: Prijava in vpisni list
4. PANDOLO: Prijava in vpisni list
5. BOROVO GOSTÜVANJE – PREDANOVCI: Prijava in vpisni list

1
Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE
Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

Orači – Okič

2. Vrsta

Šege in navade

3. Tip

Letne šege

4. Kraj

Veliki Okič, občina Videm pri Ptuj

5. Prostor ali območje

Vasi in zaselki na meji med občinama Videm in Cirkulane (Okič, Pristava, ...)

6. Predstavitev dediščine

Orači so znan živ pojav pustovalske kulture, razširjen v večji meri v severovzhodni Sloveniji, v času t.i. fašenka, zlasti v naslednjih krajih in pokrajinah: Mursko polje (Vučja vas), Slovenske gorice (Bučkovci, Cerkvenjak, Destnik, Gradišče, Grajeno, Korena, Rogoznica, Spodnja Volčina, Videm ob Ščavnici, Vitomarce), Ptujsko in Dravsko polje (Dornava, Gerečja vas, Lancova vas, Markovci) in Haloze. V Slovenskih goricah se je po vsej verjetnosti poznal vpliv pustovalske kulture s Ptujskega polja, zlasti tam, kjer se je oračem pridružil korant. Za Mursko polje in za Slovenske gorice Kuret ugotavlja, da je po drugi svetovni vojni ohranjen le še spomin na orače med obema vojnoma. Odkar so po letu 1960 začeli na Ptujskem in Dravskem polju prevladovati koranti nad drugimi maskami, lahko govorimo o Halozah kot območju s prevladujočo živo dediščino oračev s pripadajočimi spremljevalnimi liki. Njihovo območje lahko razširimo še na Lancovo vas v podnožju Haloz in na Gerečjo vas na Dravskem polju. Medtem ko Kuret za Haloze v polpreteklem obdobju ugotavlja kot glavni lik deda in babo, dve desetletji kasneje vidimo, da so se iz pestre pustne dediščine v Halozah na prvo mesto prebili orači. Tudi prej so bili pomemben pustni lik, a nikdar tako kot danes. V času Kuretovih raziskav so ob dedu in babi ter oračih

nastopali še: medved, kokot, picek, svati in vlačenje ploha, danes pa so navzoči le v spominu starejših krajanov.

Pustno oranje je obhodna šega. Tako kot vse druge maske so imeli nekdanji orači za glavno nalogo zbiranje hrane in denarja od hiše do hiše, od vasi do vasi. Zato je med njimi vladala resna tekmovalnost, ki je večkrat prerasla v pretepe. Najbolj so si bili navzkriž orači z Majskega vrha in iz Podlehnik, ker sta se njihovi obhodni območji prepletali. Kuret omenja tri haloške centre oračev: Zavrč, Cirkulane in Podlehnik, a ne navaja števila skupin.

Današnje skupine nastopajo na pustnih povorkah v Cirkulanah, v Vidmu pri Ptuj in na ptujskem karnevalu, razen tega pa še na priložnostnih gostovanjih v Sloveniji in v tujini. Zasebne odrasle in otroške skupine ne nastopajo na javnih povorkah, temveč samo v svojem kraju na tradicionalen način. Nekatere skupine so že dobro utečene, z večletno prakso, druge so komaj nastale ali pa so jih ponovno ustanovili po daljšem mirovanju. Vse skupine imajo probleme z novačenjem novih članov. Praviloma člani skupin niso več samo fantje – vojaški obvezniki kot v preteklosti, temveč tudi starejši poročeni moški, med njimi tudi kakšna ženska. Orači so dobro raziskana in dokumentirana pustna skupina.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

Etnografsko društvo Orači Okič

Funkcija v okviru prijavitelne dediščine

Naslov,

Veliki Okič 2, 2285 Zg. Leskovec

Telefon/fax,

tel. 051 424 606

E-pošta

Web

<http://www.videm.si/podrocje.aspx?id=118>

8. Opis

a) Strokovno in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt. Za razliko od drugih pustnih oračev v Sloveniji, je za haloške značilna tradicionalna sestava (konjiči, plužar, baba, pokač), njihova pisana oblačila, zlasti pa navzočnost koranta.

Na orače se v Halozah veže rusa, ki nastopa za njimi ali samostojno. ED Orači Okič ima v svoji sestavi obe sekciji: orače in ruso.

Orače sestavljajo: tri do šest konjičev (kujekov), pokač, baba, en ali več korantov in muzikant. Glavni rekvizit oračev je plugec, okrašen s smrekico, bršljanovim listjem in pisanimi trakovi iz krep papirja. Na nekaterih plugecih je vrteča figura plesnega para. Konjiči so oblečeni pražnje: bela srajca, črne hlače, visoki škornji ali usnjene gamaše, čez zunanjo ramo zavezana ruta in pisana kapa. Kape so dveh vrst: koničaste ali čake. Koničaste (stožčaste) so okrašene s raznobarnimi trakovi krep papirja, čake pa s papirnatimi rožami.

Pokač je pražnje napravljen, klobuk ima okrašen s trakovi krep papirja. Nosí šurc (predpasnik), zanj ima zatakne rezerve vrvice (repe biča). V zadnjem času so si številne skupine omislile usnjene gamaše namesto škornjev, o katerih poročajo starejša poročila. Gamaše nosijo vsi člani skupine, vključno s koranti, kar poenoti zunanji videz skupine.

Iz preteklosti je znan poseben lik plužarja, ki orje; zdaj med oranjem namesto njega največkrat korant drži za ročice pluga. Drugi korant je varnostnik, ščiti skupino pred vsiljivci. Priteče do hiše, zapleše na dvorišču pred gospodarjem ali gospodinjo, zariše ris in vošči srečen fašenk.

Baba je fant oblečen v žensko. V roki nosi sejačo s plevami, ki jih seje za dobro letino in vanje polaga darovana jajca, na ramenih pa torbo za klobase in krofe.

Korantovo opremo sestavljajo: kapa (maska iz kože, usnja, govejih rogov), plašč oz. ogrinjalo iz kože, z železno verigo pripasani zvonci, ježevka, črni škornji ali črne usnjene gamaše. Za skupino etnografskega društva Orači Okič sta značilna t.i. kozji in zajčji korant. To pomeni, da sta kapa in plašč izdelana iz kozje oz. zajčje kože. Danes je to v Halozah redkost, medtem ko sta bila zajčji in kozji korant v Kuretovem času splošen pojav.

Na hišno dvorišče najprej priteče korant in z ruženjem oznani svoj prihod. Ko prideta gospodar ali gospodinja na hišni prag, korant zapleše in z ježevko zariše ris nad tlemi. Baba pristopi in vpraša gospodinja ali gospodarja, če bodo dali orati. Ko pristanejo, pokač zapoka z bičem, kujeki pa zdirjajo v krogu in vlečejo za sabo plug, ki ga drži za ročaj plužar ali eden od korantov. Baba poskakuje z njimi v krogu in seje pleve iz sejače. Po končanem oranju baba pristopi h gospodinjini sprejme plačilo: denar ali jajca in klobaso. Pristopijo tudi koranti, ki prosijo za denar in pokač, ki prosi denar za bičeve repke. Sledi pogostitev s pijačo pa tudi s pustnimi jedmi (vino, kruh, šunka, krofi).

Nastop oračev v pustni povorki ali na karnevalu je drugačen. Namesto gospodarja, ki naj bi skupino pričakal na hišnem pragu, nastopa lik brkatega moža v predpasniku, z balončkom vina v roku, ki vodi sprevod oračev.

Skupini oračev ponekod sledi rusa. To sta dva moža v ogrodju, pokritem z rjuho, da se jima vidijo samo noge. Sprednji moli skozi tkanino rusino glavo s strašljivim naturalističnim gobcem, kožnato glavo in rdečim jezikom. Glava je narejena tako, da se spodnja čeljust s potegom vrvice premika kot bi rusa odpirala gobec. Ruso vodi zanikrno oblečen gonjač, s klobukom, bičem in košem za krmo. Privede ruso do hiše in jo prodaja gospodarju. Medtem ko se pogajata za ceno, je rusa zelo nemirna in nagajiva. Večkrat potegne gonjača za sabo ali ga vrže na tla. Ko rusa nastopa v sprevodu, hlasta po gledalcih in po njihovih pokrivalih.

Muzikant s harmoniko nastopa včasih z orači, včasih pa z ruso. Omisljijo si ga samo večje in starejše skupine.

Orači na kmečkih dvoriščih zaorjejo ris za dobro letino, za debelo repo ali koren in za to prejmemjo plačilo. Prihod k hiši, nagovor, pogovor z gospodarjem ali gospodinjo, oranje, prejemanje darov ter pogostitev in ples korantov z domačimi, so glavne obredne sestavine šege.

Na pustni torek skupina ED Orači Okič cel dan obiskuje vasi, zaselke in samotne domačije na meji med občinama Videm in Cirkulane.

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

Nosilci izročila so v svojih krajih člani skupin in društev in posamezniki izven društev, ki so hkrati tudi učitelji pustnega naraščaja.

Danes je v Halozah znanih 9 skupin oračev, ki javno nastopajo. Njihovi sedeži so v Zgornjem Gruškovju (skupina Franca Svenška), v Podlehniku (skupina Martina in Stanka Večeriča in Gajškova skupina v Prosvetnem in turističnem društvu Podlehnik), v Slatini (skupina Rajka Lesjaka oz. njegovo Društvo za ohranjanje starih običajev v okviru Turističnega društva Cirkulane), Turistično društvo Klopotec v Halozah v Zgornjem Leskovcu, Etnografsko društvo orači Okič in Etnografsko društvo Orači Lancova vas. Zadnji dve skupini imata podmladek v obliki otroške skupine oračev. Te skupine vodijo predani posamezniki, ki si v svojem kraju prizadevajo za ohranjanje dediščine nasploh in še posebej dediščine »fašenka«.

Člani pustnih skupin sami izdelujejo opremo: oblačila in maske po vzoru iz preteklih obdobij. Znanje o tem zajema poznavanje gradiv, orodij in potrebnih veščin za izdelavo opreme. Najzahtevnejša je izdelava lika koranta pa tudi ruse in kujekov.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

Dejavnost oračev v pustnem času sloni na delu podeželskih kulturnih (etnografskih) društev, ki je dolgoročno zastavljeno. Nekatera so bila ustanovljena zgolj za ohranjanje in predstavljanje pustnih šeg, druga so splošna kulturna društva. Občine jim z rednimi razpisi nudijo minimalno finančno podporo. Nekateri skupine v zadnjem času sodelujejo tudi v čezmejnih projektih Interreg. Delo skupin je odvisno od ustvarjalnosti in avtoritete vodilnih članov. Težišče njihove dejavnosti se je zaradi sodelovanja na ptujskem karnevalu začelo sčasoma prenašati na gostovanja izven domačega kraja v Sloveniji in v tujini. Gostovanja registriranih aktivnosti skupin koordinira Turistično informativni center v Ptuj. V delovanju pustnih skupin je prisotna delna folklorizacija šege. Najboljše skupine sicer skrbijo za avtentično podobo likov in mask in tudi nastopajo še na tradicionalen način v domačem kraju, dopuščajo pa tudi nastopanje izven tradicionalnega ritualnega konteksta. Bližina karnevalskega mesta Ptuj motivira skupine oračev, hkrati pa povzroča zmanjšanje zanimanja za izvajanje šege v domačih vaseh. Temu je kriva tudi vse večja individualizacija na vasi, odseljevanje avtohtonega prebivalstva, priseljevanje t.i. vikendašev in splošna sprememba načina življenja. Močno tradicijo oračev v Halozah potrjujejo in dokazujejo občasne ad hoc skupine, ki se zberejo na pobudo posameznikov in, kot v preteklosti, opravljajo obredno oranje s pobiranjem denarja v sosednjih vaseh. Tak je primer skupine Franca Svenška v Zgornjem Gruškovu v Halozah.

Problem vseh pustnih skupin je novačenje novih članov. Mladino zanima samo modernejša oblika fašenka, ki se kaže v folklorizaciji in degradaciji tradicionalnih sestavin, npr. s pretiranim povečanjem števila korantov, z enakopravnim sodelovanjem obeh spolov in z gostovanjem v mestnih karnevalih. Zato nekatere skupine načrtno vzgajajo mlade z ustanavljanjem t.i. malih oračev. Tako delajo v Lancovi vasi, v Okiču in v Gerečji vasi.

Največja nevarnost za obstoj tradicionalne oblike oračev, kot obhodne šege, je postopno zmanjševanje zanimanja za delovanje v domačem kraju. Vse manj je starejših prebivalcev, ki jim obisk oračev pomeni nepogrešljiv dogodek v krogu letnih praznikov. Nekaterim skupinam se obhod po lastni vasi zdi premalo odmeven in preveč starinski. Vse več pa je možnosti za nastopanje izven izvirnega okolja, to je na pustnih karnevalih in povorkah.

Za ohranjanje dediščine pustnih oračev je najpomembnejše izobraževanje vodstev etnografskih (kulturnih) društev in članstva na različne načine. Za območje Haloz bi morali ustvariti zbirko dediščine oračev z dokumentacijskim centrom, ki bi bil na razpolago vsem društvom in posameznikom. Ta center bi organiziral izobraževalne delavnice na katerih bi prenašali znanje o tradicijskih oblikah pustovanja na mlajše člane. Znanje o tradicionalnem haloškem fašenku bi morali izdati v zborniku ali priročniku. Na podlagi tega znanja bi izdelali pustni kodeks haloškega fašenka.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

Najpomembnejšo vlogo imajo orači v tradicionalnem povezovanju ljudi v raztresenih haloških zaselkih. Velik je tudi njihov pomen v ptujskem karnevalu in v lokalnih pustnih povorkah. Vendar člani društva nimajo gnotne koristi od tega.

Vloga oračev in haloškega fašenka v lokalni turistični ponudbi še ni dorečena. Na tem področju je preveč površnosti in tudi nekoristnega poenostavljanja in potvarjanja tradicije. Pričakovane dejavnosti v zvezi s tem: Ustanovitev muzeja haloških oračev, vodenje turistov in demonstracija izdelovanja mask ter prikaz likov za turistične skupine.

9. Utemeljitev prijave

Danes je obhodna šega pustnega oranja za fašenk trdno zasidrana v kulturi Haložanov. Predstavlja pomemben dejavnik regionalne istovetnosti. Nastop oračev na lokalnih pustnih prireditvah je prestižnega pomena za posamezno skupino in za kraj iz katerega prihajajo.

Haloze so redko naseljene in med letom se prebivalci ne družijo vsakodnevno, kot so se nekdanj ob skupnih delih. Skupina oračev vsaj enkrat na leto združi ljudi v skupnem pričakovanju in veselju. Orači so gostoljubno sprejeti in niso redke hiše, kjer za njih pripravijo prave pojedine, v katerih prevladujejo mesne jedi. Orači prinesejo v hiše smeh, ples in pogovor. Njihovo pojavo, zlasti pisana oblačila, ples korantov, šale, norčije, glasbo, obredno oranje in staro ritualno voščilo za zdravje in bogat pridelek, ljudje dojemajo kot kulturno dobrino. Haloze so v očeh okoliškega prebivalstva, Štajerske in Slovenije prepoznane v pustnem času kot pokrajina oračev. Nikjer drugje v državi ne nastopajo orači tako strnjeno kot v Halozah, zato so lahko tudi primer nesnovne dediščine nacionalnega pomena. Aktivnosti povezane z vpisom v register bodo pripomogle k nadaljnjemu obstoju ED Orači Okič in bodo povečale možnosti, da se ohrani njihova znana podoba.

10. Stanje dediščine

Živa

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

Bibliografija:

Niko Kuret (1984), *Maske slovenskih pokrajin*. Cankarjeva založba, Ljubljana.

Andrej Brenc (2003), Pustni orači iz Zgornjega Gruškovja v Halozah. V: *O pustu, maskah in maskiranju* (ur. Jurij Fikfak, Aleš Gačnik, Naško Križnar, Helena L. Podlogar). Opera ethnologica slovenica, Ljubljana, str. 103-112.

Naško Križnar (2003), Skupne prvine pustovalske kulture na primerih vizualne dokumentacije. V: *O pustu, maskah in maskiranju* (ur. Jurij Fikfak, Aleš Gačnik, Naško Križnar, Helena L. Podlogar). Opera ethnologica slovenica, Ljubljana, str. 21-40.

Filmografija:

Leto oračev. Proizvodnja: AVL, 2006. Veliki in Mali Okič, Gruškovje, Videm pri Ptuj, Ljubljana in razni drugi kraji, 2005. Strokovno vodstvo in besedilo Naško Križnar, Beno Vidovič, snemalci Naško Križnar, Miha Peče, Marijan Vidovič, Sašo Kuharič, Drago Kokolj, asistent Sašo Kuharič, montaža Miha Peče, režija Naško Križnar. Izvirno gradivo: mini DV. Trajanje 38 min.

Video

Odlomek iz navedenega etnografskega filma.

Fotografije

Fotografije

Podnapisi k fotografijam:

01 – Skupina oračev, Cirkulane 2007

02 – Baba s plugecom, Ptuj 2007

03 – Pokač, Cirkulane 2007

04 – Kujeki brez kap in baba, Cirkulane 2007

05 – Zajčji in kozji korant v gostilni, Cirkulane 2007

06 – Godec, Cirkulane 2007

07 – Rusa in furman, Veliki Okič 2007

Avdio

12. Povezave na zbirke

Etnološko podobo oračev preučujejo in hranijo v svojih zbirkah Pokrajinski muzej Ptuj, ZRS Bistra Ptuj, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU in sami nosilci šege.

Pokrajinski muzej Ptuj

<http://www.pok-muzej-ptuj.si/>

ISN ZRC SAZU / AVL: <http://www.zrc-sazu.si/isn/avdiovizualnilab.htm>,

<http://isn.zrc-sazu.si/index.php?q=sl/node/45>

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Naško Križnar

Naslov

Novi trg 2, 1000 Ljubljana

Telefon/fax

Tel. 01 4706 343

E-pošta

nasko@zrc-sazu.si

Web

14. Datum predloga

9.9.2008

Republika Slovenija

Ministrstvo za kulturo

Koordinator za živo dediščino

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

2. Ime

Orači - Okič

3. Vrsta

Šege in navade

4. Tip

Letne šege

5. Opis dediščine

Orači so živ pojav pustovalske kulture, razširjen v večji meri v severovzhodni Sloveniji, zlasti v pokrajinah: Mursko polje, Ptujsko in Dravsko polje in Haloze. Pustno oranje je obhodna šega. Orači so dobro raziskana in dokumentirana pustna skupina.

ED Orači Okič ima v svoji sestavi dve sekciji: orače in ruso. Orače sestavljajo: tri do šest konjičev (kujekov), pokač, baba, en ali več korantov in muzikant.

Opis tradicionalne aktivnosti:

Na hišno dvorišče najprej priteče korant in z ruženjem oznani svoj prihod. Ko prideta gospodar ali gospodinja na hišni prag, korant zapleše in z ježevko zariše ris nad tlemi. Baba pristopi in vpraša gospodinjjo ali gospodarja, če bodo dali orati. Ko pristanejo, pokač zapoka z bičem, kujeki pa zdirjajo v krogu in vlečejo za sabo plug, ki ga drži za ročaj plužar ali eden od korantov. Baba poskakuje z njimi v krogu in seje pleve iz sejače. Po končanem oranju baba pristopi h gospodinjji in sprejme plačilo: denar ali jajca in klobaso. Pristopijo tudi koranti, ki prosijo za denar in pokač, ki prosi denar za bičeve repke. Sledi pogostitev s pijačo pa tudi s pustnimi jedmi (vino, kruh, šunka, krofi).

Skupini oračev sledi rusa. To sta dva moža v ogrodju, pokritem z rjuho, da se jima vidijo samo noge. Ruso vodi zanikrno oblečen gonjač, s klobukom, bičem in košem za krmo. Privede ruso do hiše in jo prodaja gospodarju.

Aktivnost skupine:

Na pustni torek skupina ED Orači Okič cel dan obiskuje vasi, zaselke in samotne domačije na meji med občinama Videm in Cirkulane. Druge pustne dni nastopajo na karnevalskih povorkah v Cirkulanah, v Vidmu pri Ptujju in na ptujskem karnevalu, razen tega pa še na priložnostnih gostovanjih v Sloveniji in v tujini.

Razvojna vprašanja:

Problem vseh pustnih skupin je novačenje novih članov. Mladino zanima samo modernejša oblika fašenka, ki se kaže v folklorizaciji in degradaciji tradicionalnih sestavin, npr. s pretiranim povečanjem števila korantov, z enakopravnim sodelovanjem obeh spolov in z gostovanjem v mestnih karnevalih. Zato ED Orači Okič načrtno vzgaja mlade z ustanavljanjem t.i. malih oračev.

Velika nevarnost za obstoj tradicionalne oblike oračev, kot obhodne šege, je tudi postopno zmanjševanje zanimanja za delovanje v domačem kraju. Vse manj je starejših prebivalcev, ki jim obisk oračev pomeni nepogrešljiv dogodek v krogu letnih praznikov.

6. Stanje dediščine

Živa

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

Etnografsko društvo Orači Okič

Naslov

Veliki Okič 2, 2285 Zg. Leskovec

Telefon/fax

tel. 051 424 606

E-pošta

Web

<http://www.videm.si/podrocje.aspx?id=118>

8. Kraj

Veliki Okič, občina Videm pri Ptujju

9. GIS

--

10. Prostor dediščine

Veliki Okič in Mali Okič ter vasi, zaselki in samotne domačije na meji med občinama Videm in Cirkulane.

11. Varstveni režim glede na status dediščine

register

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Haloze - Pokrajina oračev

13. Pristojnosti

Etnologija

14. Povezave z ustanovami

Pokrajinski muzej Ptuj

<http://www.pok-muzej-ptuj.si/>

ISN ZRC SAZU / AVL: <http://www.zrc-sazu.si/isn/avdiovizualnilab.htm>

<http://isn.zrc-sazu.si/index.php?q=si/node/45>

15. Povezave z registri

Register premične dediščine (maske)

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

Prijava: 16.6.2008

Izdelava lista: 26.9.2008

17. Priloge

Fotografije

Podnapisi k fotografijam:

01 – Skupina oračev, Cirkulane 2007

02 – Baba s plugecom, Ptuj 2007

03 – Pokač, Cirkulane 2007

04 – Kujeki brez kap in baba, Cirkulane 2007

05 – Zajčji in kozji korant v gostilni, Cirkulane 2007

06 – Godec, Cirkulane 2007

07 – Rusa in furman, Veliki Okič 2007slovenica, Ljubljana, str. 103-112.

Video

Odlomek iz navedenega etnografskega filma Leto oračev.

2

Republika Slovenija

Ministrstvo za kulturo

Koordinator za živo dediščino

PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

Izdelovanje kurentij

2. Vrsta

Gospodarska znanja

3. Tip

Izdelovanje opreme, orodij in strojev

4. Kraj

Spuhlja, občina Ptuj

5. Prostor ali območje dediščine

Vplivno območje prijavljene dejavnosti sta predvsem Ptujsko in Dravsko polje, posamezni izdelki pa se nahajajo tudi pri zasebnikih izven tega območja v Sloveniji in v Evropi.

Izdelovanje kurentij se odvija v zasebnih prostorih, ki niso spomeniško zaščiteni.

6. Predstavitev dediščine

Kurent ali korant, kakor mu pravijo na podeželju, je najbolj priljubljen in najbolj množičen tradicionalni pustni lik na širšem Ptujskem območju. Po verovanju naj bi preganjal zimo in prebujal naravo k pomladnemu življenju in rasti. Na vprašanje, od kod izvira, še vedno nimamo natančnega odgovora. Vsekakor pa ni osamljen pojav, sorodne like lahko najdemo tudi drugod po Evropi.

Korantovi opremi rečejo kurentija. Najvažnejši delo kurentije je kapa. Po njih se koranti razlikujejo med seboj. Na Ptujskem polju imajo ušesa iz puranovih ali gosjih peruti in rogove iz slame ali lesa, obdane z usnjem. V Halozah in na Dravskem polju pa imajo na kapi prave goveje rogove ter ušesa iz kožuha ali usnja. Korant je oblečen v kožuh, prepasan je z verigo, na kateri je pet kravjih zvoncev, obut v visoke čevlje in rdeče ali zelene pletene nogavice. V roki vihti ježevko, debelejšo palico, opeto z ježevo kožo.

Nekatere pustne skupine same izdelujejo kurentije, nekatere jih naročajo pri redkih izdelovalcih.

Danes ločimo predvsem dve vrsti izdelovalcev kurentij. V prvo sodijo redki posamezniki, ki za izdelavo kurentij uporabljajo pretežno doma razpoložljive materiale. Njihovi izdelki so namenjeni predvsem za lastno uporabo in niso namenjeni širši prodaji. Takšen izdelovalec je Franc Svenšek iz Zgornjega Gruškovja v Halozah. Med redkimi tradicionalnimi pustnimi skupinami lahko izpostavimo tudi skupino pustnih oračev iz Malega Okiča v Halozah, kjer člani Etnografskega društva Okič sami izdelujejo kurentije iz zajčje in kozje kože za lastne potrebe

V drugo skupino izdelovalcev, ki je po številu bolj množično zastopana, pa sodijo izdelovalci, ki svoje izdelke prodajajo zainteresiranim strankam. Za izdelavo kurentij uporabljajo surovine, ki jih kupujejo tudi izven lokalnega območja (kože v Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem, zvonce na Gorenjskem ali v Švici). Mednje te izdelovalce sodi tudi znani izdelovalec kurentij Marko Klinc iz Spuhlje. Nekateri izdelovalci imajo to dejavnost tudi registrirano, več pa je takih, ki jim le-ta pomeni dodaten vir zaslužka le v času pred in med pustovanjem. Med izdelovalci »novodobnih« kurentij lahko omenimo še Zlatka Forštnariča iz Budine pri Ptuj, katerega postopki izdelave so zelo podobni Klinčevim.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

Marko Klinc ml.

Funkcija v okviru prijavljene dediščine

Lastnik podjetja Marko Klinc s.p. Tapetništvo in izdelovalec ter vodja proizvodnje opreme za kurente.

Naslov,

Spuhlja 25, 2250 Ptuj

Telefon/fax,

Tel.: 02/7711840; fax.: 02/7711843

E-pošta

mklinc@siol.net

Web

www.tapetnistvo-klinc.si

8. Opis

a) Strokoven in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt.

Za izdelavo korantije Marko Klinc potrebuje pet do sedem ovčjih kož, usnje, gosje ali puranje peruti, goveje rogove, ježevo kožo idr. Zvonce in gamaše pa kupi drugod. Najzahtevnejša je izdelava kape. Najprej izdelava osnovo iz usnja z odprtini za oči, nos in usta. Pobarva jo oz. okraši naličje, pritrdi nos, ušesa in rogove. Osnovo obda z ovčjo kožo, pod nosom pritrdi sirkove brke, okrašen jezik ter na vrvico nanizan fižol, ki predstavlja zobe. Za izdelavo korantije, ki tehta od 20 do 30 kilogramov, potrebuje približno dva dni, izdelovati pa jih prične v mesecih pred pustom. Kljub temu, da je cena zanjo dokaj visoka, je naročil iz leta v leto več.

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

Marko Klinc (ml.) izdeluje korantije od leta 1985. Obrt ima registrirano, primarna dejavnost je tapetništvo. Izdelovanja se je naučil od svojega očeta, Marka Klinca st., ki je bil rojen v Markovcih in je prvi začel izdelovati korantove opreme od sredine sedemdesetih let dvajsetega stoletja tudi za druge ljudi in ne samo zase. Z izdelovanjem korantij se ukvarja vsa družina Klinc, v času pred pustom. Ponavadi začnejo takoj po novem letu in nadaljujejo z dejavnostjo vse do konca pusta. Pri izdelavi pomagata brat Vlado Klinc, ki po večini izdeluje končno verzijo kape, žena Angela, ki riše oči na obraz korantove kape, večine izdelovanja korantij pa se uči tudi Markov sin Primož.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

Zaradi velikega povpraševanja ima ta dejavnost do nadaljnjega dobro perspektivo, vprašljive pa ostajajo nadaljnje modifikacije koranta, kot tudi uporaba novih surovin in postopkov njegove izdelave. Dediščina se v družini vsekakor nadaljuje, zato varstveni režim še ni potreben. Hčerka Monika študira etnologijo, da bi okrepila družinsko podjetje s strokovnim znanjem o ljudski kulturi.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

Zanimanje za kurentije je veliko. Uporabljajo se v kontekstu tradicionalnih in sodobnih pustovanj na Ptujem karnevalu pa tudi na različnih drugih prireditvah (zlasti pustnih) širom Slovenije in Evrope. Korant je danes razen vloge v tradicionalnem fašenkju pridobil tudi vlogo simbola mesta Ptujja in v turističnih gradivih tudi simbola Slovenije. Je glavni lik na Ptujem karnevalu in bi ga bilo možno tako v gospodarstvu kot v turizmu uporabljati še v večji meri kot doslej. Marko Klinc izdeluje kurentije po naročilu posameznikov tudi za dekorativne namene. Vloga izdelovalcev se bo sčasoma še povečala, saj bodo vedno pomembnejši za ohranjanje kulturnega izročila.

9. Utemeljitev prijave

V severovzhodnem delu Slovenije so tradicionalna pustovanja, vezana na lik koranta zelo živa. Povpraševanje po korantovi opremi je zelo veliko. Posamezni izdelovalci kot je Marko Klinc imajo zelo pomembno vlogo prenašalcev izročila, hkrati pa lahko s spreminjanjem korantovega likavplivajo na razvoj pustovalske kulture. Zato je uvrstitev njihove dejavnosti v register žive kulturne dediščine izjemnega pomena za ohranjanje tradicionalne pustovalske kulture v Sloveniji.

10. Stanje dediščine

živa

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

Gačnik, Aleš (2004), Dediščina kurenta v kulturi Evrope: etnološko muzeološki vidik. Ptuj, Znanstvenoraziskovalno središče Bistra.

Kuret, Niko (1984) Maske slovenskih pokrajin. Ljubljana, Cankarjeva založba in Znanstveno raziskovalni center SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje.

Video

Arhiv Ptujem muzeja, Arhiv PTV (Ptujem televizije) Tinčka Ivanuša, prispevki drugih medijskih hiš.

Fotografije

Fototeka Pokrajinskega muzeja Ptuj, fototeka Aleša Gačnika

Avdio

12. Povezave na zbirke

Pokrajinski muzej Ptuj, Slovenski etnografski muzej, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Dr. Aleš Gačnik, Andrej Ferletič, Monika Klinc

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Naslov

Dr. Aleš Gačnik:
Monika Klinc: Spuhlja 25, 2250 Ptuj

Telefon/fax

Aleš Gačnik: 041 854265
Monika Klinc: Tel.: 02/7711842 ali
GSM: 031382511

E-pošta

Aleš Gačnik:
Monika Klinc:
klinc.monika@gmail.com

Web

14. Datum predloga

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

2. Ime

Izdelovanje kurentij

3. Vrsta

Gospodarska znanja

4. Tip

Izdelovanje opreme, orodij in strojev

5. Opis dediščine

Kurent ali korant je najbolj priljubljen in najbolj množičen tradicionalni pustni lik na širšem Ptujskem območju. Korantovi opremi rečejo kurentija. Najvažnejši delo kurentije je kapa. Po njih se koranti razlikujejo me seboj. Na Ptujskem polju imajo ušesa iz puranovih ali gosjih peruti in rogove iz slame ali lesa, obdane z usnjem. V Halozah in na Dravskem polju pa imajo na kapi prave goveje rogove ter ušesa iz kožuha ali usnja. Korant je oblečen v kožuh, prepasan je z verigo, na kateri je pet kravjih zvoncev, obut v visoke čevlje in rdeče ali zelene pletene nogavice. V roki vihti ježevo, debelejšo palico, opeto z ježevo kožo.

Danes ločimo predvsem dve vrsti izdelovalcev kurentij. V prvo sodijo redki posamezniki, ki za izdelavo kurentij uporabljajo pretežno doma razpoložljive materiale. Njihovi izdelki so namenjeni predvsem za lastno uporabo in niso namenjeni širši prodaji.

V drugo skupino izdelovalcev pa sodijo izdelovalci, ki svoje izdelke prodajajo zainteresiranim strankam. Za izdelavo kurentij uporabljajo surovine, ki jih kupujejo tudi izven lokalnega območja (kože v Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem, zvonce na Gorenjskem ali v Švici). Med te izdelovalce sodi tudi znani izdelovalec kurentij Marko Klinc iz Spuhlje.

Za izdelavo korantije Marko Klinc potrebuje pet do sedem ovčjih kož, usnje, gosje ali puranje peruti, goveje rogove, ježevo kožo idr. Zvonce in gamaše pa kupi drugod. Najzahtevnejša je izdelava kape. Najprej izdelava osnovo iz usnja z odprtini za oči, nos in usta. Pobarva jo oz. okraši naličje, pritrdi nos, ušesa in rogove. Osnovo obda z ovčjo kožo, pod nosom pritrdi sirkove brke, okrašen jezik ter na vrstico nanizan fižol, ki predstavlja zobe. Za izdelavo korantije, ki tehta od 20 do 30 kilogramov, potrebuje približno dva dni, izdelovati pa jih prične v mesecih pred pustom. Kljub temu, da je cena zanjo dokaj visoka, je naročil iz leta v leto več.

Marko Klinc (ml.) izdeluje korantije od leta 1985. Obrt ima registrirano, primarna dejavnost je tapetništvo. Izdelovanja se je naučil od svojega očeta, Marka Klinca st., ki je bil rojen v Markovcih in je prvi začel izdelovati korantove opreme tudi za druge ljudi in ne samo zase. Z izdelovanjem korantij se ukvarja vsa družina Klinc. Ponavadi začnejo takoj po novem letu in nadaljujejo z dejavnostjo vse do konca pusta. Marko Klinc izdeluje kurentije po naročilu posameznikov tudi za dekorativne namene. Zaradi velikega povpraševanja ima ta dejavnost do nadaljnjega dobro perspektivo. Tradicija izdelovanja korantij se v družini nadaljuje, zato poseben varstveni režim ni potreben. Posamezni izdelovalci kot je Marko Klinc imajo zelo pomembno vlogo prenašalcev izročila, hkrati pa lahko s spreminjanjem korantovega lika vplivajo na razvoj pustovalske kulture. Zato je uvrstitev njihove dejavnosti v register žive kulturne dediščine izjemnega pomena za ohranjanje tradicionalne pustovalske kulture v Sloveniji.

6. Stanje dediščine

živa

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

Marko Klinc ml.

Naslov

Spuhlja 25, 2250 Ptuj

Telefon/fax

Tel.: 02/7711840; fax.: 02/7711843

E-pošta

mklinec@siol.net

Web

www.tapetnistvo-klinc.si

8. Kraj

Spuhlja, občina Ptuj

9. GIS

10. Prostor ali območje dediščine

Vplivno območje prijavljene dejavnosti sta predvsem Ptujsko in Dravsko polje, posamezni izdelki pa se nahajajo tudi pri zasebnikih izven tega območja v Sloveniji in v Evropi. Izdelovanje kurentij se odvija v zasebnih prostorih, ki niso spomeniško zaščiteni.

11. Varstveni režim glede na status dediščine

Nacionalni register

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Ptujski karneval, Orači, Izdelovalci korantij

13. Pristojnosti

Etnologija

14. Povezave z ustanovami

Pokrajinski muzej Ptuj, Slovenski etnografski muzej, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

15. Povezave z drugimi registri

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

Prijava:

Izdelava lista:

17. Priloge

Arhiv Ptujskega muzeja, Arhiv PTV (Ptujске televizije) Tinčka Ivanuša, prispevki drugih medijskih hiš. Fototeka Pokrajinskega muzeja Ptuj, fototeka Aleša Gačnika

3

Republika Slovenija

Ministrstvo za kulturo

Koordinator za živo dediščino

PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

Škofjeloški pasijon

2. Vrsta

Uprizoritve in predstavitve

3. Tip

Gledališče

4. Kraj

Škofja Loka, Občina Škofja Loka

5. Prostor ali območje

Staro mestno jedro srednjeveškega mesta Škofja Loka, ki je z zakonom o varstvu kulturne dediščine razglašeno za kulturni spomenik I. varstvenega režima, z ožjo mestno okolico.

Glej: Register nepremične dediščine: <http://giskd.situla.org/>, EŠD 737

6. Predstavitve dediščine

Škofjeloški pasijon ali Processio locopolitana, ki ga je leta 1721 napisal škofjeloški kapucin pater Romuald Marušič, je najstarejše v celoti ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku in edinstvena priča srednjeveško – baročne dramatizacije ter tedanjega govornega jezika.

Tako po literarno zvrstni kot po tekstološki plati gre za enega zadnjih ostankov srednjeveških spokorniških procesij v Evropi. Ker se je izvajal še v dobi baroka, je prevzel baročne uprizoritvene značilnosti. Nedvomno spada med največje kulturne bisere slovenskega prostora, pomemben pa je tudi v evropskem folklorno – dramskem kontekstu, saj je edinstven po načinu izvedbe, predvsem zaradi zelo razvite dramatizacije, ki se izvaja v obliki procesije, kar je redkost. Izjemnega pomena je, da je v njem prvič izpričana umetnostna zvrst slovenskega jezika, poleg tega pa za sedaj predstavlja edino, v celoti ohranjeno, režijsko pasijonsko knjigo v evropskih deželah tedanjega časa. Prav ta režijska knjiga s svojo vsebino in obliko kaže na nesnovno kulturno dediščino, saj je vsak dramski tekst v prvi vrsti napisan za uprizorjanje in ne za branje. Po več stoletnem premoru je bil spet uprizorjen v postno velikonočnem času leta 1999 in 2000, naslednjič bo uprizorjen leta 2009.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

Občina Škofja Loka - zanj župan Igor Draksler

Funkcija v okviru prijavljene dediščine

Producerski in administrativni okvir prireditve.

Naslov

Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka

Telefon/fax,

Tel.: 04 51 12 300, fax.: 04 51 12 318

E-pošta

obcina@skofjaloka.si

Web

www.skofjaloka.si

8. Opis

a) Strokovno in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt.

Škofjeloški pasijon je spokorniška pasijonska procesija, ki se uprizarja v velikonočnem času.

V njej nastopa 640 igralcev, od tega 80 konjenikov.

Procesijska oblika uprizoritve pomeni, da se kostimirane igralske skupine druga za drugo pomikajo v sprevedu, nato pa na vnaprej določenih prizoriščih odigrajo svoje prizore. Prav igrani prizori, med katerimi so dramsko najbolj oblikovani Raj, Zadnja večerja in Glej človek, pa procesijsko predstavitev že pripeljejo v območje gledališča.

Tematsko Škofjeloški pasijon predstavlja Kristusovo trpljenje, torej dogajanje od Cvetne nedelje do pokopa na Veliki petek, v trinajstih prizorih, ki so razdeljeni v 20 slik.

Pasijon ima dva poglobljena razdelka. V prvem govori o človekovem padcu v greh, ki je delo hudobnega duha, v drugem pa prikazuje Kristusovo trpljenje, s katerim je človek odrešen. Pasijonska procesija združuje trojni namen: poučni, spodbudni in dejavni. Človek naj spozna greh in njegove posledice, ob Kristusovem trpljenju naj se zave svoje grešnosti in naj se potruzi za popljšanje.

Množica nastopajočih se pripravi na predstavo v prostorih nekdanje vojašnice na Partizanski cesti (za Mestnim pokopališčem) in se nato odpravi po cesti v staro mestno jedro, mimo Kapucinske cerkve in samostana, čez Kapucinski most in skozi Mestna vrata do Mestnega trga, kjer je na njegovem osrednjem delu, pred Kužnim znamenjem, osrednje prizorišče (prizorišče A). Na tem mestu se prvič odigrajo vsi prizori pasijona. Gledališka procesija gre nato naprej po Kopaljski ulici, kjer na koncu Mestnega trga pride do prizorišča Pod gradom (prizorišče B), ki je postavljeno na razširitvi trga pred Upravno enoto Škofja Loka. Tu se prizori odigrajo drugič. Pasijon potuje po mestu naprej do znamenja, spet obrne nazaj proti mestu in začenja pot proti tretjemu prizorišču na Spodnjem trgu (prizorišču C), ki je postavljeno tik ob križišču poti Škofja Loka – Puštal – Poljanska dolina. Tu se prizori odigrajo tretjič. Procesija igralcev in konjenikov nato nadaljuje pot do zadnjega prizorišča, na Spodnjem trgu, pred staro mestno Kaščo (prizorišče D). Ko so vsi prizori odigrani tudi tam, celotna gledališka zasedba nadaljuje pot do prostorov odkoder je krenila in tako zaključi svoj pasijonski krog, ki hkrati simbolizira življenjski krog.

Nastopajoči prihajajo iz celotnega nekdanjega Freisinškega posestva, kar danes pomeni, iz mestnega jedra Škofje Loke in njene okolice (Reteče, Sveti duh, Sora, Žabnica), iz Poljanske doline (Žiri, Gorenja vas, Poljane), iz Selške doline (Sorica, Železniki, Selca, Bukovica) .

V preteklosti je Škofjeloški pasijon režiral o. Romuald, nato leta 1936 Tine Debeljak v Škofji Loki (statična postavitev); nato leta 1965 Mirko Mahnič v tržaškem Slovenskem gledališču (naslov Veliki slovenski pasijon – tri daljše, tematsko zaokrožene celote / prvi dve sestavljeni iz ljudskega blaga, tretja pa je bila nekoliko skrajšan Škofjeloški pasijon), nato leta 1999 in 2000 Marjan Kokalj, ki je opravil rekonstrukcijo in se najbolj približal o. Romualdu. Zanimiva je tudi postavitev Škofjeloškega pasijona leta 2000 v SNG Drama v Ljubljani, režiserke Mete Hočevar.

V velikonočnem času leta 2009 bo pasijon ponovno zaživel na ulicah in trgih Škofje Loke. V marcu in aprilu bo odigranih 8 predstav, ki bodo obdržale izvirno procesijsko predstavitev. Pričakuje se, da ga bo v naslednjem letu obiskalo nad 30.000 ljudi.

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

Danes se vedenje in znanje o pasijonu prenaša pismeno. Besedila in scenarij so napisani in dostopni vsem nastopajočim. Iz generacije v generacijo se na tradicionalen način prenaša spomin na sodelovanje prednikov pri pasijonu. Vsem so na razpolago članki, fotografije in videoposnetki. Ob pasijonu se je razvilo znanje o dediščini časa, v katerem je nastal pasijon. Ob vseh predstavah so obiskovalcem na voljo postne jedi iz časa pasijona. Na ta način se prenaša znanje o kulturni dediščini v širši prostor današnje kulture.

Izkušnje iz priprav na uprizoritev kažejo, da menjave igralcev niso problematične, saj igralci svoje vloge cenijo in spoštujejo. Do zamenjav prihaja iz različnih opravičljivih razlogov, vendar se to ne zgodi pogosto. V nekaterih prizorih so vloge starostno pogojene in zato po devetih letih potrebne zamenjave, kar je sicer zelo občutljivo vprašanje, saj so igralci običajno močno navezani na svoje vloge. Vendar tudi v tem primeru ni težko dobiti novih igralcev, saj nove generacije želijo sodelovati pri pasijonu. To je razveseljivo dejstvo, ki kaže na navezanost ljudi na tradicijo.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

Za oživljanje pasijona v našem času je zaslužen posluš različnih cerkvenih in posvetnih ustanov in angažiranost ljubiteljskih gledališč. Prostovoljna udeležba ljubiteljskih igralcev ter konjenikov omogoča nadaljevanje tradicije in zanimanja ter sodelovanja prebivalcev širšega območja Škofje Loke pri nastajanju predstave. V priprave so vključeni obrtniki oblačilne in lesne stroke ter izdelovalci raznih predmetov, ki služijo kot rekviziti pri predstavi.

Pri varovanju pasijonske dediščine velja paziti, da ne bi prišlo do popačenj v obliki nekakšnih »karnevalskih sprevodov«!

Pasijon lahko ovira oz. ogrožajo predvsem nepoznavanje in predsodki, tako kot npr. v letih polpretekle zgodovine, ko se ga ni dalo uprizarjati iz omenjenih razlogov. Treba je poudariti, da je pasijon v prvi vrsti kulturni dogodek, z izvorno krščansko vsebino, ki v zgodovini slovenske kulture nastopa kot njen konstitutivni del. Ogroža ga lahko tudi naš brezbrizen in nemaren odnos do duhovnega in kulturnega bogastva na splošno in vse preveč značilna slovenska manjvrednostna drža: kar je domače, ni nič vredno, samo tuje ima veljavo.

Ciklično uprizarjanje Škofjeloškega pasijona je temelj za kontinuiteto in pogoj za prenos Škofjeloškega pasijona iz generacije v generacijo, zato upamo, da nam ga bo v prihodnje uspelo uprizarjati brez nepotrebnih prekinitev. Občina Škofja Loka je sprejela odlok po katerem se rekonstrukcija Škofjeloškega pasijona uprizarja vsakih 9 let. Kljub temu bi bilo dobrodošlo sofinanciranje države, s čimer bi se organizatorji in izvajalci obvezali, da bodo ohranjali podobo pasijona, ki izhaja iz starodavnega izvirmika.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

V letih 1999 in 2000 si je Škofjeloški pasijon ogledalo 53.000 ljudi, kar ga uvršča na prvo mesto v sklopu tovrstnih predstav. S svojim izvornim konceptom uprizoritve predstavlja svojevrsten dogodek in največjo gledališko predstavo na prostem v Sloveniji. Njegov pomen sega izven cerkvenih okvirov na področje izobraževanja, kulture in kulturnega turizma.

9. Utemeljitev prijave

Škofjeloški pasijon predstavlja eno največjih dragocenosti srednjeveškega mesta Škofje Loke, edinstven del kulturne zgodovine slovenskega naroda in ima velik pomen tudi v Evropskem prostoru. Kot tak predstavlja pomemben vir za preučevanje splošne kulture tedanjega časa, ki je privlačno in skrivnostno za današnjega gledalca, za novodobne umetniške ustvarjalce pa vir navdiha.

Pasijon je omenjen v priročnikih slovenske literarne zgodovine, posebej ga obravnava literatura o zgodovini slovenske dramske umetnosti. Ohranitev jezikovne podobe omogoča vpogled v tedanjo leksiko in skladnjo, ki je v marsičem presenetljivo podobna današnji, kar dokazuje jezikovno zrelost. Rovtarsko in Gorenjsko narečje, katerega vpliv je čutiti v zapisu pasijona, je še vedno precej prisotno v tem delu Slovenije, zato pomeni za prebivalce na Škofjeloškem potrditev njihove narečne tradicije in vzpodbudo k ohranjanju le-te. Pasijon razkriva pristop tedanjih kapucinov do ljudi, izkazuje njihovo skromnost in globoko mistiko v zanimivem dialogu z ljudskimi predstavami. Občutiti je mogoče veliko prizadevanje za avtentično podano vsebino, dobro dramatisacijo, upoštevanje krajevne tradicije (ne vsiljevanje npr. nemške ali italijanske) ter velik smisel za estetiko pri pisanju in uprizarjanju. Ponovno uprizarjanje nam torej širi pogled na zgodovino umetniškega ustvarjanja pri Slovencih.

Poslanstvo Škofjeloškega pasijona je ohranjanje in nadgrajevanje te kulturne dediščine, aktivno in prostovoljno povezovanje društev in posameznikov na loškem območju ter promoviranje loškega območja kot prostora z izjemno bogato in raznoliko kulturo.

Zaradi njegovih značilnosti in pomena je prav, da Škofjeloškemu pasijonu omogočimo mesto v nacionalnem registru.

10. Stanje dediščine

revitalizirana

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

- Mantuani, Josip:** Pasijonska procesija v Loki. V Ljubljani : J. Blasnika Nasl., 1917
- Kuret, Niko:** Slovenski pasijon : prolog, predigra, štirinajst slik in zaključni zbor : po rokopisu škofjeloške pasijonske procesije iz leta gospodovega 1721. V Kranju : Založba Ljudskih iger, 1934
- Debeljak, Tine:** Škofjeloška pasijonska procesija in razvoj pasijonskih iger sploh. V: Škofja Loka in njen okraj v luči gospodarskih in kulturnih prizadevanj / uredila: Rudolf Andrejka, France Planina. - Škofja Loka : Odbor za I. obrtno-industrijsko razstavo, 1936. - Str. 53-58.
- O. Romuald:** Škofjeloški pasijon. Faksimile. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1972, ZBIR.: Monumenta litterarum Slovenicarum ; 11)
- Krek, Janko:** Škofja Loka skozi stoletja : (priredba). Škofja Loka : Loško gledališče z odborom za prireditve, 1973
- Kuret, Niko:** O. Romuald-Lovrenc Marušič, Škofjeloški pasijon. V: Traditiones. 2 (1973), str. 2659-270.
- Pogačnik, Jože:** Slowenische Texte aus dem 17. und 18. Jh. München : Verlag O. Sagner, 1981
ZBIRKA: (Specimina Philologiae Slavicae ; Bd 36), (Materialien zum Curriculum der west- und südslawischen Linguistik ; Nr. 7)
- O. Romuald:** Škofjeloški pasijon : preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1987. ZBIR.: Knjižnica Kondor ; zv. 238
- Pretnar, Tone:** O rimi v besedilu Maruščevega Škofjeloškega pasijona. V: Iz zgodovine slovenskega verznege oblikovanja / Tone Pretnar. - Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1997. - (Razprave Filozofske fakultete). Str. 98-103.
- Križnar, Franc:** Glasbena dramaturgija Škofjeloškega pasijona. V: Loški razgledi. 38 (1991), str. 131-170. Ilustr.
- Benedik, Metod:** "La passione", primo testo drammatico della lingua Slovena. V: Il teatro e la Bibbia / a cura di Federico Doglio. - Roma : Garamond, cop. 1995. str. [192]-201.
- Kokalj, Marjan:** Režia Škofjeloškega pasijona v širšem smislu. V: Loški razgledi. Letn. 46 (1999), str. 115-158.
- Kokalj, Marjan:** Seznam igralcev in statistov Škofjeloškega pasijona 1999. V: Loški razgledi. Letn. 46 (1999), str. 159-165.
- Faganel, Jože:** Škofjeloški pasijon. V: Enciklopedija Slovenije / [glavni urednik Marjan Javornik. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1987-2002. Zv. 13: Š-T (1999), str. 55.
- Kokalj, Marjan:** Uprizoritev Škofjeloškega pasijona v letu 1999. V: Škofjeloški pasijon / [oče Romuald - Lovrenc Marušič. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1999. - (Zbirka Klasiki Kondorja ; 30). Str. 239-244.
- Kokalj, Marjan:** Vtisi igralcev in sodelujočih. V: Loški razgledi. Letn. 46 (1999), str. 195-210.
- Ledinek, Špela:** Oris prehrane v prvi polovici 18. stoletja na Škofjeloškem. Loški razgledi 46, str. 85-104.
- Rovtar, Bernarda:** Zvrstna opredelitev Škofjeloškega pasijona. V: Tretji dan. Let. 28, št. 4 (apr. 1999), str. 52-59.
- Rovtar, Bernarda:** Zvrstna opredelitev Škofjeloškega pasijona. V: Loški razgledi. Letn. 46 (1999), str. 23-45.
- Rovtar, Bernarda:** Zvrstna opredelitev Škofjeloškega pasijona, II. V: Tretji dan. Let. 28, št. 5 (maj 1999), str. 31-42.
- O. Romuald:** Škofjeloški pasijon : preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila
Ljubljana : Mladinska knjiga, 1999. ZBIR.: (Zbirka Klasiki Kondorja ; 30)
- O. Romuald:** Škofjeloški pasijon : preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila
Ljubljana : Mladinska knjiga, 1999
- Benedik, Metod:** Passionsspiele von Škofja Loka. V: Wiener Provinzbote der Kapuziner. Letn. 57, št. 2 (2000), str. 154-158.
- Žargi, Nina:** Škofjeloški pasijon in njegova revitalizacija: seminarska naloga I. Ljubljana : [N. Žargi], 2000
- Marin, Marko:** La Simultanéité dans la Théâtre Slovène des Moien : age et les beaux-arts. V: Acting space and perception / International Federation for Theatre. Research, Theatre Historiography Working

Group. - Lyon : FIRT, 2000. – F. 127-137.

Kokalj, Marian: Škofjeloški pasijon kot ljudska igra v današnjem času: od teorije do praktične eksperimentalne rekonstrukcije kot aplikacije kulturne dediščine : A-diplomska naloga, Maribor : [M. Kokalj], 2002

Križnar, Franc: Nova glasba za dvoje "novih" postavitev Romualdovega "Škofjeloškega pasijona" v letih 2000-2002 = Nouvelle musique pour deux nouvelles mises en scène de la "Pasion da Škofja Loka" de Romuald

en 2000 et en 2002. V: Muka kao nepresušno nadahnuće kulture / [urednik Jozo Čikeš]. – Zagreb : Udruga Pasijska baština, 2004. - (Pasijska baština, 2004). Str. 516-539.

Thaler, Darja: Družbene implikacije škofjeloškega pasijona in njegov pomen za identiteto Škofjeločanov : Magistrsko delo, Ljubljana : [D. Thaler], 2005

Florjančič, Alojzij Pavel: Škofjeloški pasijon 2007 : [katalog k pasijonski izmenjavi Muzejskega društva Škofja Loka in Pasijske baštine Zagreb] Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2007

Florjančič, Alojzij Pavel: Škofjeloški pasijon 2008. Škofja Loka : Muzejsko društvo, Stara Loka : Župnijski zavod Sv. Jurija, 2008. (Zbirka Loški razgledi. Doneski ; 16) (Memorabilia Locopolitana ; 7)

Video

O. Romuald: Škofjeloški pasijon [Videoposnetek] = Processio Locopolitana : 1721-1999. Škofja Loka : Občina, 2000, p 1999, DVD.

Fotografije

Iz arhiva organizatorja.

Avdio

Marušič, Lovrenc: Jan, Aleš - prireditelj - režiser

Škofjeloški pasijon [Zvočni posnetek]; Ljubljana : RTV Slovenija, Založba kaset in plošč, 1992]

Srebotnjak, Alojz - skladatelj // **Romuald** - pisec besedila za pesmi Škofjeloški pasijon [Zvočni posnetek] / [Ekstaza smrti : kantata za mešani zbor, bariton solo in orkester]; Ljubljana : RTV Slovenija, Založba kaset in plošč, 200

12. Povezave na zbirke

Izvirnik pasijona hrani Kapucinski samostan v Škofji Loki, ob njem je tudi nekaj drugih dokumentov, ki kažejo na okoliščine prvih uprizoritev.

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Občina Škofja Loka

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Igor Draksler, župan

Naslov

Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka

Telefon/fax

tel.: 04 51 12 300, fax.: 04 51 12 318

E-pošta

obcina@skofjaloka.si

Web

14. Datum predloga

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

2. Ime

Škofjeloški pasijon

3. Vrsta

Uprizoritve in predstavitve

4. Tip

Gledališče

5. Opis dediščine

Misterij Škofjeloški pasijon ali Processio locopolitana je leta 1721 napisal škofjeloški kapucin pater Romuald Marušič, je najstarejše v celoti ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku.

Po več stoletnem premoru je bil spet uprizorjen v postno velikonočnem času leta 1999 in 2000, naslednjič bo uprizorjen leta 2009. Škofjeloški pasijon predstavlja eno največjih dragocenosti srednjeveškega mesta Škofje Loke in edinstven del kulturne zgodovine slovenskega naroda.

Škofjeloški pasijon je spokorniška pasijonska procesija, ki se uprizarja v velikonočnem času.

V njej nastopa 640 igralcev, od tega 80 konjenikov.

Pasijon ima dva poglobljena razdelka. V prvem govori o človekovem padcu v greh, ki je delo hudobnega duha, v drugem pa prikazuje Kristusovo trpljenje, s katerim je človek odrešen. Pasijonska procesija združuje trojni namen: poučni, spodbudni in dejavni. Nastopajoči prihajajo iz celotnega nekdanjega Freisinškega posestva, kar danes pomeni, iz mestnega jedra Škofje Loke in njene okolice (Reteče, Sveti duh, Sora, Žabnica), iz Poljanske doline (Žiri, Gorenja vas, Poljane), iz Selške doline (Sorica, Železniki, Selca, Bukovica).

Množica nastopajočih se pripravi na predstavo v prostorih nekdanje vojašnice na Partizanski cesti (za Mestnim pokopališčem) in se nato odpravi po cesti v staro mestno jedro Škofje Loke, mimo Kapucinske cerkve in samostana, čez Kapucinski most in skozi Mestna vrata do Mestnega trga, kjer je pred Kužnim znamenjem prizorišče A. Na tem mestu se prvič odigrata vsi prizori, eden za drugim. Gledališka procesija gre naprej po Kopaljski ulici do prizorišča Pod gradom (prizorišče B), ki je postavljeno pred Upravno enoto Škofja Loka. Tu se prizori odigrata drugič. Pasijon nato začne pot proti tretjemu prizorišču na Spodnjem trgu (prizorišču C), tik ob križišču poti Škofja Loka – Puštal – Poljanska dolina. Tu se prizori odigrata tretjič. Pasijonska procesija igralcev in konjenikov nato nadaljuje pot do zadnjega prizorišča, na Spodnjem trgu – pred staro mestno Kaščo (prizorišče D). Ko so vsi prizori odigrani tudi na tem prizorišču celotna gledališka zasedba nadaljuje pot do prostorov odkoder je krenila in tako zaključi pasijonski krog, ki hkrati simbolno ponazarja življenjski krog.

Danes se vedenje in znanje o pasijonu prenaša pismeno. Besedila in scenarij so napisani in dostopni vsem nastopajočim. Iz generacije v generacijo se na tradicionalen način prenaša spomin na sodelovanje prednikov pri pasijonu. Ob pasijonu se je razvilo znanje o dediščini časa, v katerem je nastal pasijon. Ob vseh predstavah so obiskovalcem na voljo postne jedi iz časa pasijona.

Za oživljanje pasijona v našem času je zaslužen posluh cerkvenih in posvetnih ustanov in prostovoljno sodelovanje ljubiteljskih gledališč, igralcev ter konjenikov. V priprave so vključeni obrtniki oblačilne in lesne stroke ter izdelovalci raznih predmetov, ki služijo kot rekviziti pri predstavi.

Pasijon lahko ogrožajo nepoznavanje in predsodki, tako kot npr. v letih polpretekle zgodovine pa tudi naš brezbrizen odnos do duhovnega in kulturnega bogastva na splošno, kar bi lahko privedlo do nespoštljivih popačenj dediščine.

Občina Škofja Loka je sprejela odlok po katerem se rekonstrukcija Škofjeloškega pasijona uprizarja vsakih 9 let, kar je temelj za ohranjanje dogodka. V letih 1999 in 2000 si je Škofjeloški pasijon ogledalo 53.000 ljudi, kar ga uvršča na prvo mesto v sklopu tovrstnih predstav. S svojim izvornim konceptom uprizoritve predstavlja svojevrsten dogodek in največjo gledališko predstavo na prostem v Sloveniji. Njegov pomen sega izven cerkvenih okvirov na področje izobraževanja, kulture in kulturnega turizma.

6. Stanje dediščine

revitalizirana

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

Občina Škofja Loka - zanjo župan Igor Draksler

Naslov

Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka

Telefon/fax

Tel.: 04 51 12 300, fax.: 04 51 12 318

E-pošta

obcina@skofjaloka.si

Web

www.skofjaloka.si

8. Kraj

Škofja Loka, Občina Škofja Loka

9. GIS

10. Prostor dediščine

Staro mestno jedro srednjeveškega mesta Škofja Loka, ki je z zakonom o varstvu kulturne dediščine razglašeno za kulturni spomenik I. varstvenega režima, z ožjo mestno okolico.

Glej: Register nepremične dediščine: <http://giskd.situla.org/>, EŠD 737

11. Varstveni režim glede na status dediščine

register

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Ljudsko gledališče,

13. Pristojnosti

Literarna zgodovina, slovenistika, dramatika, zgodovina

14. Povezave z ustanovami

Kapucinski samostan, Kapucinski trg 1, 4220 Škofja Loka, tel. 04/5120970

15. Povezave z drugimi registri

RZND (register za nepremično dediščino – prostor), RZPD (register za premično dediščino – oblačilna kultura, orodja)

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

17. Priloge

Fotografije:

iz arhiva producenta

Video:

O. Romuald: Škofjeloški pasijon [Videoposnetek] = Processio Locopolitana : 1721-1999. Škofja Loka : Občina, 2000, p 1999, DVD.

Avdio:

Marušič, Lovrenc: Jan, Aleš - prireditelj - režiser

Škofjeloški pasijon [Zvočni posnetek]; Ljubljana : RTV Slovenija, Založba kaset in plošč, 1992]

Srebotnjak, Alojz - skladatelj // **Romuald** - pisec besedila za pesmi Škofjeloški pasijon [Zvočni posnetek] / [Ekstaza smrti : kantata za mešani zbor, bariton solo in orkester]; Ljubljana : RTV Slovenija, Založba kaset in plošč, 200

4

Republika Slovenija

Ministrstvo za kulturo

Koordinator za živo dediščino

PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

Pandolo

2. Vrsta

Igre

3. Tip

Otroške igre, Odrasle igre, Športne igre

4. Kraj

Koper, Občina Koper

5. Prostor ali območje

Mesto Koper

6. Predstavitev dediščine

Igra naj bi izhajala iz antičnega Rima (*pándulus*). Izmislili naj bi si jo pastirji in se je z njihovim načinom nomadskega življenja selila in širila tudi ta zvrst igre. Skozi stoletja je seveda pandolo spreminjal svoja pravila, pomen in način igranja. V ospredju pa naj bi ostal kot pastirska in otroška igra.

Prvi vir, ki omenja pandolo je iz leta 1546 (*Dolcetti, Giovanni, Le bische e il giuco d' azzardo a Venezia 1172-1307*), ki zapiše, da nočne straže opazajo, da igralci pandola (ki so tako otroci kakor odrasli), ne upoštevajo mimoidočih, ko igrajo na javnih trgih in ulicah mesta. Tako, so le-ti ne le užaljeni, ampak tudi izpostavljeni nevarnostim. Zaradi tega so oznanili prepoved igranja pandola na teh krajih mesta ter kazen 10-ih mesecev zapora, bičanjem na kraju igranja in kaznijo 50-ih lir.

Tudi statut Cresa (15. stoletje) določa prepovedi igranja in visoke kazni za igranje na ulicah, kjer so ljudje z živalmi.

Igra, pod različnimi imeni, naj bi bila razširjena po Apeninskem polotoku in v Istri. V Istri pripadajo igri določene specifikke, ki jo razlikujejo od ostalih (zlasti Furlanija). Pravila igre so se tudi tekom časa spreminjala, zlasti zato, ker pravil niso zapisovali, ampak so jih prenašali ustno. Pravila igre so se dokončno oblikovala leta 2002 (komisija).

Danes v Sloveniji pandolo živi v skupnosti Italijanov v Kopru, Izoli, Piranu in v posameznih športnih in turističnih društvih. Turnirje organizirajo na primer v Piranu za Sv. Jurija, maja v Sečovljah in oktobra v Strunjanu.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

1. PANDOLO KLUB KOPER - CAPODISTRIA

Zakoniti zastopnik: Furlanič Zmagoslav

2. ZVEZA DRUŠTEV IGRE PANDOLO SLOVENIJE

ULICA STARE POŠTE 8

6000 KOPER - CAPODISTRIA

Zakoniti zastopnik: Testen Rado

Funkcija v okviru prijavljene dediščine

Organizator

Naslov,

Bavarska ulica 2 , 6000 Koper - Capodistria

Telefon/fax,

Furlanič Zmago 05 627 37 59

E-pošta

Web

8. Opis

a) Strokovno in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt.

Ime igre:

Po Hmeljaku je v istrsko – beneškem narečju beseda pandolo dobila različne pomene, med njimi tudi poimenovaje za košček lesa, ki je uporabljen v otroški igri *lippa*; otroško igro; vrsto sladkega kruha; posredno za tepčka; namigovanje na moški spolni organ; pomorski izraz za ladijski pripomoček; ribiški izraz za označevanje vržene mreže; pomorski izraz, ki označuje obliko jadra ribiške barke (Neapelj); gugalnico; v Trstu celo stikalo s katerim policaj prižge semafor.

Potek igre:

Igra se navadno izvaja na prostem, ko gre za mesto se to izvaja na mestnih ulicah oziroma trgih.

Pri igri potrebujemo košček lesa cilindrične oblike (*pandolo*), ki obsega premer 2,5 cm in dolžino 12 cm. Zaključek je v konici. Navadno se ga naredi iz stare metle ali njenega ročaja. *Maca* je prav tako kot pandolo cilindrični košček lesa, približno enako debel in okrog 40 cm dolg. Z maco se udari pandolo, in sicer postrani, zadane pa se ga ravno. Igra se navadno igra do 1000 točk. Igra se lahko na peščenih in neravnih površinah, travnatih, stolčeni zemlji ter asfaltni ali kamniti ulici (trgu). Pri igri se izbere pandolo. Lastnik izbranega pandola, ki je navadno vodja (*kapo*) tudi izbira igralce. Igralci se zvrstijo v dve skupini in vsaka ima svojega kapota. Igrajo lahko po 4, 6 ali 8 igralcev oziroma v vsaki ekipi po 2, 3 ali 4 igralci. Igrišče je razdeljeno na dva dela. Na eni strani se zvrsti ekipa, ki izbija, na drugi pa tista ki lovi pandolo. Katera skupina bo prva izbijala pandolo se določi na podlagi tega, kateri kapo bližje sredinski črti (oddaljena sta od 4 do 5 metrov) vrže pandolo. Del igrišča, kjer se nahaja ekipa, ki izbija, se v Kopru imenuje »la mésa«. Ekipa, ki napada, izbere položaj na igrišču. Po razvrstitvi se igra začne. V napadalni ekipi začne izbijati najboljši. V nasprotni ekipi se ob napadu obramba porazdeli na igrišču, da v zraku ujamejo pandolo ali mu vsaj ovirajo prehod. Če nekdo uspe uloviti pandolo v letu (v Kopru se reče »ciaparlo in bereta«, v Piranu pa »ciaparlo in bucaleto«), je napadalec izločen in preskoči vrsto, ne da bi svoji ekipi priigrjal točke. V kolikor pandola ne uspejo uloviti r roko, ga lahko še v času premika poskusijo ustaviti z nog. Če se pandolo ob padcu na tla še premika, se sprejemalci zaletijo proti njemu in ga v tem primeru lahko ustavijo še z ного ter z brci proti napadalcu zmanjšajo razdaljo od bazne točke. Pred izbijanjem napadalec po izbrani razdalji položi pandolo znotraj igrišča in na glas pove »Izbijam za igrišče«. Eden od nasprotnikov mora pritrdilno odgovoriti (udari, daj, tolči...). Pandolo mora napadalec poslati čim dlje na nasprotnikov del igrišča. Poskusi lahko tolikokrat kolikor želi, lahko ponavlja, vendar le, če pandolo ostane znotraj njegovega dela igrišča. V primeru, da se pandolo ustavi ravno na črti zakričijo »Pena mosso fora dela mesa« (»En sam gib do pandola, sicer je igralec izločen«).

V ekipah se navadno najmlajši igralec nasprotne ekipe ne postavi v položaj za lovljenje pandola, ampak bočno, da nadzoruje, če pandolo preide črto. Če se pandolo tudi samo s konico dotika črte, ga napadalec ne more več odnesti nazaj in ga ne sme ciljati v zraku. Lahko ga sicer po želji polaga po črti ali podloži s kamenčkom, vendar lahko od tega trenutka le izbija. V tem primeru se nasprotniki postavijo v bližino pandola in malo je verjetnosti, da bi lahko napadalec uspešno izbil na nasprotnikovo stran. Ob tem, ko nasprotna ekipa ulovi pandolo, je napadalec izključen.

Ob igranju napadalec položi maco na narisano črto znotraj svojega dela igrišča, ki je vzporedno s srednjico. Črta je narisana v razdalji od 3 do 4 metre. Ta črta se uporablja v primeru, da pride do prehoda med izbijanjem z igrišča in izbijanjem za točke. Igralec in nasprotni skupine odnese pandolo na navpičnico (črto) mace in gre z njim nato vzporedno s črto, ki označuje igrišče. Ostali ga nadzorujejo, da ne bi krajšal razdalje do črte ekipe, ki izbija. Slednja lahko prekorači srednjico takrat, ko je pandolo preskočil črto. Ko igralec prispe do tja vrže pandolo z roko in skuša zadeti maco, ki je na tleh. V kolikor uspe, je izbijalec izločen in preskoči svoj vrstni red.

Po tem delu sledi drugi del igre, in sicer izbijati za točke. Od trenutka, ko se začne, nihče od izbijalcev ne se več zapustiti svojega dela igrišča in ne sme stopiti niti na črto. V tem primeru je izločen. Izbijalec, ki je na vrsti, ima no voljo tri mete. V primeru, da stori kaj prepovedanega, bo izločen. Pri tem, ko gre po pandolo na drugo stran in prime maco, mora biti zelo pozoren na pravilni vrstni red in pravilni prijem, da ne stopi na srednjico in da s pandolom ali maco ne oplazi svojega telesa ali oblačil. Prijema mace ter spreminjanje položaja pandola na tleh ne sme popravljati. Pred pričetkom izreče – »Tolčem za točke« in nasprotniki mu odgovorijo »Daj!« ali »V redu! Udari! Gremo! Ciljaj!...«. Sledijo trije udarci. Za udarec se šteje tudi, če se maca dotakne tal ne da bi udarila pandola. Na voljo so le trije meti, brez poskusov.

Točkovanje:

Po udarcih gredo pogledati točko, kamor je padel pandolo. V primeru, da je pandolo padel preveč proti robu, se izbijalec odpravi na navpičnico izhodiščne točke (sledi vzporedni črti s srednico, ki deli igrišče) in v posvetovanju s soigralci oceni razdaljo od izhodišča in nasprotniku predlaga število točk. Nasprotniki lahko sprejmejo ali zavrnejo predlagano število točk. V primeru, da točk ne priznajo, sledi meritev dolžine z macami. Vsak lahko predlaga, vendar uradno štejejo le točke, ki jih predlaga izbijalec in sprejme ali zvrne kapo iz nasprotne skupine. V kolikor pri štetju točka-maca prekorači črto, ki označuje igrišče, izbijalec izgubi maco in je posledično izločen. Če je število mac manjše od razdalje in je nasprotna ekipa zahtevala merjenje, se število točk podvoji.

Potem, ko se vsi izbijalci ene ekipe zvrstijo na maci, sledi zamenjava igrišča. Igra se nadaljuje vse dokler ena od ekip ne doseže določenega števila točk. Poražena ekipa tedaj navadno vpraša za povratno tekmo. V primeru izenačenja pa ob zadostnem času igrajo še tretjo, odločilno igro »bello«, ki določi zmagovalca. Poražena ekipa mora na svojih hrbtnih odnesti zmagovalce po določenem delu ulice ali trga (imenuje se »sgobada«).

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

Igra pandolo se navadno prenaša od starejših na mlajše igralce. Igro so otroke po drugi svetovni vojni učili večinoma starejši italijanski prebivalci obalnih mest. Otroci se jo naučijo tudi od starejših otrok. Danes večkrat letno organizirajo turnirje v pandolu. Za ohranjanje igre skrbijo tudi turistična in športna društva (Zveza društev Igre Pandolo Slovenije in Obalna pandološka zveza), ki od leta 1993 organizirajo tekmovanja in postaja del kulturnih, športnih in turističnih prireditev.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

Ob oživljanju nekaterih praznikov, ki so bili v preteklosti vezani zlasti na verske procesije (Sv. Nazarij v Kopru, Sv. Jurij v Piranu, veliki šmaren v Strunjanu), se v času praznovanj prireja tekmovanje v pandolu. Danes je sestavina kulturno-turističnih prireditev v treh obalnih občinah.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

Vlogo igre pandolo bi danes uvrstili zlasti v okvir kulturnih, športnih in turističnih prireditev.

9. Utemeljitev prijave

Igra pandolo predstavlja posebnost v slovenskem prostoru in je vpeta v način življenja na območju, kjer se jo igra. Njeni nosilci so tako mlajši kot starejši, moški in ženske. Poleg tega, da je igra s specifičnimi značilnostmi, predstavlja tudi kulturno dediščino in pestrost narodnostno-mešanega območja in je na območju že dolgo prisotna.

Pomen pandola seže v vsakdanjik prebivalcev tega območja, vendar ob posameznih kulturnih, športnih in turističnih prireditvah dobiva tudi širše razsežnosti, kjer je obiskovalcem in turistom omogočen tudi stik z lokalnim prebivalstvom.

10. Stanje dediščine

Igra živi. Lahko jo izvajajo manjše skupine neorganizirano (navadno otroci) ali pa v okviru posameznih prireditev. Danes se tekmovanja prireja tudi v okviru kulturno-turističnih prireditev.

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

Bičič, E. (2003): Pandolo 1994-2003, 10 let turnir Sv. Jurij, Piran = 10 anni torneo S. Giorgio Pirano, Piran.

Bičič, E. (2005): Pandolo – obujena kulturna dediščina, Piran.

Koterle, B., Jere - Lazanski, T. – mentor (2007): Tradicionalna igra pandolo ob prazniku Sv. Jurija v Piranu : diplomska naloga, Portorož : [B. Koterle].

Hmeljak, F. (1994): Pandolo: Koper, Capris, društvo za oživljanje starega Kopra.

Hmeljak, F. (1993): Paberkovanje o pandolu. Primorska srečanja, 149, 655 – 658.

Knez, K. (2003): I dieci anno del pandolo, Il Trillo, 8, 1 – 1.

Video

Fotografije

Avdio

12. Povezave na zbirke

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Petra Kavrečič

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Naslov

Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Inštitut za zgodovinske študije

Telefon/fax

GSM 031534823

E-pošta

Web

14. Datum predloga

10.06.2008

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

2. Ime

Pandolo

3. Vrsta

Igre

4. Tip

Otroške igre; Odrasle igre; Športne igre

5. Opis dediščine

Igra naj bi izhajala iz antičnega Rima (*pándulus*). Izmislili naj bi si jo pastirji in jo širili z nomadskim načinom življenja. Skozi stoletja je pandolo spreminjal pravila, pomen in način igranja. V ospredju pa naj bi ostal kot pastirska in otroška igra.

Igra naj bi bila pod različnimi imeni razširjena po Apeninskem polotoku in v Istri. V Istri pripadajo igri določene specifike, ki jo razlikujejo od ostalih. Pravila so se sčasoma spreminjala, zlasti, ker pravil niso zapisovali, ampak so jih prenašali ustno. Dokončno so se oblikovala leta 2002.

Potek igre:

Igra se navadno izvaja na prostem, v naravi, v mestu se izvaja na ulicah ali na trgih. Pri igri potrebujemo košček lesa cilindrične oblike (*pandolo*), s koničastim zaključkom, ki ima premer 2,5 cm in dolžino 12 cm. *Maca* je prav tako kot pandolo cilindrični košček lesa, približno enako debel in okrog 40 cm dolg. Z maco se udari pandolo. Igra se navadno igra do 1000 točk. Igra se lahko na peščenih in neravnih površinah, na travi, stolčeni zemlji ter asfaltni ali kamniti ulici (trgu). Lastnik izbranega pandola, ki je navadno vodja (*kapo*) tudi izbira igralce. Igralci se zvrstijo v dve skupini in vsaka ima svojega kapota. Igrajo lahko po 4, 6 ali 8 igralcev oziroma v vsaki ekipi po 2, 3 ali 4 igralci.

Igrišče je razdeljeno na dva dela. Na eni strani se zvrsti ekipa, ki izbija, na drugi pa tista ki lovi pandolo. Katera skupina bo prva izbijala pandolo se določi na podlagi tega, kateri kapo bližje sredinski črti (oddaljena sta od 4 do 5 metrov) vrže pandolo. Del igrišča, kjer se nahaja ekipa, ki izbija, se v Kopru imenuje »la mésa«. Ekipa, ki napada, izbere položaj na igrišču. Po razvrstitvi se igra začne. V napadalni ekipi začne izbijati najboljši. V nasprotni ekipi se ob napadu obramba porazdeli na igrišču, da v zraku ujamejo pandolo ali mu vsaj ovirajo prehod. Če nekdo uspe uloviti pandolo v letu (v Kopru se reče »ciaparlo in bereta«, v Piranu pa »ciaparlo in bucaleto«), je napadalec izločen in preskoči vrsto, ne da bi

svoji ekipi priigrati točke. V kolikor pandola ne uspejo uloviti z roko, ga lahko še v času premika poskusijo ustaviti z ного. Če se pandolo ob padcu na tla še premika, se sprejemalci zaletijo proti njemu in ga v tem primeru lahko ustavijo še z ного ter z brco proti napadalcu zmanjšajo razdaljo od bazne točke. Pred izbijanjem napadalec po izbrani razdalji položi pandolo znotraj igrišča in na glas pove »Izbijam za igrišče«. Eden od nasprotnikov mora pritrdilno odgovoriti (udari, daj, tolči...). Pandolo mora napadalec poslati čim dlje na nasprotnikov del igrišča. Poskusi lahko tolikokrat kolikor želi, lahko ponavlja, vendar le, če pandolo ostane znotraj njegovega dela igrišča. V primeru, da se pandolo ustavi ravno na črti zakričijo »Pena mosso fora dela mesa« (»En sam gib do pandola, sicer je igralec izločen«).

Prvemu delu igre sledi drugi: izbijanje za točke. Od trenutka, ko se začne, nihče od izbijalcev ne sme več zapustiti svojega dela igrišča in ne sme stopiti niti na črto. V tem primeru je izločen. Izbijalec, ki je na vrsti, ima no voljo tri mete. V primeru, da stori kaj prepovedanega, bo izločen. Pri tem, ko gre po pandolo na drugo stran in prime maco, mora biti zelo pozoren na pravilni vrstni red in pravilni prijem, da ne stopi na srednjico in da s pandolom ali maco ne oplazi svojega telesa ali oblačil. Prijema mace ter spreminjanje položaja pandola na tleh ne sme popravljati. Pred pričetkom izreče – »Tolčem za točke« in nasprotniki mu odgovorijo »Daj!« ali »V redu! Udari! Gremo! Ciljaj!...«. Sledijo trije udarci. Za udarec se šteje tudi, če se maca dotakne tal ne da bi udarila pandola. Na voljo so le trije meti, brez poskusov.

Igra pandolo se prenaša na ustni način od starejših na mlajše igralce. po drugi svetovni vojni so otroke učili večinoma starejši italijanski prebivalci obalnih mest. Otroci se jo naučijo tudi od starejših vrstnikov. Za ohranjanje igre skrbijo turistična in športna društva (Zveza društev Igre Pandolo Slovenije in Obalna pandološka zveza), ki od leta 1993 organizirajo tekmovanja in turnirje. Tekmovanje v pandolu se prireja v času praznovanj, npr. ob oživljanju nekaterih praznikov, ki so bili v preteklosti vezani zlasti na verske procesije (Sv. Nazarij v Kopru, Sv. Jurij v Piranu, veliki šmaren v Strunjanu). Danes je pandolo sestavina kulturno-turističnih in tudi športnih prireditev v treh obalnih občinah.

Igra pandolo predstavlja posebnost v slovenskem prostoru. Njeni nosilci so tako mlajši kot starejši, moški in ženske. Predstavlja značilno kulturno dediščino italijanske skupnosti v narodnostno mešanem območju.

6. Stanje dediščine

živa

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

PANDOLO KLUB KOPER - CAPODISTRIA
Zakoniti zastopnik: Furlanič Zmagoslav

Naslov

Bavarska ulica 2, 6000 Koper - Capodistria

Telefon/fax

Furlanič Zmago 05 627 37 59

E-pošta

Web

8. Kraj

Koper, Občina Koper

9. GIS

--

10. Prostor dediščine

Prostor v naravi (travnik, planjava) ali v mestu (športno igrišče, ulica, trg)
--

11. Varstveni režim glede na status dediščine

Na nacionalni listi

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Nesnovna dediščina italijanske narodne skupnosti v Sloveniji Igre
--

13. Pristojnosti

Etnologija, zgodovina športa, telesna kultura

14. Povezave z ustanovami

Arhivi nosilcev

15. Povezave z drugimi registri

Register nepremične dediščine, če igra poteka v spomeniškem območju, npr. v mestnem središču.

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

(datum in potrditev predloga za vpis v register s strani ustrezne komisije, zakoni in predpisi po katerih je urejen register)

17. Priloge

Fotografije (najznačilnejši prizori, dejavnosti ali postopka, fotografije okolja in nosilcev), meta podatki o njih, Video (iz arhiva ali posebej posneto gradivo v trajanju 2 – 3 min.), meta podatki o njem, Avdio (enominutni zvočni posnetek, ko gre za ustrezno tematiko), meta podatki o njem. Zemljevid (interaktivni)

5

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

PRIJAVNI OBRAZEC ZA PREDLOG VPISA V REGISTER NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodila za izpolnjevanja glej na koncu obrazca.

1. Ime

Borovo gostüvanje - Predanovci

2. Vrsta

šege in navade

3. Tip

letne šege

4. Kraj

Predanovci, občina Puconci

5. Prostor ali območje

Središče vasi in bližnji gozd

6. Predstavitev dediščine

Borovo gostüvanje je svatba z borom, pustna šega, značilna za Prekmurje (Ravensko in Goričko, le izjemoma Dolinsko), za slovensko Porabje in širše območje proti SV na Madžarskem, na severu pa Gradiščansko in avstrijsko Štajersko; južna meja je reka Mura. Boris Kuhar, prvi raziskovalec *borovega gostüvanja* na Slovenskem, je šego opredelil kot pustni običaj, pri katerem sodeluje največ ljudi, hkrati je to naša najbolj množična in še živa oblika ljudske igre, pa tudi kot posebno varianto starega obredja vlečenja ploha ali drevesa, ki ga poznamo iz vse Evrope.

Po starem so *borovo gostüvanje* jo prirejali le takrat, kadar se v vasi ni nihče poročil, v današnjem času, ko je porok vse manj, pa to ni več odločilno in jo priredijo predvsem zato, da zberejo sredstva za vaške potrebe, predvsem za gasilce, njihovo opremo in domove ali da pritegnejo turiste; tudi starejši ljudje pravijo, da je bilo to, da bi nekaj naredili za napredek vasi, vedno najpomembnejše. V Prekmurju je bila šega značilna predvsem za evangeličanske vasi. Ustalilo se je mnenje, da je bilo *borovo gostüvanje* prvič izvajano v Puconcih l. 1921 in da ga tja prinesel pop Franc Bükvič iz Murske Sobote; ta naj bi se s to šego seznanil na avstrijskem Štajerskem (v Halbenreinu 1882). Vendar obstaja tudi izročilo o tem, da so imeli sicer redka *borova gostüvanja* v Prekmurju že pred 1. sv. vojno in celo v 19. stol., kar navaja k domnevi, da je bil ta običaj med Prekmurci že pred l. 1921 in da v Puconce ni prišel z avstrijske Štajerske, pač pa da so ga po dolgem času obnovili.

Borovo gostüvanje je največkrat na pustno nedeljo. Prireditelji vabijo tudi prebivalce bližnjih vasi, ki prispevajo darove – v preteklosti moko, mast, jajca, danes denar. Prispevek gre v dobrobit vasi, največkrat za gasilce. Iz želje po druženju in nadaljevanju izročila se šega ohranja kot pomemben vaški praznik in kot turistično privlačna prireditev.

Šega je fenomenološko dokaj dobro raziskana, odprta pa so še vprašanja o njenem izviru, zgodovini, pomenu in družbeni funkciji.

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek/naziv

Gasilsko društvo, Aktiv kmečkih žena, Krajevna skupnost Predanovci in vaščani

Funkcija v okviru prijaviteljne dediščine

Organizatorji in izvajalci.

Naslov

Telefon/fax

E-pošta

Web

8. Opis

a) Strokoven in primerno podroben opis izdelka ali dogajanja, razvoj in spremembe do danes, čas dogajanja, opis delovne tehnike, če gre za obrt.

Priprave na *boro*vo gostüvanje so se začele več mesecev prej, začetka novembra, ko so se začeli dogovarjati o likih in vlogah in pripravljati vse potrebne pritikline (obleke, pokrivala, okraski, papirnate rože, razni pripomočki). Na *boro*vo gostüvanje so povabili vaščane sosednjih vasi, ki sodijo v isto občino ali gasilski sektor (sektorji pa se spreminjajo) in od koder so tudi njih že vabili na *gostüvanja*. Za vabljenje je potrebno pridobiti dovoljenje upravne enote v Murski Soboti. Predanovčani so leta 2002 dobili dovoljenje oz. pobirali so prispevke v naslednjih vaseh: Markišavci, Polana, Brezovci, Gorica, Šalamenci, Zenkovci, Beznovci, Strukovci, Puževci, Lemerje, Vaneča, Puconci (odločba za zbiranje prostovoljnih prispevkov št. 222-20/01-110 z dne 27.12.2001, Republika Slovenija Upravna enota Murska Sobota Oddelek za občo upravo, druge upravne naloge in skupne zadeve, Kardoševa ul. 2, 9000 Murska Sobota; v njej so z imeni navedeni tudi vodje skupin).

Borovo gostüvanje traja en dan od jutra do večera. Začne se zjutraj pred Gasilskim domom, dogaja se na poti iz vasi v gozd Krčojna, v gozdu Krčojna, na povratku v vas in v vasi.

Potek pa je naslednji: skupinska slika, muzika, igra, ples, pot iz vasi v gozd, zapora pred gozdom in pogajanje za vstop v gozd, dogajanje v gozdu, oklici, podiranje bora, poroka, odhod iz gozda, povratek v vas, razveljavitev poroke in zabava. Zasedba likov na *gostüvanjih* ni vedno enaka, ker včasih ne najdejo dovolj ljudi ali pa pridejo zraven tudi taki, ki ne sodijo v tradicionalno zasedbo. Vendar pa se jedro likov in spremstva ohranja, sestavljajo ga člani svatbe s spremstvom.

Značilne jedi so pogače (potica po prekmursko) in krofi, *króflini* in torta, za piti pa žganje, vino in brezalkoholne pijače.

Leta 2002 so v Predanovcih igrali Pihalni orkester iz Bakovec, godec harmonikar Alojz Pustotnik iz Strukovec, na večerni zabavi »Duo freiton« - harmonikar Marjan Borovnjak iz Predanovec s kitaristom Francem Roganom z Veščice.

b) Opis načinov prenašanja znanja in učenja dediščine.

Mladi ljudje se seznanijo s šego tako, da so vanjo vključeni, da pomagajo ali prevzemajo vloge. Želja, da bi mladina spoznala staro vaško šego, je pomemben motiv starejšim vaščanov, da se odločijo za gostüvanje. Ker navadno med gostüvanji mine več let, ljudje pozabijo podrobnosti, zato so starejši vaščani vedno neobhodni vir podatkov in nasvetov. Vendar pa se z vse višjo izobraženostjo domačini vse pogosteje poglobijo tudi v literaturo, iz nje črpajo podatke o tem, kako je bila šega tradicionalno izvajana in pojasnila o pomenu določenih likov ali pojavov. Pomembno je tudi sodelovanje etnologov, kot npr. Jelke Pšajd v Šalamencih leta 2004.

c) Ocena možnih pozitivnih ali negativnih vplivov na ohranitev, stopnja ogroženosti, predlog načina varovanja.

Šega na splošno zahteva sodelovanje velikega števila ljudi, tudi stroški so vse večji, zato postajata organizacija finančna podpora vse bolj neobhodni. V novejšem času so uspele prijave na projektne razpise (npr. sklada Phare leta 2003 v Monoštru, v Šalamencih leta 2004). Prireditelji so gasilska, turistična in kulturna društva, v Porabju je to vlogo prevzela Zveza Slovencev na Madžarskem s skoraj vsemi porabskimi društvi in kulturnimi skupinami.

Za ohranitev šege je pomembno, da vsebuje tradicionalne like in sestavine svatbe in spremstva, kakršni so opisani v navedeni literaturi, oziroma, da se spoštuje vaško izročilo. Seveda je možno, da kakšen lik tudi manjka, a važno je, da se šega ne spremeni v pustno norčijo poljubnih maškar, ker *boro*vo gostüvanje to nikoli ni bilo.

d) Mesto in vloga dediščine v sodobnosti in predvidena vloga v bodočnosti (npr. turizem, gospodarstvo, šolstvo itd.).

Šega je izredno pomembna kot edinstveno družabno dogajanje, v katerega organizaciji in izvedbi sodeluje vsa vas in ki daje vsem prebivalcem, ne glede na starost, spol ali družbeni položaj, možnost, da sodelujejo z delom, znanjem, iznajdljivostjo, umetniško nadarjenostjo ali pa se le dobro zabavajo.

Šega je na splošno zelo privlačna popestritev turistične promocije Prekmurja in Porabja, kjer ima tudi narodnostni pomen, saj daje domačinom možnost, da se izkažejo s svojim izročilom.

9. Utemeljitev prijave

V zadnjih letih številni kraji v Prekmurju in v Porabju skrbijo za oživitev gostovanja. To se dogaja zaradi splošnega trenda oživljanja pozabljenih tradicij, ki naj pripomorejo k večjemu prepoznavanju kraja. V Porabju je gostovanje tudi močan dejavnik etnične samozavesti. Gostovanje se izvaja v narečju, zato krepi tudi ohranjanje narečja in krajevnega govora. Zato je zelo pomembno, da se utrdi zavest o posebnosti in izviranosti šege in da se ohranijo njene bistvene sestavine.

Borovo gostovanje v Predanovcih je bilo eno zadnjih, ki so ga priredili domačini sami, brez podpore kakega projekta ali ustanove.

10. Stanje dediščine

Živa dediščina

11. Priloge:

Bibliografija in filmografija

Bibliografija

Bükvič, Franc: Borovo gostovanje, *Mladi Prekmurec* IV, 5-6 (86-91), 7-8 (114-117), 9-10 (145-147), 1940.

Ciglencečki, Slavko: Pradavno izročilo v pustni preobleki. *Gea*, februar 2002, 8-11.

Eperjessy, Ernő: Borovo gostovanje pri porabskih Slovencih / Rönkhúzás a Rába menti szlovéneknél, *Etnologija Slovencev na Madžarskem* 2, 1999, 9-128.

Kuhar, Boris: Borovo gostovanje. Ob spremembah, ki jih prinaša čas. *Slovenski etnograf* XVI-XVII, 1963-64, Ljubljana 1964, 133-148.

Kuret, Niko: *Praznično leto Slovencev*, Ljubljana, Družina 1989.

Pšajd, Jelka: *Poroka z borom. Borovo gostovanje*. Turistično društvo Šalamenci 2004.

Web: http://sl.wikipedia.org/wiki/Borovo_gost%C3%BCvanje

Filmografija

Borovo gostovanje v Predanovcih. Predanovci. Avdiovizualni laboratorij

Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 2002. Strokovno vodstvo Mojca Ravnik, kamera Miha Peče, Betacam SP, 60 min.

Borovo gostovanje. Predanovci. Video Studio Signal. Realizacija Dšuban, Darko. 130 min.

Pogovor o borovem gostovanju in pesmi vil. Predanovci 21.11.2005. Avdiovizualni laboratorij Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 2005. Terensko vodstvo Mojca Ravnik, kamera Sašo Kuharič, VHS, 183 min.

Video

Odlomek iz arhivske enote AVL ZRC SAZU.

Fotografije

Fototeka, diateka, posnetki in prepisi pogovorov s prebivalci v arhivu ISN ZRC SAZU.

Podnapisi k slikam:

- Borovo gostüvanje v Predanovcih

Sl. 30.

- Skupinska slika, 2002.

Foto Mojca Ravnik, ISN ZRC SAZU

Sl. 71. Borovo gostüvanje leta 1929. Skupinska slika pred Vlajevo gostilno.

Lastnik Štefan Sočič.

Sl. 78. *Borovo gostüvanje* leta 1961. Skupinska slika, ožji izsek.

Lastnici Irena Vlaj, Jasna Sukič.

Avdio

Arhiv zvočnih posnetkov Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU pod oznakami: GNI M 347 in GNI M 348.

12. Povezave na zbirke

Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Pokrajinski muzej, Murska Sobota.

13. Podatki o predlagatelju

Ime in priimek/naziv

Mojca Ravnik

Odgovorna oseba, če gre za organizacijo

Naslov

Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

Telefon/fax

01 470 62 81

E-pošta

mojcara@zrc-sazu.si

Web

14. Datum predloga

17.9.2008

Republika Slovenija
Ministrstvo za kulturo
Koordinator za živo dediščino

VPISNI LIST REGISTRA NESNOVNE DEDIŠČINE

Navodilo za izpolnjevanje posameznih rubrik glej na koncu obrazca.

1. EŠD

--

2. Ime

Borovo gostüvanje - Predanovci

3. Vrsta

šege in navade

4. Tip

letne šege

5. Opis dediščine

Borovo gostüvanje je svatba z borom, pustna šega, značilna za Prekmurje (Ravensko in Goričko, le izjemoma Dolinsko), za slovensko Porabje in širše območje proti SV na Madžarskem, na severu pa Gradiščansko in avstrijsko Štajersko; južna meja je reka Mura.

Boris Kuhar, prvi raziskovalec *borovega gostüvanja* na Slovenskem, je šego opredelil kot pustni običaj, pri katerem sodeluje največ ljudi, hkrati je to naša najbolj množična in še živa oblika ljudske igre, pa tudi kot posebno varianto starega obredja vlečenja ploha ali drevesa, ki ga poznamo iz vse Evrope.

Po starem so *borovo gostüvanje* jo prirejali le takrat, kadar se v vasi ni nihče poročil, v današnjem času, ko je porok vse manj, pa to ni več odločilno in jo priredijo predvsem zato, da zberejo sredstva za vaške potrebe, predvsem za gasilce, njihovo opremo in domove ali da pritegnejo turiste; tudi starejši ljudje pravijo, da je bilo to, da bi nekaj naredili za napredek vasi, vedno najpomembnejše. V Prekmurju je bila šega značilna predvsem za evangeličanske vasi. Ustalilo se je mnenje, da je bilo *borovo gostüvanje* prvič izvajano v Puconcih l. 1921 in da ga tja prinesel pop Franc Bükvič iz Murske Sobotice; ta naj bi se s to šego seznanil na avstrijskem Štajerskem (v Halbenreinu 1882). Vendar obstaja tudi izročilo o tem, da so imeli sicer redka *borova gostüvanja* v Prekmurju že pred 1. sv. vojno in celo v 19. stol., kar navaja k domnevi, da je bil ta običaj med Prekmurci že pred l. 1921 in da v Puconci ni prišel z avstrijske Štajerske, pač pa da so ga po dolgem času obnovili.

Borovo gostüvanje je največkrat na pustno nedeljo. Prireditelji vabijo tudi prebivalce bližnjih vasi, ki prispevajo darove – v preteklosti moko, mast, jajca, danes denar. Prispevek gre v dobrobit vasi, največkrat za gasilce. Iz želje po druženju in nadaljevanju izročila se šega ohranja kot pomemben vaški praznik in kot turistično privlačna prireditev.

Šega je fenomenološko dokaj dobro raziskana, odprta pa so še vprašanja o njenem izviru, zgodovini, pomenu in družbeni funkciji.

Priprave na *bórovo gostüvanje* so se začele več mesecev prej, začetka novembra, ko so se začeli dogovarjati o likih in vlogah in pripravljati vse potrebne pritikline (obleke, pokrivala, okraski, papirnate rože, razni pripomočki). Na *borovo gostüvanje* so povabili vaščane sosednjih vasi, ki sodijo v isto občino ali gasilski sektor (sektorji pa se spreminjajo) in od koder so tudi njih že vabili na *gostüvanja*. Za vabljenje je potrebno pridobiti dovoljenje upravne enote v Murski Soboti. Predanovčani so leta 2002 dobili dovoljenje oz. pobirali so prispevke v naslednjih vaseh: Markišavci, Polana, Brezovci, Gorica, Šalamenci, Zenkovci, Beznovci, Strukovci, Puževci, Lemerje, Vaneča, Puconci (odločba za zbiranje prostovoljnih prispevkov št. 222-20/01-110 z dne 27.12.2001, Republika Slovenija Upravna enota Murska Sobota Oddelek za občno upravo, druge upravne naloge in skupne zadeve, Karđoševa ul. 2, 9000 Murska Sobota; v njej so z imeni navedeni tudi vodje skupin).

Borovo gostüvanje traja en dan od jutra do večera. Začne se zjutraj pred Gasilskim domom, dogaja se na poti iz vasi v gozd Krčojna, v gozdu Krčojna, na povratku v vas in v vasi.

Potek pa je naslednji: skupinska slika, muzika, igra, ples, pot iz vasi v gozd, zapora pred gozdom in pogajanje za vstop v gozd, dogajanje v gozdu, oklici, podiranje bora, poroka, odhod iz gozda, povratek v vas, razveljavitev poroke in zabava. Zasedba likov na *gostüvanjih* ni vedno enaka, ker včasih ne najdejo

dovolj ljudi ali pa pridejo zraven tudi taki, ki ne sodijo v tradicionalno zasedbo. Vendar pa se jedro likov in spremstva ohranja, sestavljajo ga člani svatbe s spremstvom. Značilne jedi so pogače (potica po prekmursko) in krofi, *króflini* in torta, za piti pa žganje, vino in brezalkoholne pijače.

Mladi ljudje se seznanijo s šego tako, da so vanjo vključeni, da pomagajo ali prevzemajo vloge. Želja, da bi mladina spoznala staro vaško šego, je pomemben motiv starejšim vaščanov, da se odločijo za gostüvanje. Ker navadno med gostüvanji mine več let, ljudje pozabijo podrobnosti, zato so starejši vaščani vedno neobhodni vir podatkov in nasvetov. Pomembno je tudi sodelovanje etnologov, kot npr. Jelke Pšajd v Šalamencih leta 2004.

Šega na splošno zahteva sodelovanje velikega števila ljudi, tudi stroški so vse večji, zato postajata organizacija finančna podpora vse bolj neobhodni. V novejšem času so uspele prijave na projektne razpise (npr. sklada Phare leta 2003 v Monoštru, v Šalamencih leta 2004). Prireditelji so gasilska, turistična in kulturna društva, v Porabju je to vlogo prevzela Zveza Slovencev na Madžarskem s skoraj vsemi porabskimi društvi in kulturnimi skupinami. Za ohranitev šege je pomembno, da vsebuje tradicionalne like in sestavine svatbe in spremstva, kakršni so opisani v navedeni literaturi, oziroma, da se spoštuje vaško izročilo. Seveda je možno, da kakšen lik tudi manjka, a važno je, da se šega ne spremeni v pustno norčijo poljubnih maškar, ker borovo gostüvanje to nikoli ni bilo.

Šega je izredno pomembna kot edinstveno družabno dogajanje, v katerega organizaciji in izvedbi sodeluje vsa vas in ki daje vsem prebivalcem, ne glede na starost, spol ali družbeni položaj, možnost, da sodelujejo z delom, znanjem, iznajdljivostjo, umetniško nadarjenostjo ali pa se le dobro zabavajo. Šega je na splošno zelo privlačna popestritev turistične promocije Prekmurja in Porabja, kjer ima tudi narodnostni pomen, saj daje domačinom možnost, da se izkažejo s svojim izročilom.

V zadnjih letih številni kraji v Prekmurju in v Porabju skrbijo za oživitev gostüvanja. To se dogaja zaradi splošnega trenda oživljanja pozabljenih tradicij, ki naj pripomorejo k večjemu prepoznavanju kraja. V Porabju je gostüvanje tudi močan dejavnik etnične samozavesti. Gostüvanje se izvaja v narečju, zato krepi tudi ohranjanje narečja in krajevnega govora. Zato je zelo pomembno, da se utrdi zavest o posebnosti in izvornosti šege in da se ohranijo njene bistvene sestavine. *Borovo gostüvanje* v Predanovcih je bilo eno zadnjih, ki so ga priredili domačini sami, brez podpore kakega projekta ali ustanove.

6. Stanje dediščine

Živa dediščine

7. Nosilec izročila, znanja ali dejavnosti

Ime in priimek /naziv

Gasilsko društvo, Aktiv kmečkih žena, Krajevna skupnost Predanovci in vaščani

Naslov

Predanovci

Telefon/fax

E-pošta

Web

8. Kraj

Predanovci, občina Puconci

9. GIS

10. Prostor ali območje dediščine

Središče vasi in bližnji gozd

11. Varstveni režim glede na status dediščine

Nacionalni register

12. Povezava z drugimi enotami dediščine

Borova gostüvanja v Prekmurju

13. Pristojnosti

Etnologija

14. Povezave z ustanovami

Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Pokrajinski muzej, Murska Sobota.

15. Povezave z drugimi registri

16. Dokumenti v zvezi z razglasitvijo

17. Priloge

Foto

Podnapisi k slikam:

- Borovo gostüvanje v Predanovcih

Sl. 30.

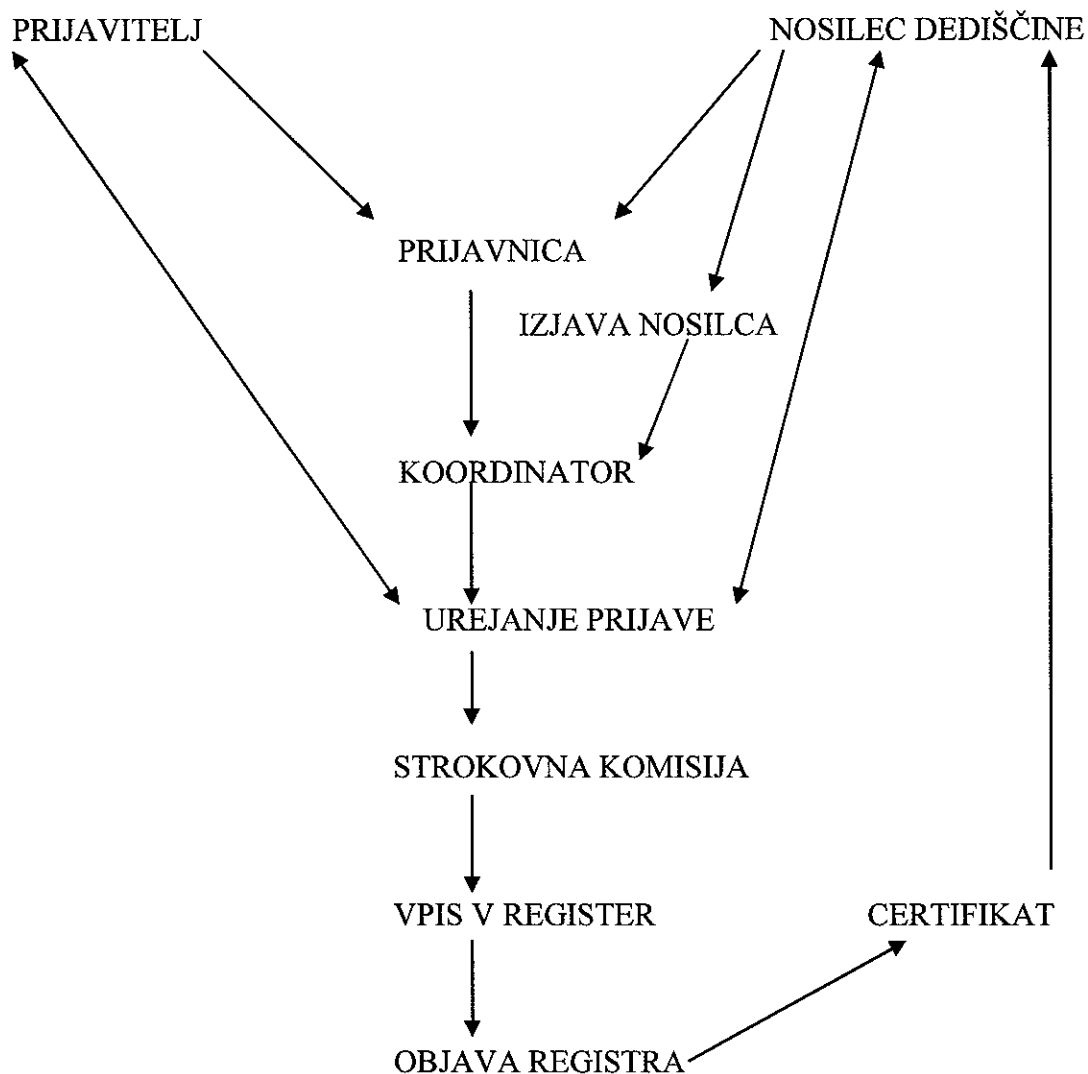
- Skupinska slika, 2002.

Foto Mojca Ravnik, ISN ZRC SAZU

Video

Odlomek iz arhivske enote AVL ZRC SAZU.

POSTOPKI REGISTRIRANJA NESNOVNE DEDIŠČINE OD PRIJAVE DO VPISA



Komentar:

PRIJAVITELJ IN NOSILEC

Po Zakonu o varstvu kulturne dediščine (2008) vpis v Register žive dediščine predlagajo Zavodi za kulturno dediščino. (84. čl.) in Javna služba za varstvo žive dediščine, npr. pooblaščen muzeji ali Koordinator varstva žive dediščine. (98. čl.) Pooblaščen muzeji izvajajo tudi naloge varstva žive

dediščine širšega pomena. (86. čl.), varovanje žive dediščine (91. čl.) in identificiranje, dokumentiranje, preučevanje, vrednotenje in interpretiranje žive dediščine. (93. čl.)

Čeprav zakon ne določa drugih predlagateljev, lahko pričakujemo, da bo Koordinator dobil tudi s terena veliko pobud za vpis v register, s strani nosilcev in upravljavcev žive dediščine ali s strani lokalnih skupnosti. To bi bilo celo spodbudno, saj bi pomenilo, da v javnosti vlada veliko zaupanje v institut državnega sistema žive dediščine.

Za razliko od evidentiranja in vpisovanja enot nepremične dediščine, bo register žive dediščine nastajal v tesnem sodelovanju z njenimi nosilci oz. upravljavci ali vsaj z njihovo vednostjo. To bo nujno potrebno zaradi kasnejših postopkov v zvezi s posamezno enoto žive dediščine, zlasti z razglasitvijo žive mojstrovine in nasploh varovanja in ohranjanja dediščine.

PRIJAVNICA IN IZJAVA

Prijava se bo začela s izpolnitvijo Prijavnice in dostavitvijo drugih dokumentov, kar bo opravil prijavitelj v sodelovanju z nosilcem prijavljene enote dediščine ali vsaj z njegovo vednostjo. Enote ne bo mogoče prijaviti brez Izjave nosilca, da se strinja s prijavo oz. z njenimi posledicami. Kasneje bo Koordinator v primeru javne objave registra sklenil z nosilcem še dogovor o avtorskih pravicah. Tako prijavitelj kot nosilec se bosta pri svoji odločitvi in izpolnjevanju Prijavnice ter podpisu Izjave opirala na dokumenta: Merila za vpis v register žive dediščine in Opis vrst žive dediščine, ki sta sestavljena na osnovi Konvencije UNESCO (2003) o varovanju nesnovne dediščine in Zakona o varstvu kulturne dediščine RS (2008).

Obrazec Prijavnice se razlikuje od vpisnega lista enote v Registru. Vpisni list bo v celoti izpolnil Koordinator na podlagi podatkov v prijavi in na podlagi svoje raziskave.

KOORDINATOR

Vpis v register bo potekal po zaprtem sistemu. To pomeni, da bo potekal preko institucije pooblaščenega Koordinatorja. Ko bo Koordinator prejel Prijavnico z dokumenti in Izjavo nosilca, bo preveril in dopolnil podatke ali zahteval dopolnitev od prijavitelja. Preveril bo ali predlagana enota ustreza Merilom in ali prijava vsebuje vse zahtevane dokumente (izpolnjeno Prijavnico, slikovne in medijske Priloge, Izjavo). Začele se bodo priprave na vpis v register. Koordinator bo v sodelovanju s prijaviteljem in nosilcem preveril potrebo po ureditvi avtorskih pravic in ustrezno ukrepal. Nato bo predlog obravnavala strokovna Komisija.

STROKOVNA KOMISIJA

Komisija bo sestavljena iz ekspertov, predstavnikov zavoda za kulturno dediščino, nacionalnega muzeja, pokrajinskih muzejev, raziskovalnih inštitutov, nevladnih organizacij, ministrstva za kulturo, ki po zakonu upravlja z registrom in nevladnih organizacij. Člane komisije bodo imenoval njihove ustanove po vabilu koordinatorskega. Sestav komisije bo odražal strokovno in pokrajinsko načelo pri izbiri članov. Sestajala se bo najmanj dvakrat letno ali po potrebi.

VPIS V REGISTER

Po pozitivni odločitvi Komisije bo koordinator izdelal vpisni list enote žive dediščine, ga opremil z vsemi predpisanimi prilogami in ga poslal Ministrstvu za kulturo oz. njegovemu pooblaščenemu telesu.

CERTIFIKAT

Po vpisu enote v register bo Ministrstvo izdalo Certifikat, ki se bo glasil na ime enote in na njenega nosilca. Ministrstvo bo izdelalo tudi nalepke in žige za označevanje registriranih predmetov in dejavnosti. Oboje bo nosilec lahko uporabljal pri promociji svojih aktivnosti in pri javnih razpisih za financiranje varstva žive dediščine.

MERILA

Uvod

Po definiciji Konvencije UNESCO (2003) za varovanje nesnovne kulturne dediščine in Zakona o varstvu kulturne dediščine RS (2008) so nesnovna oz. živa dediščina nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine in z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja in izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznajo kot svojo kulturno dediščino. To dediščino skupnosti, skupine in posamezniki prenašajo iz roda v rod, iz generacije v generacijo in jo poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino. S tem razvijajo občutek identitete in kontinuitete, kar podpira spoštovanje za kulturno raznovrstnost in človeško ustvarjalnost.

Po definiciji Konvencije UNESCO naj bo v tem kontekstu upoštevana le tista živa dediščina, ki je v skladu s splošno sprejetimi načeli človekovih pravic, kakor tudi vzajemnega spoštovanja med skupnostmi, skupinami ali posamezniki in trajnostnega razvoja.

Živa dediščina po Konvenciji UNESCO med drugim vsebuje naslednja področja:

- a) ustno izročilo, vključno z jezikom in narečji kot nosilec žive dediščine
- b) odrske, scenske umetnosti
- c) šege, obrede in praznovanja
- d) znanja in prakse v zvezi z naravo in svetom
- e) tradicionalne obrti in obrtniške veščine

V skladu z značajem slovenske nesnovne dediščine in strokovne terminologije omenjena področja razdelimo v naslednje vrste, od katerih vsaka vsebuje še številne tipe:

- a) Ustno izročilo in ljudsko slovstvo
- b) Uprizoritve in predstavitve
- c) Šege in navade
- d) Gospodarska znanja
- e) Znanje o okolju
- f) Kulturna krajina

Merila

Za vpis v Register nesnovne dediščine in za razglasitev Živih mojstrov in mora predlagana enota, razen duhu omenjenih dokumentov, zadostiti naslednjim merilom:

1)

Predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti ali dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti.

2)

Je pomemben del življenja na območju Republike Slovenije, njenih regij in slovenskega etničnega prostora.

3)

Predstavlja pomemben vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo.

4)

Spada v eno od vrst nesnovne dediščine kot jih razumeta Konvencija UNESCO (2003) in ZVKD RS (2008).

5)

Dediščina je s strani prebivalcev prepoznana kot tradicionalna skupna dediščina, trajno pomembna za ves kraj ali območje, zlasti, če je v nevarnosti, da sčasoma izgine zaradi sprememb načina življenja.

6)

Dediščina je s strani stroke prepoznana, dokumentirana, preučena in utemeljena kot pomembna sestavina kulture, ki na edinstven način izpričuje življenjski slog domačega okolja in predstavlja povezavo med sodobnostjo in preteklostjo.

7)

Dediščina je dalj časa zakoreninjena v skupnosti in se trajno ali občasno izvaja več desetletij. Izjeme so obnovitve dediščine po daljšem zatišju (npr. zaradi vojn, spremembe političnih sistemov itd.).

8) (Posebej za rokodelske izdelke)

Dediščino odlikuje visoka estetska vrednost in uporabnost izdelka. V postopkih izdelave izdelka so uporabljena tradicionalna gradiva. Izdelovalec spoštuje tradicionalne oblike izdelka, tradicionalno okrasje in barve.

9)

Nosilci dediščine skrbijo, da znanje in veščine, potrebne za njeno delovanje in ohranitev, posredujejo svojim naslednikom.

10)

Dediščina je z vsemi svojimi manifestacijami javno dostopna in predstavljena.

11)

Nosilci veščin in znanja na vseh področjih žive dediščine so pripravljene sodelovati s strokovnjaki pri preučevanju, dokumentiranju in predstavljanju dediščine kot tudi pri širjenju znanja o njej v raznih izobraževalnih oblikah in pri izdelavi varstvenega načrta.

12)

Predlog vsebuje vso potrebno dokumentacijo po predpisanih navodilih in obrazcu za prijavo.

Komentar:

Prvi tri točke sledijo določilom iz ZVKD (2008), 17. čl., ki sicer govori o premičnih spomenikih, a se smiselno nanaša tudi na živo dediščino, ki jo ta člen tudi obravnava. V drugi točki je državnemu prostoru in njegovim regijam dodan še slovenski etnični prostor. Živa dediščina Slovencev izza državnih meja sicer ne bo vpisana v Register, bo pa evidentirana na posebnem Seznamu evidentirane dediščine in bo predmet dogovorov z ustreznimi službami sosednjih držav. O možnostih takega čezmejnega regijskega sodelovanja na področju žive dediščine govori članek Operational Directives for the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, The Intangible Heritage, Messenger UNESCO, June 2008, No.9.

Točka 6 vnaša ustrezno potrditev stroke, da gre za pomembno sestavino žive dediščine. Točka 7 navaja na dolgotrajnejše izvajanje dediščine, kar naj bi dokazovalo njeno živost in ukoreninjenost v okolju. Obveznega časa trajanja dediščine kot pogoja za vpis v register ni mogoče predpisati. Presojati je treba od primera do primera, zlasti, ko gre za oživljanje tradicije. Točka 8 obravnava značilnosti dediščine na področju tradicionalnih obrti, kjer gre za materialno proizvodnjo in veščine. Naslednji točki izvirata iz določil Konvencije UNESCO (2003), boljše, njenih načel. Točki 9 in 10 spet govorita o zahtevi po razvidnem posredovanju znanja in veščin ter o zahtevi po javni dostopnosti dediščine. Zadnji dve točki terjata sodelovanje med raziskovalci in nosilci prijavljene dediščine na področju raziskovanja, dokumentiranja in širjenja znanja ter pri izdelavi varstvenega načrta. Točka 12 je formalne narave.

IZJAVA NOSILCA

IZJAVA NOSILCA

Nosilec, nosilci dediščine
Ime in priimek, naziv (če gre za skupnost ali društvo)
Naslov
Telefon
E-pošta

Ime dediščine
Kraj
Opis

Podpisani izjavljam(o), da sem (smo) seznanjen (seznanjeni) s pravicami in obveznostmi, ki jih registriranemu nosilcu žive dediščine določajo ZVKD in ustrezni pravilniki, ki predvidevajo evidenco, popis in varstvene ukrepe za zaščito žive kulturne dediščine.

Strinjam se, da se zgoraj opisana živa kulturna dediščina, katere nosilec (nosilci) sem (smo), vpiše v državni Register žive dediščine.

Pripravljen (pripravljeni) sem (smo) pomagati raziskovalcem dediščine z vsemi potrebnimi podatki, ki jih posedujem (posedujemo) o omenjeni dediščini.

Prav tako sem (smo) pripravljen (pripravljeni) sodelovati pri ohranjanju in varovanju dediščine ter pri prenašanju izročila v okolju, kjer dediščina živi, vključno s sodelovanjem pri izobraževanju za dediščino.

Dovoljujem (dovoljujemo) uporabo fotografij in video posnetkov, nastalih med dokumentiranjem dediščine, v raziskovalne namene in po dogovoru tudi za objavo.

Podpis

Žig

Datum

Komentar:

Narava žive dediščine zahteva tesno sodelovanje med raziskovalci in nosilci oz. upravljavci dediščine. Nosilci igrajo aktivno vlogo pri raziskovanju, dokumentiranju in interpretiranju dediščine ter kasneje pri njenem širjenju in učenju. Pri nekaterih vrstah dediščine, npr. pri ustnem izročilu, petju, glasbi ali obrteh so tudi sami vpisani v register ali celo razglašeni za žive mojstrovine. Zato morajo biti pred prijavo dobro seznanjeni z Merili za vpis v register in s Pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz vpisa v nacionalni register žive dediščine.

Prijavitelj mora nosilcu pred izpolnjevanjem prijavnice natančno pojasniti njegove pravice in obveznosti in ga prositi, če podpiše Izjavo s katero potrjuje, da se strinja s pogoji za vpis in kasnejšo vlogo, ki izvira iz statusa registrirane dediščine.

CERTIFIKAT

CERTIFIKAT

Ta listina potrjuje, da je enota dediščine *Škofjeloški pasijon iz Škofje Loke* vpisana v nacionalni Register žive dediščine pod enotno številko dediščine 0001.
Njena nosilka je *Občina Škofja Loka*, ki jo s tem dokumentom pooblaščamo, da bo svoje aktivnosti v zvezi z vpisano dediščino izvajala v obliki in obsegu, ki ju določajo podatki v Registru.

Minister za kulturo RS

CERTIFIKAT

Ta listina potrjuje, da je enota dediščine *Orači – Okič iz Velikega Okiča* vpisana v nacionalni Register žive dediščine pod *EŠD 0002*.
Njen nosilec je *Etnografsko društvo Orači Okič*, ki ga s tem dokumentom pooblaščamo, da bo aktivnosti v zvezi z vpisano dediščino izvajalo v obliki in obsegu, ki ju določajo podatki v Registru.

Minister za kulturo RS